

Årsrapport

2013

Innhold

Regnskapsanalyse	4-5
Positive resultater for Sparebanken Hedmark	6-7
Dette er Sparebanken Hedmark	8-9
Samfunnsengasjert bank	11-12
Årskavalkade 2013	14-17
Årsberetning	18-26
Resultatregnskap	28
Balanse	29
Endring i egenkapital	30
Kontantstrømsoppstilling	31
Noter	32
Erklæring fra styret og daglig leder	94
Kontrollkomitéberetning	95
Revisjonsberetning	96-97
Datterselskaper	98-99
Med røtter i Hedmark	100

Redaksjon: Siv Stenseth, Trine Lise Østberg, Tore Anstein Dobloug og Heidi Enger.
Design & produksjon: Ferskvann reklamebyrå. **Foto:** Ricardofoto, Siv Stenseth, Simon Cegla, Thomas Haugersveen.

I denne årsrapporten har vi valgt å presentere noen av bankens bedriftskunder. Bildene ble tatt i forbindelse med Konjunkturbarometeret 2013.

Sponplatefabrikken Forestia på Braskereidfoss har snudd utviklingen fra krise til optimisme. Faste kostnader er kuttet med over 20 prosent, og snart skal produktene «Walls4You» og «Walls2Paint» gi bedret lønnsomhet. Forestia produserer mer med færre ansatte etter en effektivisering som har snudd frykt til håp på Braskereidfoss. På bildet går Bjarne Fluto og Stein Sandermoen gjennom fabrikkhallen.

Regnskapsanalyse

HOVEDTALL KONSERN

Resultatsammendrag (mill kr og % av gj.sn.forv.kap.)	2013		2012	
	Kr	%	Kr	%
Netto renteinntekter	1 008	2,21 %	955	2,21 %
Netto provisjons- og andre inntekter	559	1,22 %	435	1,00 %
Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser	263	0,58 %	43	0,10 %
Sum inntekter	1 829	4,01 %	1 433	3,31 %
Sum driftskostnader	916	2,01 %	864	2,00 %
Resultat før tap	913	2,00 %	569	1,31 %
Tap på utlån og garantier	72	0,16 %	42	0,10 %
Resultat før skatt	841	1,84 %	527	1,22 %
Skattekostnad	147	0,32 %	124	0,29 %
Resultat etter skatt	694	1,52 %	403	0,93 %
Minoritetsinteresser	-10	-0,02%	3	0,01%
Lønnsomhet				
Egenkapitalavkastning av resultat før skatt		13,3 %		9,2 %
Egenkapitalavkastning av resultat etter skatt		11,0 %		7,0 %
Egenkapitalavkastning av totalresultat etter skatt		11,0 %		9,0 %
Sum driftskostnader i prosent av sum inntekter		50,1 %		60,3 %
Sum driftskostnader i prosent av sum inntekter eks. netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser		58,5 %		62,2 %
Balansetall				
Brutto utlån til kunder	37 180		35 455	
Brutto utlån til kunder inkl. utlån overført til kredittforetak*	52 361		48 091	
Innskudd fra kunder	30 097		28 137	
Innskudd fra kunder i prosent av brutto utlån til kunder (eksl. utlån overført til kredittforetak*)		80,9 %		79,4 %
Utlånsvekst siste 12 mnd		4,9 %		1,9 %
Utlånsvekst siste 12 mnd inkl. utlån overført til kredittforetak*		8,9 %		7,7 %
Innskuddsvekst siste 12 mnd		7,0 %		8,6 %
Forvaltningskapital	47 397		44 113	
Tap og mislighold				
Tap på utlån i prosent av brutto utlån		0,2 %		0,1 %
Misligholdte engasjementer i prosent av brutto engasjement		0,8 %		1,2 %
Misligholdte engasjementer i prosent av brutto engasjement inkl. utlån overført til kredittforetak*		0,6 %		0,9 %
Andre tapsutsatte engasjementer i prosent av brutto engasjement		0,6 %		0,7 %
Andre tapsutsatte engasjementer i prosent av brutto engasjement inkl. utlån overført til kredittforetak*		0,5 %		0,5 %
Netto misligholdte og tapsutsatte engasjement i prosent av brutto engasjement		1,1 %		1,5 %
Soliditet				
Kapitaldekningsprosent		16,4 %		16,9 %
Ren kjernekapitaldekningsprosent		16,2 %		16,9 %
Kapitaldekning før overgangsordning		16,4 %		16,9 %
Netto ansvarlig kapital	5 083		4 154	
Egenkapitalprosent		14,2 %		13,7 %

HOVEDTALL MORBANK

	2013		2012	
	Kr	%	Kr	%
Resultatsammendrag (mill kr og % av gj.sn.forv.kap.)				
Netto renteinntekter	830	1,83 %	834	1,94 %
Netto provisjons- og andre inntekter	409	0,90 %	287	0,67 %
Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser	126	0,28 %	41	0,10 %
Sum inntekter	1 364	3,01 %	1 162	2,71 %
Sum driftskostnader	681	1,50 %	652	1,52 %
Resultat før tap	684	1,51 %	510	1,19 %
Tap på utlån og garantier	61	0,14 %	31	0,07 %
Resultat før skatt	622	1,37 %	479	1,12 %
Skattekostnad	124	0,27 %	116	0,27 %
Resultat etter skatt	499	1,10 %	363	0,85 %
Forvaltningskapital	46 669		43 642	
Lønnsomhet				
Egenkapitalavkastning av resultat etter skatt		8,3 %		6,6 %
Sum driftskostnader i prosent av sum inntekter		49,9 %		56,1 %
Sum driftskostnader i prosent av sum inntekter eks netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser		55,0 %		58,2 %
Tap og mislighold				
Tap på utlån i prosent av brutto utlån		0,2 %		0,1 %
Misligholdte engasjementer i prosent av brutto engasjement		0,7 %		1,1 %
Misligholdte engasjementer i prosent av brutto engasjement inkl. utlån overført til kredittforetak*		0,5 %		0,8 %
Andre tapsutsatte engasjementer i prosent av brutto engasjement		0,7 %		0,7 %
Andre tapsutsatte engasjementer i prosent av brutto engasjement inkl. utlån overført til kredittforetak*		0,5 %		0,6 %
Netto misligholdte og tapsutsatte engasjement i prosent av brutto engasjement		1,0 %		1,4 %
Soliditet				
Kapitaldekningsprosent		21,7 %		18,5 %
Ren kjernekapitaldekningsprosent		21,7 %		18,5 %
Kapitaldekning før overgangsordning		21,7 %		18,5 %
Netto ansvarlig kapital	5 144		4 185	
Egenkapitalprosent		13,3 %		13,1 %

*Kredittforetak som benyttes er SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS

«Jeg vil takke alle medarbeidere og kunder for samarbeidet i 2013. Sammen bidrar vi til vekst og utvikling for innbyggere og næringsliv i regionen.»

Richard Heiberg
administrerende direktør

Positive resultater for Sparebanken Hedmark

Sparebanken Hedmarks konsernresultat for 2013 ble 694 millioner etter skatt. Dette er det beste resultatet noensinne og 291 millioner kroner bedre enn året før. At banken fortsetter å styrke sin soliditet er viktig for å sikre Innlandet en robust finansieringskilde også i framtiden.

Takket være god bankdrift og gode resultater fra hel- og deleide selskaper, har Sparebanken Hedmark lagt et meget godt år bak seg. Mange forhold i 2013 har bidratt til det positive resultatet. En viktig milepæl skiller seg ut: Økningen av eierandelen i Bank 1 Oslo Akershus fra 12 til 40,5 prosent.

Denne investeringen ble gjort i januar. Allerede ved tredje kvartal kunne vi notere at dette har gitt god uttelling for banken. Også omdømmemessig var dette positivt. Hedmarkingene har gitt uttrykk for stolthet over at den regionale banken har finansiell styrke til å gå utover sine fylkesgrenser. Dette er det gledelig å registrere.

Både i morbanken og konsernet som helhet har vi hatt stabil aktivitet i markedet, med god utlåns- og innskuddsvekst. Veksten var spesielt bra i utlån til bedriftene med 10,2 (2,8) prosent i morbanken. Dette vitner om fortsatt investeringsvilje i næringslivet. Også i landbruket satses det friskt. Antall bruk fortsetter å synke, men de bøndene som satses, foretar større investeringer og er på nivå med mange bedrifter.

Vi ser også at bankens satsing utenfor Hedmark gir positive effekter. Banken har hatt god vekst i de nye markedene både i Oppland og Nes i Akershus. I Oppland har vi allerede passert måltallene for 2017 og dette er mål som ble fastsatt for tre år siden. Vi er kommet for å bli og for å vokse ytterligere i de nye markedene. Vi mener dette vil styrke Sparebanken Hedmarks tilstedeværelse som en *dyktig, nær og engasjert* bank i Innlandet.

Datterselskapet SpareBank1 Finans Østlandet AS leverte meget gode resultater for 2013. I tillegg ser vi positive effekter av økt samarbeid og samlokalisering mellom banken og datterselskapet EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom.

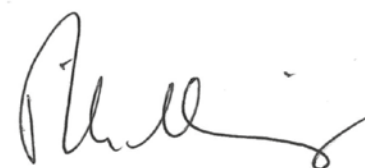
Banken fortsatte sin opprusting av bankkontorer i 2013, deriblant har avdelingen i Stange og kundesenteret flyttet inn i framtidsriktige lokaler. Kundesenterets rolle i virksomheten styrkes stadig. Dette har sammenheng med at kundebesøket i lokalene synker og at antallet henvendelser i andre kanaler øker. Kundene endrer atferd og velger selvbetjente løsninger. For dem er det viktig at vi kan treffes akku-

rat når de trenger hjelp eller har spørsmål. Å øke tilgjengeligheten er et satsingsområde framover. Det handler om responstid og det handler om å være til stede i riktig kanal til rett tid. Banken har en offensiv holdning til å ta i bruk ny teknologi.

Sparebanken Hedmark er en samfunnsengasjert bank og er opptatt av vekst og utvikling i regionen. Dette engasjementet utøves først og fremst gjennom solid og langsiktig kjernevirksomhet. Også det å stimulere til nyskaping både i næringslivet og på den private arena, er en viktig del av dette engasjementet. I 2013 opprettet banken et eget inkubatorfond og etablerte et konjunkturbarometer for Innlandet, der hensikten nettopp er å bidra med henholdsvis kapital og kompetanse til videre satsing. Banken har i tillegg et takknemlig oppdrag i å kunne tilbakeføre noe av overskuddet til samfunnet i form av sponsorater og gaver til kunst, kultur, idrett, forskning og utdanning.

Hver og en av bankens medarbeidere utfører daglige oppgaver som bidrar til positive kundeopplevelser. Sammen har vi ambisjoner om å skape gode øyeblikk i møte med våre 176 000 kunder, enten de oppsøker oss i lokalene, ringer rådgiveren sin, får hjelp ved kundesentrene, sender e-post, kontakter oss i sosiale medier eller møter representanter for banken på private eller offentlige arenaer. Det er alle disse små og store gjøremålene som til sammen virkeliggjør bankens visjon *Sammen om å skape*. Kundene våre skal oppleve at vi gjør vårt beste uansett hvor de treffer oss. Slik får vi tillit og trofaste kunder.

Jeg vil takke alle medarbeidere og kunder for samarbeidet i 2013. Det er viktig at vi har et sterkt regionalt forankret finanshus i Innlandet. Slik bidrar vi til vekst og utvikling til det beste for innbyggerne og næringslivet i regionen. Dette er vårt aller viktigste oppdrag.

Richard Heiberg
administrerende direktør

Forretningsidé	Visjon	Verdier
<p>Sparebanken Hedmark skal tilby nåværende og nye kunder helhetlige og fremtidsrettede bank- og forsikringsprodukter. Sparebanken Hedmark skal være så <i>dyktig, nær og engasjert</i> at privatpersoner, bedrifter og offentlig sektor foretrekker å ha et langsiktig kundeforhold til banken. Gjennom god lønnsomhet, god soliditet og selvstendighet skal banken bidra til vekst og utvikling i bankens markedsområde.</p>	<p>Bankens visjon, Sammen om å skape, formidler at det er i samspill med omgivelsene at bankens resultater blir til. Visjonen innebærer samtidig en forventning om bedre samspill, flere initiativ og bedre resultater.</p>	<p>Dyktig, nær og engasjert er bankens kjerneverdier og signaliserer et ønske om å være en profesjonell samarbeidspartner som definerer behov og finner løsninger sammen med kundene. Vi skal også være aktive og utadrettede i kundekontakten.</p>

Dette er Sparebanken Hedmark

Sparebanken Hedmark er i dag den ledende person- og næringslivsbanken med 25 bankkontorer i Hedmark. Banken er også til stede med to kontorer i Oppland og ett kontor i Akershus.

Sparebanken Hedmark kan føre sine aner tilbake til 1845. Midler fra lokale kornmagasin, allmenninger, kommuner og privatpersoner var grunnlaget for de første sparebankene. Banken er blitt til gjennom fusjoner av tidligere selvstendige sparebanker i Hedmark. Gjennom flere sammenslutninger har 22 lokale sparebanker utviklet seg til å bli Hedmarks største kapitalkilde med hovedsete i Hamar.

Utover fylkesgrensene

Sparebanken Hedmark tok sitt nåværende navn i 1982. Høsten 2011 tok Sparebanken Hedmark steget over i nabofylket og banken har i dag kontor både i Gjøvik og Lillehammer. I 2012 etablerte banken seg også i Nes kommune i Akershus.

Bærebjelke

Sparebanken Hedmark er i dag en bærebjelke i hedmarkssamfunnet med sine mange bankkontorer i 20 av fylkets 22 kommuner. Konsernet tilbyr et bredt spekter av produkter innen utlån, innskudd, forsikring, pensjon, betalingstjenester, eiendomsformidling, regnskapstjenester, leasing og finansiering.

Som den ledende aktøren i markedsområdet, tar banken ansvar for vekst og utvikling gjennom finansiering til privatpersoner og bedrifter som ønsker å realisere gode ideer. Banken bidrar på denne måten til at folk kan bygge, bo og arbeide her.

Nær markedet

Banken har et unikt konkurransefortrinn i kraft av sin snart 170-årige lokalkunnskap. Sparebanken Hedmark har en markedsandel på 50 prosent med cirka 176 000 kunder. Banken er nær markedet med cirka 540 årverk fordelt på 28 kontorer. Konsernet inkluderer også datterselskapene EiendomsMægler 1 Hedmark Eiendom AS, SpareBank 1 Finans Østlandet AS og SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS med til sammen rundt 150 ansatte.

Selveiende

Sparebanken Hedmark er en selveiende finansinstitusjon uten egenkapitalbeveiere og har en egenkapital på 6,2 milliarder kroner i morbanken. Av det årlige overskuddet betaler banken cirka 20 prosent skatt. Resten av overskuddet blir satt i arbeid og lånt ut igjen. Overskuddet kommer således hele regionen til gode.

Om Hedmark

Med 194 000 innbyggere utgjør hedmarkingene godt og vel fire prosent av Norges befolkning. I areal er Hedmark det tredje største fylket i Norge. Fylket har spredt bosetting, og snaut halvparten av innbyggerne bor i kommunene Hamar, Ringsaker, Stange og Løten. Hedmark har et variert næringsliv og er landets største jord- og skogbruksfylke. Sysselsettingen fordelt etter næring, viser at de fleste arbeider i industri, bygg, anlegg og offentlig sektor. Arbeidsledigheten er på nivå med landsgjennomsnittet. Nabofylket Oppland har mange likhetstrekk både demografisk og geografisk.

Natur og rekreasjon

Hedmark og Oppland har variert natur fra åkerlandskap i sør, til vidstrakte skogområder i øst og fjellvidder i nord. Store deler av disse fjellviddene er fredet. Norges største innsjø Mjøsa, landets lengste elv Glomma og Norges høyeste fjelltopp, Galdhøpiggen (2469 moh), er viktige elementer i kulturlandskapet.

Medeier i SpareBank 1

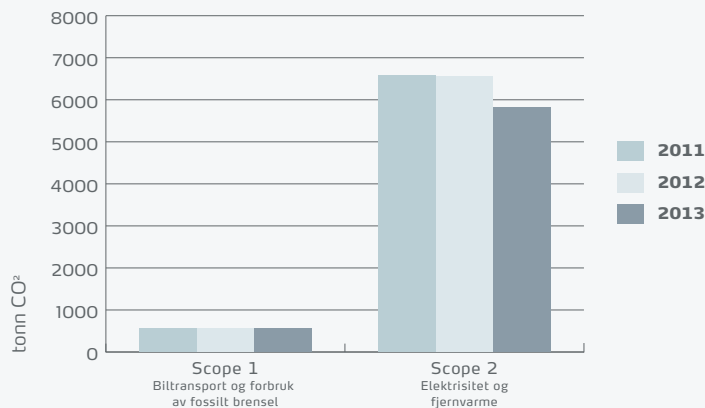
Banken er medeier i SpareBank 1 Gruppen AS (12 prosent). Samarbeidet sikrer banken konkurransekraft gjennom gode produkter, effektive IT-tjenester, innkjøpsordinger og kompetanseoverføring. Hensikten er å stå sammen nasjonalt med styrke lokalt. Bankens kunder utenfor Hedmark og Oppland får med dette et godt tilbud over hele landet, i og med at de kan benytte seg av alle SpareBank 1-alliansens bankkontorer. Fra januar 2013 økte banken sin eierandel i Bank 1 Oslo Akershus AS fra 12 til 40,5 prosent.

Se sparebank1.no for mer informasjon om SpareBank 1 Gruppen og alliansesamarbeidet.

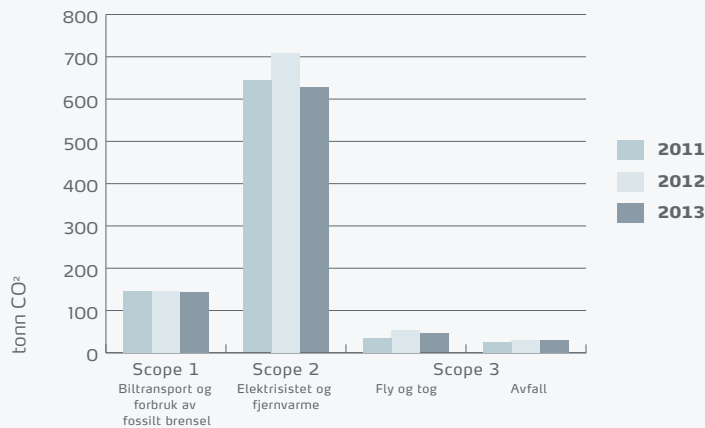
Klimaregnskap 2013

ENERGI OG KLIMAINDIKATORER	2011	2012	2013	12/13
Totalt utslipp (tonn CO ₂):	851,0	956,7	869,7	-9,1 %
Totalt energiforbruk scope 1 og 2 (MWh):	7 152,7	7 147,1	6 400,4	-10,4 %
Energiforbruk per kvadratmeter (kWh/m ²):	197,6	193,1	192,8	-0,1 %
CO ₂ -utslipp per årsverk (tonn CO ₂ /årsverk):	1,7	2,1	1,9	-9,5 %
CO ₂ -utslipp per driftsresultat f/skatt (tonn CO ₂ /mill NOK):	1,6	2,0	1,4	-30,0 %

Årlig energiforbruk (MWh) Scope 1 og 2

Årlige klimautslipp per scope

RAPPORTERING I HENHOLD TIL GREENHOUSE GAS PROTOCOL

Scope 1: Direkte utslipp

Omfatter direkte utslipp fra kilder som eies eller kontrolleres av selskapet, herunder egne biler, kjøretøy, eller fra prosess, transport av ansatte.

Scope 2: Indirekte utslipp

Er utslipp knyttet til innkjøpt energi, hovedsakelig elektrisitet og eller fjernvarme.

Scope 3: Indirekte utslipp

Omfatter andre indirekte klimautslipp. Utslippene er et resultat av selskapets aktiviteter, men slippes ut fra kilder som ikke kontrolleres av selskapet.

Samfunnsengasjert bank (CSR)

Sparebanken Hedmark lever i et gjensidig avhengighetsforhold til samfunnet rundt seg. Helt siden stiftelsen av Hof Sparebank (1845), den første lokale sparebanken som i dag er en del av konsernet Sparebanken Hedmark, har videreutvikling av lokalsamfunnet stått sentralt i valg og disponeringer.

Gode kredittvurderinger utgjør basisen i bankens samfunnsansvar. Hensikten er å skape verdier for den regionen banken er en del av. Med lokalkunnskap og nærhet til kundene, gjør bankens ledelse vurderinger som i tillegg til økonomi og risiko, baserer seg på et langsiktig samfunnsperspektiv. Helt fra de små sparebankenes tid, har bankenes formål vært å ta del i samfunnsutviklingen som en engasjert og ansvarlig samfunnsaktør. Dette har hele tiden vært en del av grunnfilosofien i det å være et lokalt forankret og regionalt finanskonsern i Hedmark. Det gjenspeiles også i konsernets visjon *Sammen om å skape*.

Nærhet til beslutningene

Regionen skal være et godt sted å drive næringsvirksomhet, et godt sted å bo og et godt sted å flytte til. Dette ønsker banken å bidra til. Sparebanken Hedmark har vært til stede i Hedmark i snart 170 år og er opptatt av utviklingen i fylket og i Mjøserregionen. Dersom mennesker trives, bor godt, har utdanningsmuligheter og trygge arbeidsplasser her, vil banken også kunne gå godt. At banken er solid over tid, er viktig for innbyggerne og bedriftene. Å ha en solid kapitalkilde med hovedsete i regionen, gir trygghet og nærhet til beslutningene.

Bærekraftig drift

Banken har en viktig rolle som utviklingsaktør og ønsker å være et forbilde på god forretningsdrift, også

når det gjelder miljø-, HR- og etiske spørsmål. Bankens mål er at all forretningsdrift og økonomisk verdiskaping skal være i tråd med naturens bæreevne. Konsernet skal kjennetegnes av høy etisk standard, god eierstyring og selskapsledelse.

Arbeidstager- og menneskerettigheter

Sparebanken Hedmark tar i sin virksomhet derfor hensyn til arbeidstager- og menneskerettigheter, grunnleggende sosiale behov og naturens bæreevne. Sparebanken Hedmark skal være en attraktiv og inkluderende arbeidsplass for alle medarbeidere i alle aldersgrupper og livsfaser. Banken legger til rette for at balansen mellom jobb, hjem og fritid oppleves som god. Banken jobber med helseforebyggende tiltak og stimulerer medarbeidere til fysisk aktivitet. Det er en god balanse mellom kjønn og andelen kvinner i lederstillinger øker. I samarbeid med NAV tar banken i mot arbeidstakere som har behov for arbeidstrening.

Nye rapporteringskrav

En egen strategi for samfunnsområdet ble utarbeidet i 2013 (vedtatt av bankens styre på nyåret 2014) for å imøtekomme nye rapporteringskrav fra myndighetene. Sparebanken Hedmark er allerede godt dekket i forhold til nye rapporteringskrav. Det viser denne oversikten over **oppgaver og arbeidsområder som faller inn under arbeidet med samfunnsengasjement:**

Økonomi	Samfunn	Miljø	HR
<ul style="list-style-type: none"> ▪ God selskapsstyring ▪ Risikostyring ▪ Kredittstyring ▪ Lønnsomhet ▪ Soliditet ▪ Hvitvaskingsreglement 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kundeundersøkelser ▪ Sysselsetting ▪ Betydelig skatteyter ▪ Etiske retningslinjer/antikorrupsjonsarbeid ▪ Svindelforebyggende tiltak ▪ Skape verdier for regionen ▪ Gaver til samfunnsnyttige formål ▪ Sponsing ▪ Sparebanken Hedmarks Kunstfond ▪ Kompetanseoverføring på ulike arenaer ▪ Hovedsamarbeidspartner Ungt Entreprenørskap Hedmark ▪ Sparebanken Hedmarks Inkubatorfond ▪ Sparebanken Hedmarks konjunkturbarometer for Innlandet 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMS ▪ Miljøsertifisert alle kontorer ▪ Videokonferanse alle kontorer ▪ Leverandørkrav 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Etiske retningslinjer ▪ Årtlig etikkuke i hele organisasjonen ▪ Godt tilbud innen videre- og etterutdanning ▪ Lederutviklingsprogram ▪ Varslingssystem ▪ Medarbeiderundersøkelser med strukturert oppfølging ▪ Rekrutteringsstrategi ▪ Opplæringsprogram for nyansatte ▪ Kontinuerlige opplæringsaktiviteter ▪ IA-bedrift ▪ Høy andel autoriserte rådgivere ▪ Livsfasepolitiske tiltak ▪ Tariffavtaler

Etikk

Sparebanken Hedmarks virksomhet er avhengig av tillit fra kunder, offentlige myndigheter og samfunnet forøvrig. Konsernets medarbeidere skal kjennetegnes av høy etisk standard, være kompetente, tillitvekkende, ærlige og redelige. Verdiskapningen skal skje i tråd med god rådgivningsskikk og innenfor rammer hvor den enkelte ansatte ikke må bryte etiske retningslinjer for å tilfredsstillende økonomiske målsettinger. Gjennomgang og drøfting av de etiske retningslinjene er en del av det obligatoriske introduksjonsprogrammet for nyansatte. I tillegg gjennomføres det årlig en etikkuke, hvor det settes fokus på ulike temaer som involverer hele organisasjonen. I denne sammenheng må også alle ansatte bekrefte at de har gjennomgått og forstått innholdet i de etiske retningslinjene.

Antikorrupsjonsarbeid

Arbeidet med antikorrupsjon er integrert i løpende arbeid. Slik sikrer banken at etikk, habilitet, lojalitet og integritet står på dagsorden. I løpet av 2014 vil banken revidere relevante styringsdokumenter for å følge opp den nye strategien for samfunnsengasjement. Banken vil også sette antikorrupsjonsarbeid tydeligere på dagsorden for å øke bevisstheten om dette temaet i hele organisasjonen. Dette vil blant annet bli gjort i forbindelse med bankens årlige etikkuke, der korrupsjon blir hovedtema for forelesninger, nyheter og aktiviteter.

Gaver til allmenntilgjort formål

Banken gir verdier direkte tilbake til samfunnet, blant annet gjennom sponing av breddeidrett og tiltak for barn og unge. Sparebanken Hedmark har lang tradisjon for å føre deler av overskuddet tilbake til lokalsamfunnet. Hvert eneste år deler banken ut mange millioner kroner i gaver. Midlene går til lag, foreninger og andre gode formål. Støtte kan søkes via bankens hjemmeside og midlene deles som regel ut etter at årsregnskapet er vedtatt i begynnelsen av året.

Gavefondet

Banken har et eget gavefond til større prosjekter innen kultur, idrett og fysisk aktivitet, forskning og utdanning. Sparebanken Hedmark har de siste åtte årene avsatt 175 millioner kroner til dette fondet. Av disse midlene har banken delt ut gaver til idrett og folkehelse, deriblant til kunstgressbaner, løypemaskiner, ballbinger og idrettsanlegg. På kulturområdet har banken delt ut gaver til blant annet Hamar Kulturhus, Festningsspillet, samt andre ulike kulturprosjekt i vårt markedsområde. Andre gavemottakere er Høgskolen på Rena og Hamar og Hedmarken Turistforening.

Sparebanken Hedmarks kunsthond

Styret for kunsthondet delte i 2013 til sammen ut 1 million kroner i stipender til 32 unge kunstnere. Styret har ut over dette ikke gjort nye tildelinger i

2013, men har arbeidet videre med flere store prosjekter som tidligere er besluttet. Dette gjelder blant annet skulptur til minne om finneinnvandringen i Grue kommune, kunstverk på det nye torget i Brumunddal og storelgen på Bjøråa rasteplass langs riksvei 3 i Stor-Elvdal. Utsmykning av Stor-Elvdal ungdomsskole ble ferdigstilt og overrakt i juni.

Næringsutvikling

For utviklingen av regionen er det viktig med et aktivt samarbeid i aksene forskning, utdanning og næringsliv. Sparebanken Hedmark bruker hvert år betydelige ressurser på å stimulere til nyskaping samt å koble industri, næringsliv og kunnskap. Samarbeidet med Høgskolen i Hedmark, kunnskapsparkene, bioteknologimiljøene, NCE Raufoss og Vitensenteret Innlandet i Gjøvik, er sentralt i dette arbeidet. For å styrke tilgang på risikokapital til tidligfase-bedrifter har banken etablert et eget inkubatorfond. Banken deltar også i investeringsselskapet Komm-In AS. Sparebanken Hedmark har et strategisk mål om å være kilden til samfunnsnyttig informasjon i Hedmark. Banken etablerte derfor et eget Konjunkturbarometer for Innlandet i november 2014. Tanken er blant annet å bidra med fakta og innsikt som kan stimulere til vekst og utvikling i Innlandet.

Miljø

Sparebanken Hedmark har sertifisert sine bankkontorer etter Miljøfyrtårnprinsippet. Samtlige kontorer, også de tre nyetablerte utenfor Hedmark, vil bli resertifisert som Miljøfyrtårn i 2014. Hensikten med sertifiseringen er at ansatte skal ha et bevisst forhold til forbruk, reiser, avfallshåndtering og energiforbruk. Banken lager også et eget klimaregnskap gjennom CO² Focus, basert på den internasjonale standarden Greenhouse Gas Protocol Initiative. Dette er det femte året banken lager et eget miljøregnskap. Målet med klimaregnskapet er å dokumentere og redusere bankens forbruk og øke gjenvinningsgraden. Totale klimagassutslipp for 2013, er 890 tonn CO², en tilbakegang på 9 prosent fra året før. I 2013 brukte banken totalt 5834 MWh elektrisitet og fjernvarme. Dette er en nedgang i forbruk fra 2012, og dermed har også utslippene blitt redusert med 11 prosent. Fra 2011 til 2012 ble forbruket av fyringsolje redusert med nesten 20 prosent, og i 2013 har bruken av fyringsolje vært på samme nivå som 2012. Transport av ansatte med bil og fly bidro til et klimagassutslipp på 168 tonn CO², en reduksjon siden foregående år. Alt i alt har banken en god utvikling på miljøområdet.

Forholdet til leverandører

I forbindelse med anbudsinnbydelser krever banken sertifisering vedrørende miljøhensyn, og at prosesser og anskaffelser preges av miljøbevissthet. Også i SpareBank 1-alliansens anskaffelsesstrategi er det nedfelt at innkjøpsområdet skal opptre tillitvekkende, miljøbevisst og etisk korrekt i interne fora så vel som i eksterne fora.

Status 2013

		2013	2012
Strategi/økonomi	Konsernstrategi	Strategien inneholder en egen formulering om samfunnsengasjement. Vil bli revidert etter CSR-strategi 2014.	
	Utvikling CSR-strategi	Under utarbeidelse i 2013, vedtatt tidlig 2014	Ikke etablert
	Resultat før skatt (mill), konsern	841	527
	Forvaltningskapital (mill), konsern	47 397	44 113
	Egenkapitalavkastning, konsern	11,0 %	7,0 %
	Kjernekapitaldekning, konsern	16,2 %	16,9 %
	Årlig gjennomgang av bankens etiske regelverk	Gjennomført	Gjennomført
Samfunn/sosiale forhold	Antall årsverk, inkl. datterselskaper	692	694
	Antall årsverk, bank	464	484
	Sykefravær	5,6	4,6
	Andel kvinner	58 %	56 %
	Andel kvinner i ledende stillinger	41 %	40 %
	Gjennomsnittsalder	48 år	48 år
	Ansattes tilfredshet, organisasjonsundersøkelse	805	733
	Avtale om inkluderende arbeidsliv	Videreført	Videreført
	Gjennomsnittlig ansettelsestid	19 år	19 år
	Antall rekrutteringer, internt	19	21
	Antall rekrutteringer, eksternt	27	25
	Turnover	2,00 %	2,00 %
Gavemidler	Andel tildelt kunst og kultur	2 166 000	1 766 000
	Andel tildelt idrett	2 120 000	1 693 000
	Andel tildelt humanitært arbeid	700 000	484 000
	Andel tildelt annet	1 334 000	976 000
Gavefond	Andel tildelt kunst og kultur	5 340 000	3 400 000
	Andel tildelt idrett og fysisk aktivitet	4 425 000	5 850 000
	Andel tildelt utdanning/forskning	7 500 000	1 380 000
	Andel tildelt annet	1 480 000	1 680 000
Sparebanken Hedmarks kunstfond	Tildeling kunst og kultur	2 495 000	5 281 000
Næringsutvikling	Andel tildelt nyskapingstiltak	9 000 000	5 000 000
Miljø*	* Se også eget klimaregnskap		
	Totalt klimagassutslipp (tonn CO ²)	870	940
	Klimagassutslipp per årsverk, morbank (tonn CO ² /årsverk)	1,9	2
	Antall videokonferanserom	42	40
	Antall kontor sertifisert som Miljøfyrtårn	27	27

Årskavalkade

Sparebanken Hedmark største eier i Bank 1 Oslo Akershus

Sparebanken Hedmark økte i januar 2013 sin eierandel i Bank 1 Oslo Akershus AS fra 12 til 40,5 prosent. Økningen skjedde etter erverv av aksjer fra SpareBank 1 SR Bank, SpareBank 1 SMN og SpareBank 1 Nord-Norge.

Bank 1 Oslo Akershus AS var fram til da eid av bankene i SpareBank 1-alliansen og LO. Regionbankene SpareBank 1 SR-Bank, SpareBank 1 SMN og SpareBank 1 Nord-Norge ønsket å selge seg ned i Bank 1 Oslo Akershus. Bakgrunnen var stor geografisk avstand til deres respektive hovedmarkeder, videre at alle ser viktigheten av et mer konsentrert eierskap.

Sparebanken Hedmark overtok en vesentlig del av de tre regionbankenes eierandeler og ble dermed største eier i Bank 1 Oslo Akershus AS med 40,5 prosent av aksjene. LO og tilknyttede forbund eier etter en rettet emisjon 29,9 prosent, SamSpar-bankene 15,2 prosent, SpareBank 1 SR-Bank 4,8 prosent, SpareBank 1

SMN 4,8 prosent og SpareBank 1 Nord-Norge 4,8 prosent.

Bank 1 Oslo Akershus AS inngår i SpareBank 1-alliansen og har et forretningsvolum på 40 milliarder kroner, inkludert overførte lån til SpareBank1 Boligkreditt. Selskapet har 280 ansatte og 16 kontorer i Oslo og Akershus. Banken har også en betydelig eiendomsmeglervirksomhet tilknyttet EiendomsMegler 1-kjeden.

Strategisk satsing

– Våre markedsområder grenser mot Oslo og Akershus og dette er den mest befolkningsrike delen av Norge. Å styrke SpareBank 1 i det sentrale Østlandsområdet er viktig, ikke bare for Sparebanken Hedmark, men for hele alliansen, sier administrerende direktør Richard Heiberg. – Vi mener dette er en god og lønnsom investering og ser det som strategisk riktig og viktig å ta et større ansvar for å utvikle Bank 1 Oslo Akershus videre, sier Heiberg.

Vegard Sæten til Sparebanken Hedmark

Vegard Sæten (52) fra Ottestad ansettes som ny direktør for bedriftsmarkedet etter Nils-Arne Nordheim, som går av med pensjon mai 2014. Vegard Sæten har lang fartstid fra DNB, senest som ansvarlig for bedriftsmarkedet i Hedmark. Sæten er utdannet handelsøkonom fra Handelsakademiet.

Sparebanken Hedmark lanserer inkubatorfond

Innovative vekstbedrifter har behov for kapital for å lykkes. Et dynamisk og godt vekstmiljø fordrer at privat risikokapital finner veien til de gode vekstideene. Dette er en utfordring i dag, og for å skape bedre kapitalbetingelser for innovative oppstartbedrifter, har Sparebanken Hedmark etablert et eget inkubatorfond. Fondets oppstartmidler er på fem millioner kroner, men med muligheter for å øke tilskuddet.

Mobilbank for barn

I september lanserte banken mobilbank for barn. Hensikten er å gjøre bank enkelt for hele familien. Barn kan på den måten holde oversikt over eget forbruk og sjekke saldo i mobilbanken. Banken tilbyr nå en pakke der barnet får både bankkort og mobilbank. Løsningen er barnevennlig og sikker, det er eksempelvis ikke mulig å gjennomføre betalinger i mobilbank for barn og beløpet som barna kan ha på kontoen er lite.

Tar temperaturen på Innlandet

I november lanserte Sparebanken Hedmark sitt første Konjunkturbarometer for Innlandet. Barometeret er i hovedsak viet forskning om og analyse av strukturelle forhold som påvirker den økonomiske situasjonen i ulike sektorer i Innlandet.

Barometeret inneholder både statistiske data og redaksjonelle artikler som underbygger funn i rapporten. Resultatene ble lagt fram på regionvise møter med næringslivskunder. Banken har i denne omgangen sett nærmere på ulike næringer som industri, varehandel, bygg og anlegg, reiseliv, primærnæringene samt privat og offentlig tjenesteyting.

Rapporten viser at Innlandet ikke henger helt med på veksten vi ser nasjonalt. Vi vet at konjunktursvingningene ikke slår like mye ut i Innlandet, verken på oppturer eller nedturen. Barometeret viser at vi har en felles utfordring: Vi må komme mer på offensiven. Kunnskap om utviklingen i Innlandet må til for å fokusere på de rette tingene som kan skape vekst, utvikling og dermed danne livsgrunnlag for neste generasjons virksomheter og innbyggere. Hensikten med konjunkturbarometeret er nettopp å bevisstgjøre både det offentlige, næringslivet, innbyggerne og oss selv om hvor vi står og hvor vi har våre styrker. Banken håper at vi med dette kan skape debatt om hvor vi i fellesskap må bidra til utvikling.

Sparebanken Hedmarks visjon er *Sammen om å skape*. Sammen med Østlandsforskning har banken utformet denne felles kunnskapsplattformen med håp om at dette kan bidra til felles fokus på Innlandets styrker og muligheter framover. Sammen kan vi skape vekst til glede for virksomhetene og innbyggerne.

Flygel til kulturhuset og 300 billetter til Andsnes-konsert

Sporebanken Hedmark ga i høst Steinway-fabrikkens beste flygelmodell i gave til det nye kulturhuset i Hamar. Målet med gaven er å gjøre kulturhuset til en attraktiv konsertarena også for verdenskjente artister.

Instrumentet veier et halvt tonn og ble trillet sidelengs inn i heisen og brakt opp til tredje etasje. Flygelet består av 12 000 deler og er laget av håndplukkede 160 år gamle trær fra Canada. Kulturhusets muligheter som konsertarena løftes gjennom denne gaven, noe både ordføreren og kulturhuslederen framhevet og takket banken for.

Banken mener kulturhuset og dets mangfoldige tilbud vil styrke stoltheten, tilhørigheten og bolysten i Innlandsregionen og er glad over å kunne bidra med en gave som betyr noe. I desember ga banken også bort 450 konsertbilletter (hvorav kommunen fikk 150) til en gavekonsert med Leif Ove Andsnes i Hamars nye kulturhus 2. januar 2014. Denne aller første konserten i kulturhuset er en gave til innbyggerne i regionen, og de 300 billettene ble i desember fordelt gjennom loddtrekning på bankens nettsider.

Jippi! Vi passerer 1 million apps!

SpareBank 1 har en rekke apper som gjør hverdagen enklere for folk i farten. I høst passerte Sparebanken Hedmark og resten av bankene i SpareBank 1 til sammen 1 million nedlastninger av alliansens apper. Mobiltelefonen er en naturlig og viktig del av folks hverdag. På verdensbasis er det lastet ned over 100 milliarder apper. SpareBank 1 står for en million av disse.

Consis blir SpareBank 1 Regnskapshuset

Bankens datterselskap Consis AS har inngått strategisk samarbeid med de øvrige regnskapselskapene i SpareBank 1-alliansen og endrer navn til SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet. Regnskapshuset er nå Norges tredje største regnskapskjede med 550 medarbeidere fordelt på 46 kontorer over hele landet. Hensikten med det strategiske samarbeidet er å oppnå stordriftsfordeler og sikre utvikling av teknologi, markedsføring og kompetanse.

Stor aktivitet i Sparebankkuka

Sparebankkuka er en viktig og lang tradisjon i Sparebanken Hedmark. Hensikten er å innarbeide gode sparevaner tidlig. I 2012 lanserte banken bankkort for barn og høsten 2013 kom løsningen med mobilbank for barn. Med dette har vi et sikkert, enkelt og komplett kontantløst tilbud til barn.

Årets julegave til krisesentrene

Sparebanken Hedmark deler hvert år ut en gave på 100 000 til et sosialt eller humanitært formål. I år gikk gaven til krisesentrene i Innlandet. Dette er en tradisjon banken har innført framfor å gi julegaver til ansatte og kunder. Det finnes 50 krisesentre i Norge og her i Innlandet har vi til sammen fire.

En million til unge kunstnere

Sparebanken Hedmarks kunstfond delte i august ut til sammen 1 million kroner i stipend til 32 unge kunstnere i Hedmark. Stipendene er på 50 000 og 25 000 kroner. Kunstfondet fikk godt over 100 søknader, noe som tilsier at det er et mangfold av initiativ, uttrykk og utøvere.

Lønnsomhetsforbedring på 116 millioner

Bankens lønnsomhetsprogramms sluttrapport ble lagt fram i august med en årlig resultatforbedring på 116 millioner kroner. Økte inntekter og øvrige kostnadsreduksjoner utgjorde 64 millioner kroner, mens bemanningsrelaterte besparelser ble på 50 millioner kroner. Hensikten med programmet har vært å skape et grunnlag som sikrer at Sparebanken Hedmark blir det foretrukne finanshuset i Innlandet også i framtida.

Kundesenteret på plass i nye lokaler

Bankens kundesenter og sentralbordet flyttet i høst inn i nye lokaler med 45 arbeidsplasser. Lokalene er pusset opp etter samme lest som kontorene i Lillehammer og Hamar. Opplæringsrommet for nyansatte har fått navnet «Helt på vidda» – Det har dobbel betydning: Når du går inn i rommet har du ikke peiling, men når du kommer ut igjen har du full kontroll, akkurat som en helt på vidda! forklarer banksjef for kundesenteret Bjørn Terje Eriksrud.

Q4

TILB
BLI
20

30

Økt tilfredshet i organisasjonen

Årets organisasjonsundersøkelse ga det beste resultatet som er målt noen gang, med en total score for banken på 805. Innen områdene motivasjon, ansvar og initiativ, innflytelse og delaktighet, er det stor framgang. De fleste opplever å ha tilfredsstillende kompetanse i forhold til å kunne løse de oppgavene og utfordringene banken står overfor.

Sparebanken Hedmark nedgraderes til A2

Bankens rating ble i mars nedgradert fra A1 til A2. Moody's begrunner dette med redusert mulighet til gjensidig støtte blant bankene i SpareBank 1-alliansen. Bankens individuelle rating (standardone financial strength rating) ble bekreftet til C- med stabile utsikter. A2 er fortsatt en meget god rating.

7-24-365

Fra januar utvidet Sparebanken Hedmark sin åpningstid ved kundesenteret til 7-24-365 gjennom oppkobling til nytt felles kundesenter i SpareBank 1-alliansen. Trafikken gjennom året har vært jevn og dette er blitt en positiv opplevelse med økt tilgjengelighet og økt problemløsning utenom ordinær stengtstid for bankens kunder.

Renteøkning

Sparebanken Hedmark vedtok i mars å heve utlånsrentene med i hovedsak 0,30 prosentpoeng med bakgrunn i nye myndighetskrav om økt egenkapitalkrav til bankene. Rentene på boliglån til unge økte med 0,15 prosentpoeng og unge låntakere fikk dermed bankens beste rente fra 3,60 prosent.

Økt fokus på selvbetjening

Fra juni 2012 til juni 2013 gikk antall saldoforespørslers på telefon drastisk ned. Reduksjonen skyldes målbevisst opplæring av kunder for å gjøre dem mer selvhjulpne. Bakgrunnen er at vi har mange gode alternativer for selvbetjente løsninger.

Innovasjonsprogram for BM-medarbeidere

18 medarbeidere fra bedriftsmarkedet deltar i et innovasjonsprogram ledet av Sjur Dagestad og Espen Ruud i Innoco. Målet er å skape flere levedyktige innovasjonsprosjekter. Programmet består av 12 moduler og avsluttende eksamen gir godkjent vitnemål fra NTNU.

Stor aktivitet gjennom Festivalsommeren

3 220 personer, for det meste ungdom eller unge voksne, deltok i løpet av sommeren på ulike aktiviteter på Facebook og Instagram i tilknytning til konserter og arrangementer som banken sponset i Hedmark og Oppland. Målet var å vise at: Sammen skaper vi gode opplevelser. I fotokonkurransene på Instagram fikk banken inn hele 1 500 bilder.

Knallåpning i Stange

Med Return-konsert, tale ved ordfører, historiske beretninger og hilsning fra brennerivenner, ble nytt Stange-kontor åpnet klokka 11.11 den 11. mars. Banklokale er pusset opp i moderne, framfidsrettet design med lokalt preg. Bankbygget ble tidligere på året solgt til Stange kommune og banken leier nå tilbake en mye mindre del av arealet.

IRB A – for å styrke kapitaldekningen

I juni leverte Sparebanken Hedmark søknad til Finanstilsynet om å ta i bruk IRB avansert metode for å beregne bankens kapitaldekning. Hensikten er å kunne benytte faktiske pantessikkerheter i bedriftsmarkedet (BM) ved beregning av kapitaldekningen. I dag benytter banken IRB grunnleggende metode der alle pantessikkerheter i BM, uavhengig av kvalitet og verdi, teller likt. IRB avansert vil gi oss oppdaterte risikomodeller, som gir grunnlag for bedre beslutninger og på sikt lavere tap på utlån. Samtidig vil bankens kapitaldekning styrkes, noe som er viktig i en situasjon hvor myndighetene strammer inn soliditetskravene til norske banker.

Geir Nordrum vasker seg på hendene etter en økt som operatør i herderiet. Næringsklynga NCE Raufoss og SINTEF Raufoss Manufacturing forsker for 300 millioner kroner i året. I løpet av 1. halvår 2014 kan NCE Raufoss avansere fra å være «National Centre of Expertise» til å bli «Global Centre of Expertise».

Styrets beretning

Rammebetingelser i 2013

Verdens ledende økonomier utviklet seg positivt gjennom 2013. Arbeidsledigheten var imidlertid fortsatt høy både i USA og Europa, og sentralbankene holdt rentene på rekordlave nivåer.

Veksten i norsk økonomi gikk ned i 2013. Mens bruttonasjonalproduktet for Fastlands-Norge økte med 3,4 prosent i 2012, var økningen 2,0 prosent (anslag) i 2013. Bedrifter i de fleste næringer i Norges Banks regionale nettverk rapporterte i fjerde kvartal om mindre kapasitetsproblemer enn tidligere og lavere forventet vekst fremover.

Boligmarkedet var preget av fallende prisvekst gjennom 2013. Dette fikk også innvirkning på boligbyggingen. Det ble en markert nedgang i antall igangsatte boliger mot slutten av året.

Arbeidsledigheten er fortsatt svært lav sammenlignet med de fleste andre land. Lønnsveksten er anslått til å ende på 3,5 prosent. Utviklingen i husholdningenes forbruk var ganske moderat med en anslått vekst på om lag 2,3 prosent, samtidig som sparingen fortsatt er på et høyt nivå.

Den samlede kredittveksten falt noe gjennom 2013. Husholdningenes gjeldsvekst var uendret på rundt 7 prosent på årsbasis. Veksten i kreditt til ikke-finansielle foretak falt markert mot slutten av 2012 og i begynnelsen av 2013. Veksten ble omkring 4 prosent i 2013.

Etter å ha nådd sterke nivåer mot slutten av 2012, svekket kronen seg gjennom 2013. Sentralbanken holdt styringsrenten uendret på 1,5 prosent i 2013, samtidig som tre måneders pengemarkedsrente falt gjennom året fra 1,9 prosent til 1,7 prosent.

Den positive utviklingen i kapitalmarkedene fortsatte gjennom 2013. Ved inngangen til året var kredittpåslaget på tre måneders pengemarkedsrente for fem års senior usikret finansiering 1,2 prosent for region-sparebanker. Ved utgangen av året var påslaget redusert med 0,5 prosentpoeng til 0,7 prosent.

Sparebanken Hedmark – Konsern

Konsernet avlegger regnskapet etter internasjonale regnskapsstandarder vedtatt av EU.

Konsernet består av Sparebanken Hedmark og de konsoliderte 100 prosent eide datterselskapene EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS,

SpareBank 1 Finans Østlandet AS og Vato AS, samt SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS med en eierandel på 60 prosent.

Banken eier 40,5 prosent av Bank 1 Oslo Akershus AS, 11 prosent av SpareBank 1 Gruppen AS, 14,7 prosent av SpareBank 1 Markets AS samt 8,4 prosent av SpareBank 1 Boligkreditt AS og 2,9 prosent av SpareBank 1 Næringskreditt AS (kredittforetakene). Resultatene fra disse selskapene inntektsføres i bankens konsernregnskap tilsvarende bankens eierandel.

Resultat

Konsernets resultat (fjorårets tall i parentes) ble 694 (403) millioner kroner. Dette ga en egenkapitalavkastning etter skatt på 11,0 (7,0) prosent.

Spesifikasjon av konsernresultatet i millioner kroner:

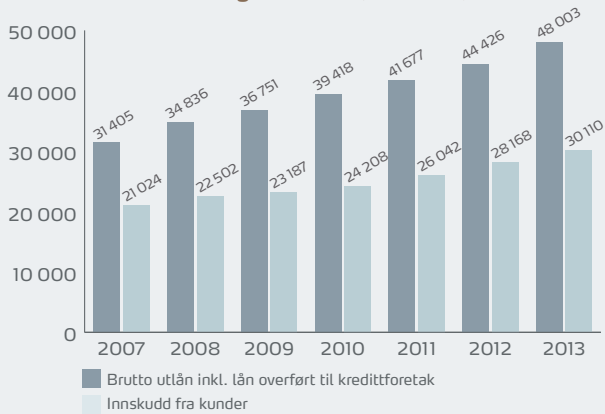
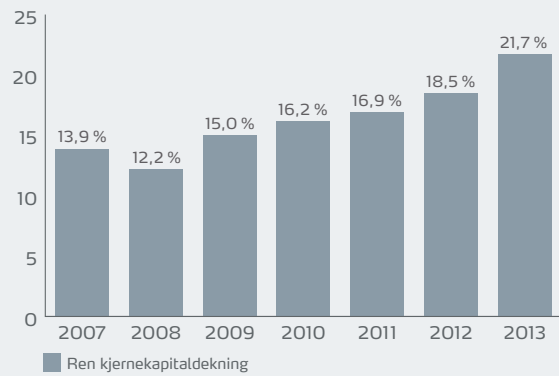
Resultat etter skatt i morbanken	499
Eliminert utbytte fra datterselskaper og tilknyttede selskaper	-124
Resultatandeler fra:	
SpareBank 1 Gruppen AS	132
Bank 1 Oslo Akershus AS	133
SpareBank 1 Boligkreditt AS	17
EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS	3
SpareBank 1 Finans Østlandet AS	58
SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS	-4
Øvrige	-20
Resultat etter skatt konsern	694

Inntekter

Netto renteinntekter i 2013 ble 1 008 (955) millioner kroner. Renteinntekter fra lån overført til kredittforetakene (SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS) regnskapsføres som provisjonsinntekter i bankens regnskap. Samlede netto renteinntekter, inklusive provisjonsinntekter fra lån overført til kredittforetakene, var 1 215 (1 064) millioner kroner. Dette tilsvarer en økning på 14,2 (5,1) prosent fra året før.

Konsernets utlånsmargin, inklusive overførte lån til kredittforetakene, ble 3,08 prosent i 2013. Innskuddsmarginen ble minus 0,68 (-0,33) prosent. Konsernets rentemargin ble 2,40 prosent.

Netto provisjons- og andre inntekter økte fra 435 millioner kroner i 2012 til 559 millioner kroner i 2013. Økningen skyldtes hovedsakelig vekst i provisjonsinntekter fra kredittforetakene med 99 millioner kroner.

Brutto utlån og innskudd (morbank)**Kapitaldekning (morbank)**

Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser var 262 (43) millioner kroner. Dette bestod av resultat fra eierinteresser på 325 (95) millioner kroner, utbytte på 21 (7) millioner kroner og resultat fra øvrige finansposter med minus 84 (-59) millioner kroner.

Av resultatet fra eierinteresser på 325 millioner kroner utgjorde resultatandelen fra Bank 1 Oslo Akershus AS 133 millioner kroner. Sparebanken Hedmark økte i 2013 sin eierandel i Bank 1 Oslo Akershus AS fra 12 prosent til 40,5 prosent. Resultatandelen fra SpareBank 1 Gruppen AS utgjorde 132 millioner kroner.

Netto resultat fra øvrige finansposter (andre finansielle eiendeler og forpliktelser) ble minus 84 (-59) millioner kroner og skyldtes hovedsakelig markedsverdiendringer. Bankens verdipapirgjeld, renteplasseringer og fastrenteutlån vurderes til virkelig verdi over resultatet etter IAS 39, og endringer i markedsverdi resultatføres. Samlede netto markedsverdiendringer var negativ med 100 millioner kroner i 2013, mot minus 97 millioner kroner i 2012.

Kostnader og tap

Konsernets samlede driftskostnader var 916 (864) millioner kroner. Av økningen på 52 millioner kroner var 27 millioner kroner kostnadsvekst i datterselskaper hvor aktiviteten økte. Konsernets driftskostnader i prosent av totale inntekter var 50,1 (60,3) prosent i 2013. Samlet kostnadsvekst for konsernet ble 6 prosent.

Tapene er fortsatt lave og ble 72 (42) millioner kroner, tilsvarende 0,2 (0,1) prosent av brutto utlån. Kredittrisikoen målt som andel problemlån gikk ned i 2013. Problemlån (misligholdte engasjementer og andre tapsutsatte engasjementer) i prosent av brutto engasjement, inklusive overførte lån til kredittforetakene, gikk ned fra 1,4 prosent i 2012 til 1,1 prosent ved utgangen av 2013. Ser man på konsernets balanse isolert falt andelen fra 1,9 prosent til 1,4 prosent.

Eiendeler og gjeld

Brutto utlån til kunder, inklusive overførte lån til kredittforetakene, var 52,4 (48,1) milliarder kroner. Det var ved utgangen av året overført lån for 15,2 (12,6) milliarder kroner til kredittforetakene. Dette tilsvarte 29 (26) prosent av totale lån. Personkundelån overført til boligkredittforetak som andel av totale personkundelån (lån på egen balanse og overførte lån) var 40,5 (37,5) prosent.

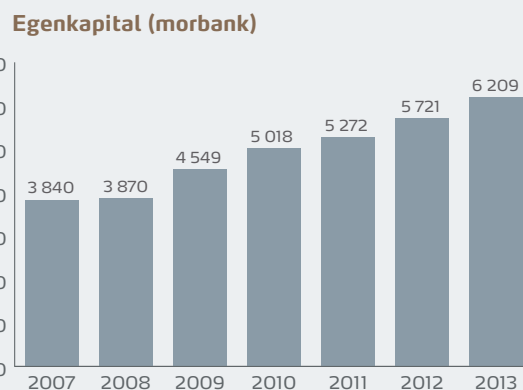
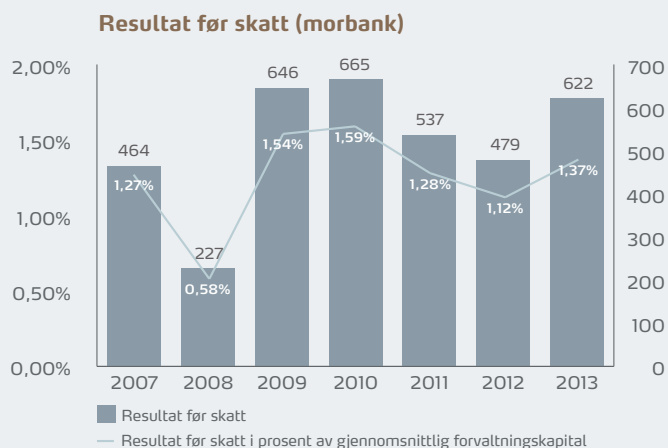
Inklusive overførte lån var utlånsveksten i konsernet siste tolv måneder 8,9 (7,7) prosent. Innskudd fra kunder var ved utgangen av året 30,1 (28,1) milliarder kroner. Innskuddsveksten i 2013 var 7,0 (8,6) prosent. Innskudd i prosent av brutto utlån utgjorde 81,0 (79,4) prosent.

Gjeld til kredittinstitusjoner og gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer var ved årets slutt på 9,0 (8,9) milliarder kroner. Gjennomsnittlig løpetid på bankens langsiktige finansiering var 4,5 (4,4) år. Gjennomsnittlig løpetid på alle innlån var 3,9 (3,5) år. Banken hadde ved utgangen av 2013 likvider til å opprettholde normal aktivitet i 16 (16) måneder uten tilførsel av ekstern finansiering. Dette scenariet forutsetter syv prosent utlånsvekst og fire prosent innskuddsvekst. Det er god interesse for bankens obligasjoner.

Konsernets egenkapital per 31.12.2013 var 6,7 (6,0) milliarder kroner, tilsvarende 14,2 (13,7) prosent av balansen. Ren kjernekapitaldekning var 16,2 (16,9) prosent. Reduksjonen i kjernekapitaldekningen skyldes effekten av økt eierskap i Bank 1 Oslo Akershus AS.

Rating

Moody's Investor Service bekreftet 10. januar 2014 Sparebanken Hedmarks rating («long-term senior debt and deposit rating») til A2. Bankens individuelle rating («standalone financial strength rating») ble også bekreftet til G-.

Både Sparebanken Hedmarks individuelle rating og bankens «long-term senior debt and deposit rating» har stabile utsikter.

Virksomhet

Hovedkontoret er i Hamar og konsernets virksomhet er i Hedmark, Oppland og Akershus. Konsernet anses ikke å ha virksomhet som forurenser det ytre miljøet.

Sparebanken Hedmark – Morbank og datterselskaper

Med henvisning til regnskapslovens krav til innhold i årsberetningen, bekrefter styret at regnskapet er basert på forutsetningen om fortsatt drift.

Resultat etter skatt ble 499 (363) millioner kroner. Styret foreslår å avsette 6 millioner kroner til gaver.

Resultat fra bankdriften, definert som resultat etter tap fratrukket resultat fra eierinteresser og utbytte, samt finansielle eiendeler og forpliktelser, var 482 (424) millioner kroner. Dette var en forbedring på 14 prosent i forhold til foregående år.

Inntekter

Rentenettoen var 830 (834) millioner kroner. Rentenettoen for 2013 påvirkes negativt av 20 millioner kroner i sikringsfondsavgift, 10 millioner kroner i renter på nytt ansvarlig lån (500 millioner kroner), samt høyere finansieringskostnader på refinansierte obligasjonslån.

Netto inntekter fra utlåns- og innskuddsvirksomheten, inkludert inntekter fra overførte lån til kredittforetakene, økte fra 942 millioner kroner til 1 037 millioner kroner. Samlet var det overført lån for 15,2 milliarder kroner ved utgangen av året, fordelt med 14,6 milliarder kroner til boligkredittforetaket og 0,6 milliarder kroner til næringskredittforetaket. Netto margin på boliglån overført til boligkredittforetaket, resultatført som provisjoner, var 1,50 (0,97) prosent.

Rentemarginen på egen balanse (unntatt valutalån) var 2,53 (2,42) prosent. Morbankens utlånsmargin var 3,21 (2,78) prosent. Innskuddsmarginen var minus 0,68 (- 0,33) prosent.

Rentemarginen innenfor personmarkedsområdet var 2,48 (2,39) prosent, mens den innenfor bedriftsmarkedsområdet var 2,61 (2,53) prosent.

Netto provisjons- og andre inntekter ble 409 (287) millioner kroner. Bedringen skyldtes hovedsakelig en økning på 99 millioner kroner i provisjoner fra lån overført til kredittforetakene.

Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser var 126 (41) millioner kroner. Utbytte fra finansielle investeringer var 21 (7) millioner kroner. Netto resultat fra eierinteresser ble på 189 (93) millioner kroner. Av dette var utbytte til sammen 124 millioner kroner. Resultat fra øvrige finansielle eiendeler og forpliktelser var negativt med 84 (-59) millioner kroner. Netto markedsverdiendringer på plasseringer, fastrenteutlån og innlån bidro negativt med 100 (-97) millioner kroner.

Driftskostnader og tap

Sum driftskostnader var 681 (652) millioner kroner. Sammenliknet med året før var kostnadene 4,4 prosent høyere. Driftskostnadene utgjorde 49,9 (56,1) prosent av netto inntekter.

Ved utgangen av året var det 464 årsverk i morbanken, mot 462 for ett år siden.

Netto tap på utlån og garantier var 61 (31) millioner kroner. Av tapene var 18 (5) millioner kroner innenfor personmarkedsdivisjonen og 43 (26) millioner kroner innenfor bedriftsmarkedsdivisjonen.

Eiendeler og gjeld

Brutto utlån til kunder var 32,8 (31,8) milliarder kroner. Inklusive overførte lån til kredittforetakene var utlånsvolumet 48,0 (44,6) milliarder kroner.

Siri J. Strømmevold
(født 1961), styreleder,
bosatt i Tynset.

Strømmevold er utdannet dataingeniør og har 15 års erfaring fra oljeindustrien, blant annet Mobil Expl., Statoil og Saga Petroleum. Er nå daglig leder av Tynset Bokhandel. Hun ble valgt inn i styret i 2006.

Utlånsveksten siste tolv måneders periode, inklusive overførte lån, var 8,1 (7,1) prosent. Innenfor personmarkedet har veksten vært 7,2 (9,0) prosent, inklusive overførte lån, mens den innenfor bedriftsmarkedet var 10,2 (2,8) prosent, inklusive overførte lån. Utlånsveksten i egen balanse var 1,6 prosent innenfor personmarkedet og 5,7 prosent innenfor bedriftsmarkedet. Risikoprofilen i bankens kredittgivning er ikke endret i 2013.

Innskudd fra og gjeld til kunder var 30,1 (28,2) milliarder kroner. Innskuddsveksten siste tolv måneders periode var 6,9 (8,2) prosent, fordelt med 2,7 (7,4) prosent i personmarkedet og 14,7 (9,6) prosent i bedriftsmarkedet. Den høye veksten innenfor bedriftsmarkedet skyldes nye kunder fra offentlig sektor.

Ren kjernekapitaldekning var 21,7 (18,5) prosent. Bankens egenkapital på 6,2 (5,7) milliarder kroner består i sin helhet av opptjent egenkapital og utgjorde 13,3 (13,1) prosent av balansen.

Datterselskaper og deleide selskaper

Leasing og finansieringsselskapet SpareBank 1 Finans Østlandet AS fikk et resultat etter skatt på 58 (27) millioner kroner. Finansieringsselskapets brutto utlån var ved utgangen av året 4,2 (3,6) milliarder kroner. Brutto utlånsvekst i 2013 var 15 prosent.

SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS omsatte for 103 (101) millioner kroner og fikk et resultat etter skatt på minus 4,5 (5,5) millioner kroner.

Eiendomsmevlervirksomheten EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS omsatte for 67 (59) millioner kroner og oppnådde et resultat etter skatt på 3,2 (3,5) millioner kroner.

Konsernet Bank 1 Oslo Akershus AS (40,5 prosent eierandel) fikk et resultat på 328 (106) millioner kroner etter skatt. Resultatøkningen skyldtes høyere provisjonsinntekter fra SpareBank 1 Boligkreditt AS, økte netto renteinntekter og lavere tap. Konsernets egenkapitalavkastning ble 14,0 (6,2) prosent.

SpareBank 1 Gruppen AS (11 prosent eierandel) oppnådde et konsernresultat etter skatt på 1 109 (443) millioner kroner. SpareBank 1 Livsforsikring AS og SpareBank 1 Skadeforsikring AS var de vesentligste bidragsyterne til resultatet.

SpareBank 1 Gruppen AS solgte i tredje kvartal sin eierpost i SpareBank 1 Markets AS. Meglerhuset eies nå direkte av SpareBank 1 SMN (23,89 prosent), SpareBank 1 Nord Norge (23,89 prosent), Samspar (23,89 prosent), Sparebanken Hedmark (14,33 prosent), LO (12 prosent) og ansatte (2 prosent). Resultatet i SpareBank 1 Markets viste i siste kvartal 2013 et underskudd på 11,5 millioner kroner. Sparebanken Hedmarks andel av dette var 1,6 millioner kroner.

Risikostyring

Risikostyring i Sparebanken Hedmark skal sikre at risikoeksponeringen til enhver tid er kjent og innenfor rammer trukket opp av styret. Risikostyringen skal støtte opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse og sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning.

Styret har vedtatt «Policy for risiko- og kapitalstyring i Sparebanken Hedmark». Dokumentet definerer det overordnede rammeverket for risikostyring, herunder styring av de ulike risikoer. Styret vedtar årlig overordnet risikostrategi, styringsdokumenter på kredittområdet, samt bankens finansstrategi som dekker områdene likviditetsrisiko og markedsrisiko. Risikoeksponering og risikoutvikling følges opp og rapporteres periodisk til bankens styre.

Kredittrisiko

Kredittrisiko er definert som risiko for tap som følge av at kunder eller andre motparter ikke har evne og/eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser.

Kredittrisiko i utlånsporteføljen er bankens største risiko. Risikoen styres løpende i henhold til bankens kredittstrategi, kredittpolicy, kredittfullmakter, rutiner for kredittgivning og ulike rapporterings- og oppfølgingskrav. Sparebanken Hedmark bruker statistiske

Bjørnar Håkensmoen

(født 1969), nestleder, bosatt i Elverum.

Håkensmoen er utdannet innen pedagogikk, ledelse og kommunikasjon. Han har jobbet innen sports/idrettsbransjen. Fra 2006 har han vært administrerende direktør i Daldata. Nestleder i styret i 2012.

Erik Garaas

(f. 1950), styremedlem, bosatt i Oslo.

Garaas er utdannet samfunnsøkonom (cand. oecon.) og har blant annet arbeidet i Statistisk Sentralbyrå, Finansdepartementet, Gjensidige og DNB, hovedsakelig innenfor finans og kapitalforvaltning. Han ble valgt inn i styret i 2013.

risikoklassifiseringsmodeller som grunnlag for å dele porteføljen inn i ulike risikogrupper. For nærmere informasjon henvises til konsernets Pilar 3-dokument som er tilgjengelig på bankens hjemmeside.

Banken finansierer i all hovedsak privat- og næringslivskunder i Hedmark. Markedsområdet er de senere årene utvidet med nye bankkontorer i Gjøvik og Lillehammer i Oppland, samt på Årnes i Akershus. Som tidligere år deltar banken i finansieringen av større prosjekter i samarbeid med andre banker – i det alt vesentlige banker i SpareBank 1-alliansen.

Risikoprofilen i bedriftsmarkedsporteføljen er bedret gjennom 2013. Forventet tap og risikjustert kapital er redusert i relative termer. Samlet mislighold har vært avtagende og utlånstapene er fortsatt lave. Utlånsveksten var høyere i 2013 enn i 2012. Fortsatt fokus på porteføljeforbedring og risikoprising vil bidra til at porteføljens risikoprofil bedres ytterligere.

Risikoprofilen i personmarkedsporteføljen er stabil og risikoen i porteføljen vurderes som lav, hvor det alt vesentligste er sikret med pant i fast eiendom. Samlet mislighold er redusert og utlånstapene er lave. Utlånsveksten har vært på nivå med veksten i markedet. Fortsatt lav arbeidsledighet og et lavt rentenivå, kombinert med stabile boligpriser og videreføring av fokus på porteføljeforbedring, vil bidra til at porteføljens risikoprofil bedres ytterligere. Så lenge sikkerhetsverdier ikke forringes som følge av vesentlig reduserte boligpriser eller arbeidsledigheten øker vesentlig, er tapsrisikoen i porteføljen begrenset.

Bankens portefølje av rentebærende papirer innebærer også kredittrisiko. Denne er nærmere omtalt i avsnittet om markedsrisiko nedenfor. Videre har banken kredittrisiko knyttet til fordringer på andre kredittinstitusjoner. Den klart største enkeltfordringen er utlån til bankens datterselskap SpareBank 1 Finans Østlandet AS.

Styret mener at bankens kredittrisiko knyttet til utlånsvirksomheten totalt sett har utviklet seg positivt i 2013. Konsernets kredittrisiko vurderes som moderat.

Markedsrisiko

Markedsrisiko defineres som risiko for tap som følger av endringer i observerbare markedscurser som renter, aksjekurser og valutakurser.

Rammer og retningslinjer for styring av markedsrisiko følger av konsernets finansstrategi som er vedtatt av styret. Risikoeksponering og -utvikling overvåkes løpende og rapporteres periodisk til styret.

Konsernets markedsrisiko er for det vesentligste relatert til investeringer i rentepapirer i morbankens likviditetsportefølje og til utstedelser av verdipapirgjeld i morbankens fundingportefølje. Denne markedsrisikoen – spreadrisiko – kan dekomponeres i renterisiko og kredittrisiko.

Retningslinjer og rammer for investeringer i rentepapirer er tilpasset regulatoriske krav til likviditetsstyring. Samlede plasseringer i rentepapirer utgjorde ved utgangen av 2013 4,8 milliarder kroner i pålydende verdi og var tilnærmet uendret gjennom året. Risikomessig har den relative andelen av rentepapirer med lavest kredittrisiko økt som følge av gradvis tilpasning til forventede fremtidige regulatoriske krav.

Beholdningen av verdipapirgjeld økte i løpet av året fra pålydende 7,7 til 8,5 milliarder kroner. Gjeldens markedsverdi varierer med endringer i rentenivå, herunder endringer i kredittspreader for bankens utstedelser.

Renterisiko oppstår som følge av at konsernets balanseposter har ulik gjenstående rentebindingstid. Banker styrer renterisiko mot vedtatte risikorammer gjennom å tilpasse rentebindingen på ovennevnte plasseringer og innlån. Bankens renterisiko har vært moderat i 2013. Ved utgangen av året ville en økning i renten på ett prosentpoeng gjennom et parallellskift i hele rentekurven redusert resultatet med 24,6 millioner kroner.

Valutarisiko styres ved hjelp av vedtatte eksponeringsrammer. Posisjonene har i 2013 gjennomgående vært svært lave.

Espen Bjørklund Larsen

(f 1976), styremedlem,
bosatt i Elverum.

Larsen er høgskolekandidat i økonomi og administrasjon og har ett års fordypning i Innovasjon. Han har vært hovedtillitsvalgt og bankansattes representant i styret siden 2008.

Nina C. Lier

(f 1972), styremedlem,
bosatt i Ringsaker.

Lier er utdannet siviløkonom og er økonomidirektør i Sykehuset Innlandet HF. Hun ble valgt til styremedlem i 2010.

Kursrisiko for egenkapitalinstrumenter måles i forhold til eksponering i egenkapitalbevis, aksjefond og aksjer eksklusiv investeringer i konsernselskaper. I 2013 har banken hatt en nedgang i eksponering mot egenkapitalinstrumenter.

Det er styrets vurdering at bankens totale markedsrisiko er lav til moderat ved utgangen av året.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risiko for at banken ikke er i stand til å innfri sine forpliktelser på forfall eller ikke evner å finansiere eiendeler, herunder ønsket vekst, uten vesentlig økte kostnader.

Styring av likviditetsrisiko tar utgangspunkt i finansstrategien. Denne setter rammer for netto likviditetsbehov i ulike tidsintervaller, krav til langsiktig finansiering, størrelsen på likviditetsreserven, lengden på den tidsperioden banken skal være uavhengig av ny ekstern finansiering og nivået på ulike likviditetsindikatorer. For mer informasjon henvises det til bankens Pilar 3-dokument, som er tilgjengelig på bankens nettsider.

Likviditetsstyring i Sparebanken Hedmark innebærer opprettholdelse av en bred innskuddsbasis fra så vel person- som bedriftskunder, samt en diversifisert finansiering av virksomheten for øvrig. Innskudd fra kunder er bankens viktigste finansieringskilde.

Andre viktige finansieringskilder er markedsfinansiering, lån fra andre finansinstitusjoner og overføring av lån til kredittforetak. I underkant av 70 prosent av finansieringsbehovet (unntatt kundeinnskudd) var ved utgangen av året dekket gjennom SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS.

Gjennomsnittlig løpetid på bankens langsiktige finansiering var 4,5 år ved utgangen av året. Gjennomsnittlig løpetid på alle innlån var 3,9 år.

Som ledd i likviditetsstyringen har Sparebanken Hedmark behov for en beholdning av likvide verdipapirer. Banken har valgt å dekke behovet ved å investere i norske og utenlandske obligasjoner.

Verdipapirene kan benyttes som sikkerhet for kort-siktige og langsiktige lån i Norges Bank. Ved utgangen av 2013 var bankens totale likviditetsbeholdning 5,2 milliarder kroner, inklusive innskudd i Norges Bank. I tillegg har banken en ubenyttet likviditetsfasilitet på 1,0 milliard kroner og boliglån klare for overføring til boligkredittforetaket på 3,1 milliarder kroner. Reservene utgjør likviditetsbuffer av ulik kvalitet for oppfyllelse av strategiske og regulatoriske krav.

Banken skal i en ordinær driftssituasjon med budsjettet vekst, inkludert udisponerte trekkrettigheter og likviditetsreserver, være uavhengig av ekstern finansiering i minimum 12 måneder. Ved utgangen av 2013 hadde banken tilstrekkelig likviditet og reserver til å fortsette ordinær drift i 16 måneder uten tilførsel av ekstern likviditet.

Det er styrets vurdering at bankens likviditetsrisiko er lav ved utgangen av året.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil, eller eksterne hendelser.

Styring av operasjonell risiko tar utgangspunkt i «Policy for operasjonell risiko». Det gjennomføres årlige risikovurderinger av ulike områder. Disse danner grunnlaget for kontrollhandlinger som følges opp gjennom bankens verktøy for oppfølging av operasjonell risiko.

Med bakgrunn i bankens inntjening og soliditet, samt organisasjonens kompetanse og styringssystemer, mener styret at bankens samlede risikoeksponering er forsvarlig.

Organisasjon og HR

Sparebanken Hedmark skal være en attraktiv og inkluderende arbeidsplass for medarbeidere i ulike roller, aldre og livsfaser. Banken er opptatt av at den enkelte skal oppleve balanse mellom arbeid og fritid, og ønsker å bidra til at ansatte opprettholder en god helsesituasjon. Banken har tro på at bidrag til helse-

Aud Christensen
(f. 1956), styremedlem,
bosatt i Åsnes.

Christensen er utdannet innen økonomi og markedsføring og strategisk styreledelse fra BI. Hun er daglig leder og partner i AButvikling AS. Christensen ble valgt inn i styret 2012.

Morten Herud
(f. 1959), styremedlem,
bosatt i Eidskog.

Herud er utdannet siviløkonom. Han har jobbet innen finans og industri og er daglig leder i 10nye AS. Herud ble valgt inn i styret i 2013.

fremmede aktiviteter gjennom bedriftsidrettslagene, årlig helsekontroll og fokus på sunn livsstil gjennom ulike tiltak fører til bedre helse og økt trivsel og motivasjon.

Det er vedtatt en egen HR-strategi for perioden 2013-2015. Denne setter et særlig fokus på lederutvikling, kompetanseutvikling og intern samhandling.

De viktigste tiltakene knyttet til HR-strategien rapporteres og følges opp som en del av virksomhetens gjennomgripende virksomhetsstyringssystem.

Det gjennomføres årlige organisasjonsundersøkelser med fokus på arbeidsmiljømessige og ledelsesmessige forhold. Undersøkelsen vektlegges i evaluering, oppfølging og utvikling av alle organisasjonens ledere, og benyttes også for å vurdere behovet for ulike organisasjonsutviklingstiltak. For organisasjonen samlet sett var resultatene i 2013 på det høyeste nivå som er målt med denne metoden, og med tydelig forbedring på de fleste områder det var satt fokus på etter undersøkelsen i 2012.

Sykefraværet var på totalt 5,6 prosent. Dette er på samme nivå som de senere årene, selv om fraværet i 2012 var 1 prosent lavere. Korttidsfraværet er under 1,0 prosent, og langtidsfraværet var i all hovedsak knyttet til alvorlig sykdom som ikke vurderes å være arbeidsplassrelatert. Banken er IA-virksomhet og sykefraværet blir rapportert og fulgt opp etter fastsatte rutiner.

Det har ikke vært registrert eller meldt skader til Arbeidstilsynet i 2013.

Likestilling

Kvinner utgjør 58 prosent av bankens ansatte, mens kvinneandelen i lederstillinger er 41 prosent. Dette er en økning fra 40 prosent i 2012, og innebærer en fortsettelse av en positiv utvikling over en årrekke. Administrerende direktørs ledergruppe består av to kvinner og syv menn. Bankens styre består av tre kvinner og fire menn, mens bankens representantskap består av 15 kvinner og 25 menn.

Sparebanken Hedmark søker balanse i kjønnsfordelingen i ulike roller på alle nivåer i organisasjonen. Banken legger til rette for likestilling gjennom løpende personalforvaltning og utviklingstiltak som er forankret i bankens hovedstrategi og HR-strategi.

Andelen deltidsansatte er 17 prosent. Blant kvinner er andelen deltidsansatte 27 prosent, mens andelen blant menn er 5 prosent.

Lønn fastsettes for alle medarbeidere på grunnlag av stillingsinnhold, utdanning, erfaring og personlige egenskaper og er gjenstand for individuelle, årlige vurderinger. Analyser i 2013 viser at gjennomsnittslønn for kvinner i forhold til menn varierer mellom 90 prosent og 105 prosent på ulike stillingsnivåer. Analysene viser at strukturelle forhold som alder og ansiennitet er den viktigste forklaringen på ulikhetene.

Sparebanken Hedmark søker i alle sammenhenger å unngå diskriminering. Banken legger til rette for medarbeidere som på grunn av sykdom, redusert arbeidsøyne eller andre årsaker må ha tilpasninger av arbeidsplass og arbeidsinnhold. I samarbeid med NAV tar også banken i mot arbeidstakere som har behov for arbeidstrening.

For ytterligere informasjon om samfunnsmessige forhold henvises det til rapporten Samfunnsengasjert bank (side 11).

Utsikter for 2014

Det forventes en lavere vekst i norsk økonomi i 2014. Reduserte ringvirkninger fra oljesektoren, redusert forbruk, svakere boligmarked og en viss økning i ledigheten er hovedforklaringene. Bedringen i veksten hos våre handelspartnere samt en svak krone vil imidlertid kunne bidra til å stimulere norsk eksportvirksomhet. En ekspansiv finanspolitikk vil også bidra til å begrense en eventuell lavkonjunktur. Norges Bank anslår om lag uendret lønnsvekst i 2014 og indikerer en lav rentebane med første rentjustering midtveis i 2015.

Sparebanken Hedmarks primærmarked er Innlandet. Denne landsdelen har tradisjonelt vært mindre konjunkturutsatt enn andre landsdeler. Utviklingen internasjonalt vil imidlertid kunne påvirke forholdene

i Norge og dermed også i Innlandet. Med god likviditet, høy innskuddsdekning, stabil inntjening og høy egenkapital er banken godt forberedt på eventuelle tilbakeslag i økonomien.

Styret i Sparebanken Hedmark
Hamar, 6.mars 2014

Siri J. Strømmevold
Styreleder

Bjørnar Håkensmoen Erik Garaas

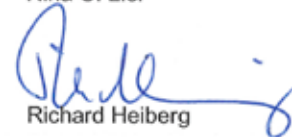
Morten Herud

Aud Christensen Nina C. Lier

Espen Bjørklund Larsen

Richard Heiberg
Adm. direktør

Regnskap

Vegard Fallett (43) kjøpte uthogget skog i Trysil for 300.000 kroner, og ble latterliggjort for å ha betalt overpris. I dag er skogen i ferd med å bli omgjort til 110 hytter. Nå har Fallett gått fra å selge tomter til å selge hytter, for å skape mer lokal sysselsetting i Trysil.

Resultatregnskap

Morbank				Konsern	
2012	2013	(mill. kroner)	Noter	2013	2012
1 942	1 908	Renteinntekter	20	2 085	2 062
1 108	1 078	Rentekostnader	20	1 077	1 107
834	830	Netto renteinntekter		1 008	955
295	416	Provisjonsinntekter	21	415	294
29	27	Provisjonskostnader	21	45	44
21	19	Andre driftsinntekter	21	189	185
287	409	Netto provisjons- og andre inntekter		559	435
7	21	Utbytte	22	21	7
93	189	Netto resultat fra eierinteresser	22,39,42	326	95
-59	-84	Netto resultat fra andre finansielle eiendeler og forpliktelser	22	-84	-59
41	126	Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser		263	43
1 162	1 364	Sum netto inntekter		1 829	1 433
331	342	Personalkostnader	23,24	486	457
321	339	Andre driftskostnader	25	430	407
652	681	Sum driftskostnader før tap på utlån og garantier		916	864
510	684	Driftsresultat før tap på utlån og garantier		913	569
31	61	Tap på utlån og garantier	11	72	42
479	622	Driftsresultat før skatt		841	527
116	124	Skattekostnad	26	147	124
363	499	Resultat for regnskapsåret		694	403
		Majoritetsandel av resultat for regnskapsåret		704	400
		Minoritetsandel av resultat for regnskapsåret		-10	3
363	499	Utvidet resultatregnskap		694	403
110	-67	Estimatavvik pensjoner		-85	118
-31	18	Skatteeffekt estimatavvik pensjoner		22	-35
		Andeler av utvidet resultat i tilknyttede selskaper og felles-kontrollert virksomhet		1	
79	-49	Sum poster som ikke vil bli reklassifisert til resultat		-62	83
21	56	Verdiendring på finansielle eiendeler tilgj. for salg		56	21
-3	-3	Finansielle eiendeler tilgj. for salg overført resultatet ved nedskrivning for varig verdifall		-3	-3
5	3	Finansielle eiendeler tilgj. for salg overført resultatet ved realisasjon		3	5
		Andeler av utvidet resultat i tilknyttede selskaper og felles-kontrollert virksomhet		5	7
23	56	Sum poster som vil bli reklassifisert til resultat		61	30
102	7	Sum resultatposter ført mot egenkapitalen		-1	113
465	505	Totalresultat for regnskapsåret		693	516
		Majoritetsandel av totalresultat for regnskapsåret		703	513
		Minoritetsandel av totalresultat for regnskapsåret		-10	3

Balanse

Morbank			Konsern		
2012	2013	(mill. kroner)	Noter	2013	2012
EIENDELER					
236	572	Kontanter og fordringer på sentralbanker		572	236
3 496	4 254	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	699	294
31 558	32 598	Utlån til og fordringer på kunder	8	36 936	35 200
5 104	4 927	Sertifikater, obligasjoner og rentefond	30	4 927	5 104
513	363	Finansielle derivater	31	363	513
341	357	Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	32	357	341
1 299	2 140	Investering i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet	39	2 565	1 558
340	407	Investering i datterselskaper	39		
1		Eiendeler holdt for salg		1	1
250	266	Eiendom, anlegg og utstyr	34	288	272
126	117	Goodwill og andre immaterielle eiendeler	33	177	199
46	70	Eiendel ved utsatt skatt	26	58	43
332	599	Andre eiendeler	35	455	352
43 642	46 669	Sum eiendeler		47 397	44 113
GJELD					
834	634	Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	7	632	833
28 168	30 110	Innskudd fra og gjeld til kunder	36	30 097	28 137
8 038	8 398	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	37	8 398	8 038
193	182	Finansielle derivater	31	182	193
114	131	Forpliktelser ved periodeskatt	26	144	117
574	503	Annen gjeld og balanseført forpliktelse	38	722	751
	503	Ansvarlig lånekapital	37	503	
37 921	40 460	Sum gjeld		40 679	38 069
EGENKAPITAL					
5 569	6 013	Grunnfondskapital		6 013	5 569
83	71	Gavefond		71	83
69	125	Fond for urealiserte gevinster		125	69
		Annen egenkapital		495	299
		Minoritetsinteresser		14	24
5 721	6 209	Sum egenkapital		6 718	6 044
43 642	46 669	Sum gjeld og egenkapital		47 397	44 113

Styret i Sparebanken Hedmark
Hamar, 6.mars 2014

Siri J. Strømmevold
Styreleder

Bjørnar Håkensmoen

Erik Garaas

Morten Herud

Aud Christensen

Nina C. Lier

Espen Bjørklund Larsen

Richard Heiberg
Adm. direktør

Endring i egenkapital

Morbank

Opptjent egenkapital

(mill. kroner)	Grunnfonds- kapital	Gavefond	Fond for urealiserte gevinster	Sum egen- kapital
Egenkapital per 01.01.2012	5 133	93	46	5 272
Resultat for regnskapsåret	363			363
Estimatavvik etter skatt på pensjonsordning	79			79
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg			23	23
Utdelt gaver av resultat 2011	-6			-6
Utdelt fra gavefond 2012		-10		-10
Egenkapital per 31.12.2012	5 569	83	69	5 721
Egenkapital per 01.01.2013	5 569	83	69	5 721
Resultat for regnskapsåret	499			499
Estimatavvik etter skatt på pensjonsordning	-49			-49
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg			56	56
Utdelt gaver av resultat 2012	-6			-6
Utdelt fra gavefond 2013		-12		-12
Egenkapital per 31.12.2013	6 013	71	125	6 209

Konsern

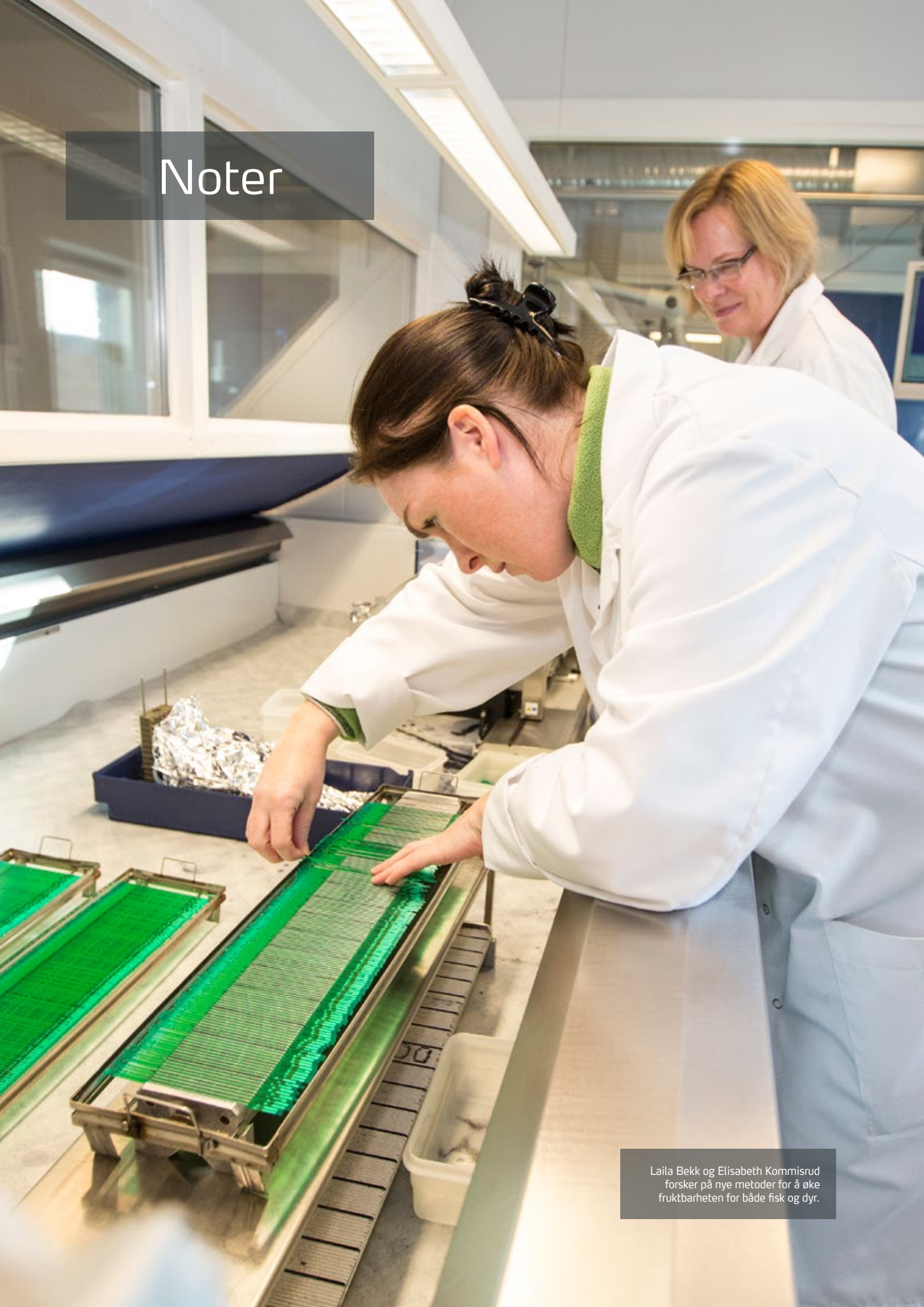
Opptjent egenkapital

(mill. kroner)	Grunnfonds- kapital	Gavefond	Fond for urealiserte gevinster	Annen egen- kapital	Minoritets- interesser	Sum egen- kapital
Egenkapital per 01.01.2012	5 133	93	46	262		5 534
IB korrigering: Korrigering tidligere års feil i felleskontrollert virksomhet				-11		-11
Korrigert egenkapital per 01.01.2012	5 133	93	46	251		5 523
Resultat for regnskapsåret	363			37	3	403
Estimatavvik etter skatt på pensjonsordning	79			11		90
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg			23			23
Nedsalg datterselskap					21	21
Utdelt gaver av resultat 2011	-6					-6
Utdelt fra gavefond 2012		-10				-10
Egenkapital per 31.12.2012	5 569	83	69	299	24	6 044
Egenkapital per 01.01.2013	5 569	83	69	299	24	6 044
IB korrigering: Korrigering tidligere års feil i felleskontrollert virksomhet				-6		-6
Korrigert egenkapital per 01.01.2013	5 569	83	69	293	24	6 038
Resultat for regnskapsåret	499			205	-10	694
Estimatavvik etter skatt på pensjonsordning	-49			-14		-63
Øvrige poster som ikke vil bli reklassifisert til resultat i TS/FKV				1		1
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg			56			56
Øvrige poster som vil bli reklassifisert til resultat i TS/FKV				4		4
Korrigering direkte mot egenkapitalen DS/TS/ FKV				2		2
Endring i eierandeler konsernselskaper				4		4
Utdelt gaver av resultat 2012	-6					-6
Utdelt fra gavefond 2013		-12				-12
Egenkapital per 31.12.2013	6 013	71	125	495	14	6 718

Kontantstrømoppstilling

Morbank			Konsern	
2012	2013	(mill kroner)	2013	2012
12 800	12 681	Årets avdrag på nedbetalingslån mv til kunder	14 492	14 129
		Endring i forskuddsleie leasing	28	16
-11 569	-10 612	Nydiskonterte nedbetalingslån mv i året til kunder	-13 130	-13 599
210	-23	Endring i saldo på valutalån	-23	210
-1 757	-3 174	Endring i saldo på kreditter	-3 173	-1 757
1 533	1 567	Rente- og provisjonsinnbetalinger på utlån	1 829	1 757
3	25	Inngått på tidligere års konstaterte tap på utlån	27	6
-1	1	Netto kontantstrøm fra eiendeler holdt for salg		-1
1 219	465	Kontantstrøm fra utlånsvirksomheten (A)	50	761
2 288	1 246	Endring i saldo på innskudd fra kunder uten avtalt løpetid	1 260	2 291
-164	710	Endring i saldo på innskudd fra kunder med avtalt løpetid	710	-164
-783	-821	Renteutbetalinger til kunder	-817	-778
1 341	1 135	Kontantstrøm fra innskuddsvirksomheten (B)	1 153	1 348
187	153	Netto kontantstrøm fra verdipapirer som holdes på kort sikt	153	187
-67	66	Kontantstrøm knyttet til kursgevinster/-tap på verdipapirer som holdes på kort sikt	66	-67
145	103	Renteinnbetalinger på obligasjoner og sertifikater	103	145
		Mottatt aksjeutbytte på aksjer som holdes på kort sikt		
265	322	Kontantstrøm fra verdipapirinvesteringer (C)	322	265
-269	-755	Endring i fordringer på kredittinstitusjoner med avtalt løpetid	-403	287
114	93	Renteinnbetalinger fra innskudd i kredittinstitusjoner	93	114
-155	-662	Kontantstrøm fra innskudd i kredittinstitusjoner (D)	-310	401
408	551	Andre inntekter	721	578
-795	-644	Betalbare driftskostnader	-897	-1 029
-56	-113	Betaling av skatter	-116	-58
-16	-17	Gaver	-17	-16
-30		Avgitt konsernbidrag		
-67	-135	Netto kontantstrøm fra endring i andre eiendeler	28	28
-28	-203	Netto kontantstrøm fra endring i periodiseringer	-315	-158
112	-112	Netto kontantstrøm fra endring i annen gjeld	-72	130
-472	-673	Resterende kontantstrøm fra løpende drift (E)	-668	-525
2 198	587	KONTANTSTRØM FRA DRIFTEN (A+B+C+D+E=F)	547	2 251
-2 160	-200	Endring i innskudd fra kredittinstitusjoner	-203	-2 163
1 383	2 497	Innbetalinger ved utstedelse av verdipapirer	2 498	1 383
-579	-1 173	Utbetalt ved innfrielse av verdipapirgjeld	-1 173	-579
-601	-454	Tilbakekjøp av egne verdipapirer	-454	-601
-271	-219	Renteutbetalinger på finansiering	-219	-272
-2 228	451	Kontantstrøm fra finansiering (G)	449	-2 230
-55	-70	Investert i varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	-77	-62
21	11	Salg av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler til salgspris	11	21
-215	-882	Kjøp av langsiktige verdipapirer	-882	-215
9	178	Salg av langsiktige verdipapirer	178	9
108	145	Utbytte på aksjer som holdes på lang sikt	115	75
-132	-618	Kontantstrøm fra investeringer (H)	-655	-171
16	3	Likviditetseffekt av kjøp og salg av datterselskaper (I)	-3	4
	-85	Utbetalt ved emisjon i datterselskap (L)		
-146	338	ENDRING I LIKVIDITETSBEHOLDNING (F+G+H+I+L)	338	-146
407	261	Likviditetsbeholdning 01.01.	261	407
261	599	Likviditetsbeholdning 31.12.	599	261
		Likviditetsbeholdningen 31.12. består av:		
236	572	Kontanter og fordringer på sentralbanker	572	236
25	27	Innskudd i og fordringer på banker uten avtalt løpetid	27	25
261	599	Sum likviditetsbeholdning 31.12.	599	261

Noter

Laila Bekk og Elisabeth Kommisrud
forsker på nye metoder for å øke
fruktbarheten for både fisk og dyr.

Innholdsfortegnelse noter

NOTESIDESIDE

Note 1	Generell informasjon	34
Note 2	Regnskapsprinsipper	35
Note 3	Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper	40
Note 4	Segmentinformasjon	42
Note 5	Kapitaldekning og kapitalstyring	43
Note 6	Finansiell risikostyring	44
KREDITTRISIKO		
Note 7	Kredittinstitusjoner – fordringer og gjeld	46
Note 8	Utlån til og fordringer på kunder	47
Note 9	Overføring av finansielle eiendeler	50
Note 10	Aldersfordeling på forfalte, men ikke nedskrevne utlån	51
Note 11	Tap på utlån og garantier	52
Note 12	Kreditteksponering for hver interne risikoring	53
Note 13	Maksimal kreditteksponering, ikke hensyntatt pantstillelser	54
Note 14	Finansielle instrumenter og motregning	55
Note 15	Kredittkvalitet per klasse av finansielle eiendeler	55
MARKEDSRISIKO		
Note 16	Markedsrisiko knyttet til renterisiko	58
Note 17	Markedsrisiko knyttet til valutaeksponering	59
LIKVIDITETSRISIKO		
Note 18	Likviditetsrisiko	60
Note 19	Forfallsanalyse av eiendeler og forpliktelse	61
RESULTATREGNSKAPET		
Note 20	Netto renteinntekter	64
Note 21	Netto provisjons- og andre driftsinntekter	65
Note 22	Netto resultat fra andre finansielle eiendeler og forpliktelse	66
Note 23	Personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte	67
Note 24	Pensjoner	69
Note 25	Andre driftskostnader	73
Note 26	Skatt	74
BALANSE		
Note 27	Vurdering av virkelig verdi på finansielle instrumenter	75
Note 28	Klassifikasjon av finansielle instrumenter	77
Note 29	Opplysninger om virkelig verdi	79
Note 30	Sertifikater, obligasjoner og rentefond	80
Note 31	Finansielle derivater	81
Note 32	Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	82
Note 33	Goodwill og andre immaterielle eiendeler	83
Note 34	Eiendom, anlegg og utstyr	84
Note 35	Andre eiendeler	85
Note 36	Innskudd fra og gjeld til kunder	85
Note 37	Gjeld ved utstedelse av verdipapirer	86
Note 38	Annen gjeld og forpliktelse	87
ØVRIGE OPPLYSNINGER		
Note 39	Investeringer i datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet	88
Note 40	Oppkjøp av virksomheter/virksomhetssammenslutning	90
Note 41	Vesentlige transaksjoner med nærstående selskaper	91
Note 42	Utbytte fra datterselskaper	92
Note 43	Hendelser etter balansedagen	92

Note 1 Generell informasjon

Konsernet Sparebanken Hedmark består av morbank Sparebanken Hedmark samt de heleide datterselskapene; EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS, SpareBank 1 Finans Østlandet AS og Vato AS. Banken har majoritetsandel i regnskapskjeden SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS (60 prosent eierandel). Selskapet konsolideres i Sparebanken Hedmarks konsernregnskap.

SpareBank 1 Gruppen AS eies med 11 prosent av banken. Øvrige eiere er SpareBank 1 SR-bank, SpareBank 1 Nord-Norge, SpareBank 1 SMN og Samarbeidende Sparebanker AS, hver med 19,5 prosent, samt LO med 9,6 prosent og Bank 1 Oslo Akerhus AS med 1,4 prosent. Styringsstrukturen for SpareBank 1-samarbeidet er regulert i egen avtale mellom eierne. Konsernet klassifiserer sin eiendel i SpareBank 1 Gruppen AS som en investering i en felleskontrollert virksomhet. Banken eier 50 prosent av aksjene i Torggata 22 AS. Selskapet regnskapsføres også som felleskontrollert virksomhet. Det samme gjør SpareBank 1 Utvikling DA hvor banken eier 11,3 prosent. De andre eierne i det sistnevnte selskapet er banker i SpareBank 1-alliansen.

Bank 1 Oslo Akerhus AS eies av Sparebanken Hedmark med 40,5 prosent. Selskapet er definert som et tilknyttet selskap. SpareBank 1 Boligkreditt AS eies for tiden med 8,37 prosent, SpareBank 1 Kundesenter AS eies med 9,7 prosent, SpareBank 1 Verdipapirservice AS med 8,9 prosent, SpareBank 1 Kredittkort AS eies med 8,0 prosent, SpareBank 1 Markets AS med 14,7 prosent, og SpareBank 1 Næringskreditt AS med 2,93 prosent. Alle de nevnte selskapene er også definert som tilknyttede selskaper til tross for at eierandelen er mindre enn 20 prosent. Dette fordi eierstrukturen og det strategiske samarbeidet mellom eierbankene i SpareBank 1 Gruppen AS gir Sparebanken Hedmark betydelig innflytelse i disse selskapene.

Sparebanken Hedmark er hjemmehørende i Norge med hovedkontor på Hamar. Banken har totalt 29 kontorer fordelt på tre fylker. Kontornettet befinner seg hovedsakelig i Hedmark, men banken har også to kontorer i Oppland og ett kontor i Akerhus. Alle datterselskapene har hovedkontor i Hedmark fylke. Konsernets kjernevirksomhet er innskudd, utlån og betalingsformidling, salg av andre finansielle produkter og tjenester samt leasing, eiendomsmeistring og regnskapsføring.

Konsernregnskapet er endelig godkjent av representantskapet 27. mars 2014. Representantskapet er bankens øverste organ.

Endringer i konsernsammensetningen

2013

Sparebanken Hedmark solgte 01.01.2013 sin aksjepost i Consis Credit AS til Conecto AS. Conecto AS er et heleid selskap i SpareBank 1 Gruppen AS og eies derfor indirekte med 11 prosent av Sparebanken Hedmark fortsatt.

Sparebanken Hedmark økte sin eierandel fra 12 prosent til 40,5 prosent i SpareBank 1 Oslo Akerhus AS ved erverv av aksjer fra de øvrige eierne i banken. Transaksjonen ble gjennomført med virkning fra 02.01.2013.

Sparebanken Hedmark overtok i tredje kvartal 14,7 prosent av aksjene i SpareBank 1 Markets AS. Banken eide tidligere indirekte 12 prosent av SpareBank 1 Markets AS gjennom sitt eierskap i SpareBank 1 Gruppen AS.

2012

Sparebanken Hedmark solgte 02.01.2012 40 prosent av aksjene i regnskapskjeden Consis AS til SpareBank 1 SMN Regnskap AS. Fra samme tidspunkt utfisjonerte Consis AS sin eierandel i Consis Credit AS på 74,5 prosent. Eierandelen ble overtatt av Sparebanken Hedmark.

I mars ble aksjene i Engerdal Høvleribygge AS solgt og selskapet er derfor tatt ut som tilknyttet selskap i regnskapet for 2012. SpareBank 1 Kundesenter AS ble opprettet i juni 2012. Sparebanken Hedmark eier 10 prosent av selskapet sammen med de øvrige bankene i SpareBank 1 Alliansen. Selskapet defineres som tilknyttet selskap. Aksjeposten i Fageråsen Invest AS på 36 prosent ble solgt i september. Banken har i siste kvartal kjøpt eierandeler i SpareBank 1 Verdipapirservice AS og SpareBank 1 Kredittkort AS. Selskapene er definert som tilknyttede selskaper.

Note 2 Regnskapsprinsipper

Grunnlaget for utarbeidelse av det konsoliderte regnskapet

Selskaps- og konsernregnskapet for Sparebanken Hedmark er satt opp i overensstemmelse med de internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS) som er vedtatt av EU at skal benyttes per 31.12.2013. Dette omfatter også tolkninger fra Den internasjonale tolkningskomité for finansiell rapportering (IFRIC) og dens forgjenger, Den faste tolkningskomité (SIC). Sparebanken Hedmark tok i bruk IFRS fra 01.01.2007 og det skjedde med tilbakevirkende kraft. Sparebanken Hedmark har ikke benyttet muligheten til å ta i bruk nye standarder eller endringer i standarder som er obligatorisk fra 01.01.2014 eller senere.

Følgende nye standarder er hensyntatt i årsregnskapet for 2013 for Sparebanken Hedmark konsern:

IAS 1 Presentasjon av finansregnskapet

Oppstillingen over andre inntekter og kostnader viser poster som reklassifiseres til resultat og poster som ikke reklassifiseres til resultat hver for seg.

IAS 19R Ytelser til ansatte

Se under avsnitt «Pensjon» i note 2.

IFRS 7 Motregning av finansielle instrumenter

Konsernet har implementert endringer i IFRS 7 som medfører utvidet noteopplysning knyttet til henholdsvis nettoføring av finansielle instrumenter og motregningsordninger knyttet til finansielle instrumenter.

IFRS 13 Måling av virkelig verdi

Konsernet har implementert IFRS 13 om virkelig verdi ved måling av finansielle instrumenter.

Presentasjonsvaluta

Presentasjonsvalutaen er norske kroner (NOK), som også er funksjonell valuta i alle enhetene i konsernet. Alle beløp er angitt i millioner kroner med mindre noe annet er angitt.

Datterselskaper

I morbankens regnskap blir eierandelene i datterselskap vurdert etter kostmetoden. Investeringen er vurdert til anskaffelseskost for aksjene med mindre nedskrivning har vært nødvendig. Utbytte, konsernbidrag og andre utdelinger inntektsføres det året det vedtas av generalforsamlingen.

Konsolidering

Konsernregnskapet omfatter banken og alle datterforetak. Som datterforetak regnes alle foretak hvor banken har kontroll, dvs. makt til å styre et foretaks finansielle og driftsmessige prinsipper i den hensikt å oppnå fordeler av foretakets aktiviteter. Datterforetak er konsolidert fra det tidspunkt banken har overtatt kontroll, og det tas ut av konsolideringen fra det tidspunkt banken gir fra seg kontroll. Gjensidige balanseposter og alle vesentlige resultatelementer er eliminert.

Ved overtagelse av kontroll i et foretak (virksomhetssammenslutning) blir alle identifiserbare eiendeler og forpliktelser oppført til virkelig verdi i samsvar med IFRS 3. En positiv differanse mellom virkelig verdi av kjøpsvederlaget og virkelig verdi av identifiserbare eiendeler og forpliktelser oppføres som goodwill, mens en eventuell negativ differanse inntektsføres ved kjøpet. Regnskapsføring av goodwill etter førstegangsinnregning er omtalt under avsnittet om immaterielle eiendeler. Banken har ikke anvendt IFRS 3 retrospektivt på virksomhetssammenslutninger som er gjennomført før 01.01.2006.

Alle transaksjoner innad i konsernet blir eliminert ved utarbeidelse av konsernregnskapet. Minoritetens andel av konsernets resultat blir presentert i egen linje under resultat etter skatt i resultatregnskapet. I egenkapitalen vises minoritetens andel som egen post.

Tilknyttet foretak

Tilknyttet foretak innebærer at banken har betydelig innflytelse, men ikke kontroll over selskapet. Normalt er det betydelig innflytelse når banken har en eierandel på 20 prosent eller mer. Behandling som tilknyttede foretak oppstår fra det tidspunkt betydelig innflytelse etableres og til det opphører. Tilknyttede foretak regnskapsføres etter egenkapitalmetoden i konsernet. Investeringen førstegangsinnregnes til anskaffelseskost og justeres deretter for endringen i bankens andel av nettoeiendelene til det tilknyttede foretaket. Tilknyttede foretak regnskapsføres etter kostmetoden i morbanken og egenkapitalmetoden i konsernet.

Felleskontrollert virksomhet

Felleskontrollert virksomhet innebærer at partene som inngår i enheten utøver felles kontroll over aktiviteter basert på kontraktmessige avtaler. Avtalene krever enstemmighet mellom partene ved strategiske, finansielle og driftsmessige beslutninger. Felleskontrollert virksomhet regnskapsføres etter kostmetoden i morbanken og etter egenkapitalmetoden i konsernet.

Utlån til og fordringer på kunder

Etter at banken tok i bruk IFRS fra 01.01.2007 måles utlån til amortisert kost i samsvar med IAS 39. Vurdering av utlån etter IAS 39 følger dermed de samme prinsippene som etter utlånsforskriften av 21. desember 2004, jfr. Finanstilsynets rundskriv nr 10/2005.

Fastrenteutlån og lån med rentegaranti bokføres til virkelig verdi over resultatet etter Fair Value Option (FVO) i IAS 39. Gevinst og tap som skyldes endring i virkelig verdi resultatføres som netto resultat fra andre finansielle eiendeler og forpliktelser. Fastrenteutlån og lån med rentegaranti presenteres i balansen inklusiv påløpte renter.

Sparebanken Hedmark har inngått avtale om juridisk salg av utlån med høy sikkerhet og pant i fast eiendom til SpareBank 1 Boligkreditt AS. I tråd med forvaltningsavtale mellom banken og kredittforetaket, forestår banken forvaltning av utlånene og opprettholder kundekontakten. Banken mottar et vederlag i form av provisjon for de plikter som følger med forvaltning av utlånene. Det foreligger en gjenværende involvering knyttet til overførte lån ved mulig begrenset avregning av tap mot provisjon. Kredittforetakene kan under forvaltningsavtalen med banken foreta videresalg av utlån som er kjøpt fra banken samtidig som bankens rett til å forvalte kundene og motta provisjon følger med. Videre har banken opsjon til å kjøpe tilbake utlån under gitte betingelser, det vurderes derfor at banken har beholdt reell kontroll over de overførte utlånene basert på IAS 29.30.c. Banken har således verken beholdt eller overført det vesentligste av risiko og avkastning knyttet til de overdratte utlånene. Banken regnskapsfører som eiendel og forpliktelse det beløp som knytter seg til gjenværende involvering. Banken regnskapsfører dertil som en forpliktelse virkelig verdi av gjenværende kredittrisiko knyttet til overdratte utlån. Denne er beregnet som svært liten. Banken har ut fra en vesentlighetsvurdering ikke regnskapsført noe beløp for gjenværende involvering i de overdratte utlånene. Det vises til beskrivelse i note 9.

Vurdering av verdifall på utlån

På hver balansedag vurderer banken om det for utlån målt til amortisert kost eksisterer objektive bevis på at verdien på en finansiell eiendel eller gruppe av finansielle eiendeler er redusert. Verdifall på en finansiell eiendel eller gruppe av finansielle eiendeler er pådratt dersom, og bare dersom, det eksisterer objektive bevis på verdifall som kan medføre redusert fremtidig kontantstrøm til betjening av engasjementet. Verdifallet må være et resultat av en eller flere hendelser inntruffet etter første gangs bokføring (en tapshendelse) og resultatet av tapshendelsen (eller hendelsene) må også kunne måles pålitelig.

Objektive bevis på at verdien av en finansiell eiendel eller gruppe av finansielle eiendeler er redusert omfatter observerbare data som blir kjent for konsernet om følgende tapshendelser;

- vesentlige finansielle vanskeligheter hos utsteder eller låntaker
- mislighold av kontrakt, som manglende betaling av avdrag og renter
- konsernet innvilger låntaker spesielle betingelser med bakgrunn i økonomiske eller legale grunner knyttet til låntagers situasjon
- sannsynlighet for at skyldner vil inngå gjeldsforhandlinger eller andre finansielle reorganiseringer
- de aktive markedene for den finansielle eiendelen opphører på grunn av finansielle problemer, eller
- observerbare data indikerer at det er målbar reduksjon i fremtidige kontantstrømmer fra en gruppe finansielle eiendeler siden første gangs bokføring, selv om reduksjonen enda ikke fullt ut identifiseres til en individuell finansiell eiendel i gruppen inkludert;
  - ugunstig utvikling i betalingsstatus for låntakere i gruppen eller
  - nasjonale eller lokale økonomiske betingelser som korrelerer med mislighold av eiendelene i gruppen

Banken vurderer først om det eksisterer individuelle objektive bevis på verdifall for finansielle eiendeler som er individuelt signifikante. For finansielle eiendeler som ikke er individuelt signifikante, vurderes de objektive bevisene på verdifall individuelt eller kollektivt. Dersom banken vurderer at det ikke eksisterer objektive bevis på verdifall for en individuell vurdert finansiell eiendel, signifikant eller ikke, inkluderes eiendelen i en gruppe av finansielle eiendeler med samme kredittrisikokarakteristikk. Gruppen vurderes så samlet for eventuell verdireduksjon. Eiendeler som vurderes individuelt med hensyn til verdireduksjon, og hvor et verditap identifiseres eller fortsatt er identifisert, tas ikke med i en samlet vurdering av verdireduksjon.

Dersom det er objektive bevis på at en verdireduksjon har inntruffet, beregnes størrelsen på tapet til differansen mellom eiendelens bokførte verdi og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer (eksklusiv fremtidige kredittap som ikke er pådratt) diskontert med den finansielle eiendelens opprinnelige effektive rentesats. Bokført verdi av eiendelen reduseres ved bruk av en avsetningskonto og tapet bokføres over resultatregnskapet.

Fremtidige kontantstrømmer fra en gruppe av finansielle eiendeler som samlet er vurdert med hensyn på verdireduksjon, estimeres med utgangspunkt i de kontraktsmessige kontantstrømmer for gruppen samt historiske tap for eiendeler med lignende kredittrisiko. Historiske tap justeres for eksisterende observerbare data for å kunne ta hensyn til effekter av eksisterende forhold som ikke var tilstede på tidspunktet for de historiske tapene.

Misligholdte/tapsutsatte engasjement

Samlet engasjement fra en kunde regnes som misligholdt og tas med i bankens oversikt over misligholdte engasjementer når forfalte avdrag eller renter ikke er betalt innen 90 dager etter forfall eller rammekreditter er overtrukket i 90 dager eller mer. Misligholdt engasjement kan være nedskrevet for forventet påført tap dersom kundens økonomiske situasjon tilsier sannsynlighet for fremtidig tap. Utlån og andre engasjementer som ikke er misligholdte, men hvor kundens økonomiske situasjon gjør det sannsynlig at banken vil bli påført tap, klassifiseres som øvrige tapsutsatte.

Konstaterte tap

Når det er overveiende sannsynlig at tapene er endelige, klassifiseres tapene som konstaterte tap. Konstaterte tap som er dekket ved tidligere foretatte tapsavsetninger føres mot avsetningene. Konstaterte tap uten dekning i tapsavsetningene samt over- eller underdekning i forhold til tidligere tapsavsetninger resultatføres.

Eiendeler holdt for salg

Som ledd i behandlingen av misligholdte lån og garantier overtar banken i en del tilfeller eiendeler som har vært stilt som sikkerhet for slike engasjementer. Overtatte eiendeler som forventes realisert klassifiseres som anleggsmidler holdt for salg. I samsvar med IFRS 5 vurderes disse eiendelene på overtakelsestidspunktet til virkelig verdi minus salgsutgifter. Forskjellen mellom denne verdien og verdien av låneengasjementet justeres over resultatet. Overtatte eiendeler som ikke kan forventes realisert aktiveres som anleggsmidler i bankens balanse.

Leieavtaler

Finansielle leieavtaler er ført under hovedposten utlån i balansen og regnskapsføres etter prinsipp om amortisert kost. Alle faste inntekter innenfor leieavtalens forventede løpetid inngår i beregningen av avtalens effektive rente. Konsernet har ikke kontrakter av typen «salg og tilbakeleie» av eiendom, anlegg og utstyr.

Goodwill og andre immaterielle eiendeler

Goodwill fremkommer som differanse mellom kjøpesum og balanseførte verdier i oppkjøpt virksomhet etter at anskaffelseskost er fordelt på identifiserbare materielle og immaterielle eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser. Goodwill avskrives ikke, men den er gjenstand for en årlig nedskrivningstest med sikte på å avdekke et eventuelt verdifall, i samsvar med IAS 36. Ved vurdering av verdifall foregår vurderingen på det laveste nivå der det er mulig å identifisere kontantstrømmer. Nedskrivning på goodwill reverseres ikke.

Negativ goodwill inntektsføres umiddelbart. Negativ goodwill knyttet til investeringen i TS/FKV ført etter egenkapitalmetoden inntektsføres umiddelbart sammen med resultatandelen fra selskapet.

Andre immaterielle eiendeler avskrives lineært over beregnet levetid for den immaterielle eiendelen.

Eiendom, anlegg og utstyr

Varige driftsmidler omfatter bygninger, tomter og driftsløsøre. Bygninger og driftsløsøre er bokført til anskaffelseskost fratrukket avskrivninger og nedskrivninger. Tomter er bokført til anskaffelseskost fratrukket nedskrivninger. Anskaffelseskost inkluderer alle direkte henførbare kostnader for å få eiendelen til å virke som tiltenkt. Anleggsmidler, fratrukket eventuell restverdi, avskrives lineært over antatt levetid.

Ved fastsetting av avskrivningsplan splittes de enkelte eiendeler i nødvendig utstrekning opp i komponenter med forskjellig levetid, og det tas hensyn til estimert restverdi. Eiendom, anlegg og utstyr som hver for seg anses å være av liten betydning, eksempelvis PC-er og annet kontorutstyr, vurderes ikke individuelt for restverdier, levetid eller verdifall, men som grupper.

Levetid på ulike klasser av eiendom, anlegg og utstyr er:

Bygg og innredninger: 10–100 år

Driftsløsøre: 3–25 år

Eiendom, anlegg og utstyr som avskrives, er gjenstand for en nedskrivningstest i samsvar med IAS 36 når omstendighetene indikerer det.

Tomt, bygning eller deler av bygning som innehas av konsernet for å oppnå leieinntekter og/eller verdistigning, klassifiseres som investeringseiendommer. For bygninger hvor konsernet benytter deler til egen virksomhet, er den del som leies ut behandlet som investeringseiendom dersom utleiedelen er seksjonerbar. Konsernet har valgt å regnskapsføre investeringseiendommene etter kostmetoden. Virkelig verdi på investeringseiendommene er fastsatt ved takst, eller verdivurdering av autorisert eiendomsmeidler.

Pensjoner

Konsernet Sparebanken Hedmark har etablert ulike pensjonsordninger for sine ansatte. Pensjonsordningene tilfredsstiller kravene om obligatorisk tjenestepensjon.

Ytelsesbasert ordning

I den ytelsesbasert pensjonsordning er arbeidsgiver forpliktet til å yte fremtidig pensjon av nærmere angitt størrelse. Utgangspunktet for beregning av pensjonskostnader er lineær fordeling av pensjonsopptjening mot sannsynlig akkumulert forpliktelse ved pensjoneringstidspunktet. Kostnaden beregnes ut fra årets påløpte pensjonsrettigheter, fratrukket avkastning på midlene. Pensjonsforpliktelsene beregnes som nåverdien av estimerte fremtidige pensjonsytelser som regnskapsmessig anses opptjent på balansedagen. Ved beregning av pensjonsforpliktelsene benyttes aktuariemessige og økonomiske forutsetninger om blant annet levealder, lønnsvekst og uttakstilbøyelighet. Som diskonteringsrente benyttes rente på foretaksobligasjoner på balansedagen, eventuelt korrigert for relevant løpetid for forpliktelsen.

Fra 01.01.2013 har konsernet anvendt IAS 19R Ytelsener til ansatte. Dette har ikke medført endring i beregning av bankens pensjonsforpliktelse. Siden innføring av IFRS i 2007 har estimatavviket blitt ført i oppstillingen over andre inntekter og kostnader. Beregning av pensjonskostnaden blir noe påvirket av implementering av revidert standard. Tidligere ble avkastning på pensjonsmidlene beregnet ved bruk av en langsiktig forventet avkastning. Som følge av anvendelse av IAS 19R beregnes nå periodens netto rentekostnad ved å anvende diskonteringsrenten for forpliktelsen. Forskjellen mellom faktisk avkastning på pensjonsmidlene og den resultatførte avkastningen regnskapsføres forløpende mot oppstilling over andre inntekter og kostnader. Pensjonskostnaden for 2012 (lukket ordning) under tidligere prinsipp utgjorde 29 millioner kroner. Som følge av endret prinsipp for beregning av rentekostnad, økte den resultatførte pensjonskostnaden med 10 millioner kroner med tilsvarende reduksjon av estimatavviket. Sammenlikningstall i resultatet er ikke omarbeidet da endringen er vurdert til å være uvesentlig. Kapitaldekning og øvrige nøkkeltall er heller ikke omarbeidet for tidligere perioder.

Endringer i pensjonsplaner resultatføres ved planendringstidspunktet. Pensjonskostnaden er basert på forutsetninger fastsatt ved periodens begynnelse og klassifiseres som en personalkostnad i regnskapet. Det avsettes arbeidsgiveravgift på pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser.

Pensjonsordningen administreres ved egen pensjonskasse, og gir rett til bestemte fremtidige pensjonsytelser fra fylte 62 år. Konsernets ytelsesbaserte pensjonsordning sikrer de fleste medlemmene en pensjon på ca 70 prosent av sluttlønn ved arbeid til 67 år opptil 12G. Ytelsesordningen er lukket for nye medlemmer.

Innskuddsbasert ordning

Innskuddsbasert pensjonsordning innebærer at konsernet ikke gir løfte om fremtidig pensjon av en gitt størrelse, men betaler årlig til de ansattes kollektive pensjonssparing. Den fremtidige pensjonen vil avhenge av størrelsen på tilskuddet og den årlige avkastningen på pensjonssparingen. Konsernet har ingen ytterligere forpliktelser knyttet til levert arbeidsinnsats etter at det årlige innskuddet er betalt. Det er ingen avsetning for påløpte pensjonsforpliktelser i slike ordninger. Innskuddsbaserte pensjonsordninger kostnadsføres direkte.

Konsernet har tilbudt innskuddsbasert pensjonsordning for sine ansatte siden 1.07.2008

Avtalefestet førtidspensjon

Bank- og finansnæringen har inngått avtale om avtalefestet pensjon (AFP). Ordningen dekker førtidspensjon fra 62 til 67 år. Bankens ansvar er 100 prosent av pensjonen som utbetales mellom 62 og 64 år og 60 prosent av pensjonen som utbetales mellom 65 og 67 år. Opptak av nye pensjonister opphørte med virkning fra 01.01.2011.

Lov om statstilskudd til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor (AFP-tilskuddsloven) trådte i kraft 19. februar 2010. Arbeidstakere som tar ut AFP med virkningstidspunkt i 2011 eller senere, vil bli gitt ytelsener etter den nye ordningen. Ny AFP-ordning utgjør et livsvarig påslag på Folketrygden og kan tas ut fra 62 år. Arbeidstakere tjener årlig opp rett til AFP med 0,314 prosent av pensjonsgivende inntekt opp til 7,1G frem til 62 år. Opptjening i ny ordning beregnes på bakgrunn av arbeidstakerens livsinntekt, slik at alle tidligere arbeidsår innregnes i opptjeningsgrunnlaget.

Den nye AFP-ordningen anses regnskapsmessig å være en ytelsesbasert flerforetaksordning. Dette innebærer at det enkelte foretaket skal regnskapsføre sin proporsjonale andel av ordningens pensjonsforpliktelse, pensjonsmidler og pensjonskostnad. Dersom det ikke foreligger beregninger av de enkelte komponentene i ordningen og et konsistent og pålitelig grunnlag for allokering, regnskapsføres den nye AFP-ordningen som en innskuddsordning. På det nåværende tidspunkt foreligger det ikke et slikt grunnlag, og den nye AFP-ordningen regnskapsføres derfor som en innskuddsordning. Regnskapsføring av ny AFP-ordning som ytelsesordning vil først skje når pålitelig måling og allokering kan foretas. Ny ordning skal finansieres ved at staten dekker 1/3 av pensjonsutgiftene og 2/3 skal dekkes av arbeidsgiverne. Arbeidsgivernes premie skal fastsettes som en prosentandel av lønnsutbetalinger mellom 1G og 7,1G.

Funding

Verdipapirgjeld samt fastrenteinnskudd og termininnskudd vurderes til virkelig verdi over resultatet etter Fair Value Option (FVO) i IAS 39. Endringer i virkelig verdi samt realisert gevinst og tap føres som netto resultat fra andre finansielle eiendeler og forpliktelser. Annen gjeld innregnes til opptakskost, som er virkelig verdi av det mottatte vederlaget etter fradrag av transaksjonsutgifter. Lån måles deretter til amortisert kost. Enhver forskjell mellom opptakskost og oppgjørsbeløpet ved forfall blir periodisert over lånetiden ved hjelp av lånets effektive rente. Gjelden presenteres inklusiv påløpte renter (dirty price). Ansvarlig lån har prioritet etter all annen gjeld og klassifiseres som forpliktelse i balansen og måles til virkelig verdi på samme måte som verdipapirgjeld.

Sertifikater og obligasjoner

Tilsvarende som for verdipapirgjelden vurderes kjøpte sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi over resultatet etter FVO i IAS 39. Endringer i virkelig verdi samt realisert gevinst og tap innregnes i resultatlinjen «Netto resultat fra andre finansielle eiendeler og forpliktelser». Rentepapirene presenteres inklusiv påløpte renter (dirty price).

Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser

Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser er klassifisert i henhold til IAS 39 som enten finansielle eiendeler holdt for omsetning eller finansielle eiendeler tilgjengelig for salg.

Egenkapitalinteresser klassifisert som tilgjengelig for salg måles til virkelig verdi basert på noterte priser eller ved bruk av ulike verdsettelsesmetoder. Urealisert gevinst og tap på egenkapitalinteresser tilgjengelig for salg innregnes i utvidet resultat etter IAS 1. Realisert gevinst og tap, utbytte samt nedskrivninger innregnes i resultatlinjen «Netto resultat fra andre eiendeler og forpliktelser».

Derivater

Derivater omfatter terminkontrakter, swapper og opsjoner samt kombinasjoner av disse. I tillegg er en garantiforpliktelse overfor Eksportfinans ASA definert som et finansielt derivat. Samtlige instrumenter er omsatt utenfor børs og er såkalte «over-the-counter» (OTC) derivater. Det betyr at kontraktene skreddersys med hensyn til underliggende objekt, volum, pris og løpetid.

Finansielle derivater er klassifisert til virkelig verdi over resultatet i henhold til IAS 39. Gevinst eller tap som oppstår ved endring i derivatets virkelige verdi innregnes i resultatlinjen «Netto resultat fra andre finansielle eiendeler og forpliktelser». Kontrakter med urealiserte gevinster blir i balansen presentert som en eiendel og kontrakter med urealiserte tap som en forpliktelse. Balanseverdiene inkluderer påløpte renter (dirty price).

Renteinntekter og -kostnader

Renteinntekter og -kostnader knyttet til eiendeler og forpliktelser resultatføres løpende basert på en effektiv rentemetode. Effektiv rente er den renten som medfører at nåverdien av forventet kontantstrøm over forventet levetid for en finansiell eiendel eller finansiell forpliktelse, blir lik bokført verdi av den respektive finansielle eiendelen eller forpliktelsen. Ved beregningen av effektiv rente estimerer man kontantstrømseffekten som ligger i avtalen, men uten å ta hensyn til fremtidige kredittap. Beregningen tar således hensyn til blant annet gebyrer, transaksjonskostnader, overkurs og underkurs. Renteinntekter og -kostnader knyttet til renteinstrumenter som føres til virkelig verdi er inkludert i den presenterte markedsverdien (dirty price).

Provisjonsinntekter og -kostnader

Provisjonsinntekter og -kostnader blir generelt periodisert i takt med at en tjeneste blir levert/mottatt. Gebyrer knyttet til rentebærende instrumenter blir ikke ført som provisjoner, men inngår i beregningen av effektiv rente og resultatføres tilsvarende. Honorarer for rådgivning opptjenes i samsvar med inngått rådgivningsavtale, som oftest etter hvert som tjenesten ytes. Honorar og gebyr ved omsetning eller formidling av finansielle instrumenter, eiendom eller andre investeringsobjekter som ikke genererer balanseposter i bankens eller konsernets regnskap, resultatføres når transaksjonen slutføres.

Transaksjoner og pengeposter i utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner på transaksjonstidspunktet. Gevinst og tap knyttet til gjennomførte transaksjoner eller til omregning av beholdninger av pengeposter i valuta på balansedagen resultatføres.

Skatt

Skattekostnad består av betalbar skatt og endring utsatt skatt. Betalbar skatt er beregnet skatt på årets skattepliktige resultat. Utsatt skatt regnskapsføres etter gjeldsmetoden i samsvar med IAS 12. Det beregnes forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt på midlertidige forskjeller, som er differansen mellom balanseført verdi og skattemessig verdi på eiendeler og forpliktelser. Det beregnes eiendel ved utsatt skatt på fremførbare skattemessige underskudd. Eiendel ved utsatt skatt innregnes bare i det omfang det forventes fremtidig skattepliktig resultat som gjør det mulig å utnytte den tilhørende skattefordelen.

Segmentrapportering

Sparebanken Hedmark har som målsetning å være totalleverandør av finansielle tjenester, dels ved tjenester som banken selv leverer, dels ved å distribuere produkter og tjenester på vegne av samarbeidspartnere samt at banken har et antall datterselskaper som leverer ulike finansielle tjenester. Innenfor konsernet drives det derfor ulike typer virksomhet. Primært er segmentrapporteringen i konsernet inndelt i følgende områder: Personmarked, bedriftsmarked, finansiering, eiendomsmegling, regnskapsføring, inkassovirksomhet og øvrig virksomhet. Sparebanken Hedmark anvender IFRS 8 Driftssegmenter i utarbeidelse av segmentrapportering fra 01.01.2009.

Hendelser etter balansedagen

Regnskapet anses som godkjent for offentliggjøring når styret har behandlet regnskapet. Representantskap og regulerende myndigheter vil etter dette kunne nekte å godkjenne regnskapet, men ikke forandre det. Hendelser frem til regnskapet anses godkjent for offentliggjøring og som vedrører forhold som allerede var kjent på balansedagen, vil inngå i informasjonsgrunnlaget for fastsettelsen av regnskapsestimater og således reflekteres fullt ut i regnskapet. Hendelser som vedrører forhold som ikke var kjent på balansedagen, vil bli opplyst om dersom de er vesentlige.

Regnskapet er avlagt etter en forutsetning om fortsatt drift. Denne forutsetningen var etter styrets oppfatning tilstede på det tidspunkt regnskapet ble godkjent for fremleggelse.

Utstedte, ikke ikrafttrådte standarder

Standard/tolkning	Tema (sentrale endringer)	Godkjent av EU	EUs ikraft-tredelsesdato (IASBs ikraft-tredelsesdato)
Ny IFRS 9	Erstatter klassifikasjons- og målereglene i IAS 39 Finansielle instrumenter – innregning og måling for finansielle eiendeler og forpliktelser. Etter IFRS 9 skal finansielle eiendeler som inneholder vanlige lånevilkår regnskapsføres til amortisert kost, med mindre en velger å føre dem til virkelig verdi, mens andre finansielle eiendeler skal regnskapsføres til virkelig verdi. Klassifikasjons- og målereglene for finansielle forpliktelser er identiske med de som vi i dag har i IAS 39, med unntak for forpliktelser utpekt til virkelig verdi med verdiendring over resultatet (virkelig verdi-oppsjon). For slike instrumenter vil endring i virkelig verdi som skyldes endring i egen kredittisiko føres mot totalresultatet (OCI), men all annen endring vil føres i ordinært resultat. IFRS 9 inneholder i tillegg også fraregnings- prinsippene fra IFRS 39. Endringen antas å medføre konsekvenser i bankens regnskap, men tatt i betraktning at mange forhold knyttet til standarden er uavklart, er det for tidlig å tallfeste dette.	Nei, utsatt	(ikke fastsatt)
IFRS 10	Erstatter bestemmelsene i gjeldende IAS 27 og SIC 12. Effekt av endringen ansees som ubetydelig.	Jå	01.01.2014
IFRS 11	Erstatter bestemmelsene i gjeldende IAS 31 og SIC 13. Effekt av endringen ansees som ubetydelig.	Jå	01.01.2014
IFRS 12	Angir minimumskrav til opplysninger om de virksomheter som den regnskapspliktige er involvert i, uavhengig av om disse konsolideres eller ikke. Effekt av endringen ansees som ubetydelig.	Jå	01.01.2014
Endring IAS 27	Bestemmelsene om utarbeidelse og presentasjon av konsernregnskap erstattes av IFRS 10. Standardens bestemmelse om utarbeidelse og presentasjon av morselskapets selskapsregnskap forblir uendret.	Jå	01.01.2014
Endring IAS 28	Endret i hht nye IFRS 10, 11 og 12. Revidert standard regulerer anvendelsen av egenkapitalmetoden for tilknyttede foretak samt felleskontrollerte virksomheter.	Jå	01.01.2014
Endring IAS 32	En klargjøring av forståelsen av bestemmelsen om adgang til nettoføring av finansielle instrumenter i balansen.	Jå	01.01.2014
Endring IAS 36	Endringen gir klargjøring i notekravene om gjenvinnbart beløp. Opplysningskravet gjelder for perioder med nedskrivning og reversering av tidligere nedskrivninger.	Jå	01.01.2014
Endring IAS 39	Endringen gir et spesifikt unntak som innebærer at det ikke lenger vil være krav om avslutning av sikringsforhold ved oppfylning av vise vilkår rundt bytte av motpart («novation»). Ingen effekt av endringen.	Jå	01.01.2014
IFRIC 21	Fortolkningen omhandler avgifter pålagt av myndighetene. Fortolkningen gjelder ikke for skatter men vil omhandle avgifter det avsettes for etter IAS 37 samt avgifter hvor tidspunkt og beløp er sikkert. Effekt av endringen ansees som ubetydelig.	Forventet Q1 2014	01.01.2014
Sikringsinstrumenter i IAS 39 og IFRS 9	En dokumentert sikringsrelasjon kan videreføres selv om sikringsinstrumenter blir gjenstand for clearing som følge av lov eller regulering. Ingen effekt av endringen.	Jå	01.01.2014

Note 3 Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper

LEDELSENS VURDERINGER VED VALG AV REGNSKAPSPRINSIPPER

Sparebanken Hedmark foretok en rekke prinsippvalg ved overgang til IFRS 01.01.2007. Dette vedrører i hovedsak følgende hovedområder i regnskapet:

Finansielle eiendeler og forpliktelser

Derivater samt finansielle eiendeler og forpliktelser klassifisert som holdt for omsetning (HFO) innregnes og måles til virkelig verdi over resultatet i samsvar med IAS 39. I tillegg er følgende finansielle eiendeler og forpliktelser utpekt til virkelig verdi over resultatet etter Fair Value Option (FVO) i IAS 39, paragraf 9: Obligasjoner og sertifikater, fastrentelån og lån med rentegaranti til kunder, verdipapirgjeld, fastrenteinnskudd til kunder samt termininnskudd. FVO anvendes i den hensikt å oppnå en konsistent måling av eiendeler og forpliktelser som vurderes samlet. Måling til virkelig verdi reduserer dessuten det regnskapsmessige misforholdet som ellers ville oppstått dersom eiendeler og forpliktelser ble innregnet på annet grunnlag enn tilhørende derivater. Egenkapitalinstrumenter er klassifisert som tilgjengelig for salg (TFS). Endringer i virkelig verdi for eiendeler klassifisert som TFS innregnes over utvidet resultat. Ved en vesentlig eller lengre nedgang i den virkelige verdien av en TFS-eiendel, fjernes det kumulative tapet som er innregnet over utvidet resultat og innregnes i resultatet. Hva som skal forstås med vesentlig eller langvarig verdifall er et spørsmål om skjønn. Sparebanken Hedmark følger retningslinjer fra IFRIC, anbefalinger fra revisjonsmiljøene og bransjenorm for å vurdere dette spørsmålet. Vurderingen foretas på instrumentnivå og er operasjonalisert til å gjelde et verdifall som verdsetter eiendelen til under 80 prosent av kostpris på balansedagen eller at en markedspris lavere enn kostpris vedvarer mer enn tolv måneder. Ytterligere verdifall på tidligere nedskrevne TFS-eiendeler, kostnadsføres fortløpende ved senere regnskapsavregninger.

Virkelig verdi presenteres konsekvent inklusiv påløpte renter (dirty price).

Pensjoner

Ved overgangen til IFRS har Sparebanken Hedmark valgt å føre estimatavvik, som tidligere ikke var resultatført, over utvidet resultat. Overgangen fra bruk av korridor til føring av estimatavvik over utvidet resultat er valgt med basis i et ønske om at balansen ved hvert årsoppgjør skal vise Sparebanken Hedmark sine pensjonsforpliktelser gitt de parametre som er valgt for beregning av pensjonsforpliktelse. Fra regnskapsåret 2013 må alle som følger IAS 19R føre estimatavviket over utvidet resultat.

Anleggsmidler

Anleggsmidler er vurdert til kost og avskrives over eiendelens antatte levetid. Ved overgang til IFRS ble det foretatt en dekomponering av bygningsmassen og en vurdering av avskrivningstid på den enkelte komponent. Denne dekomponeringen og vurdering av avskrivningstid viste at tidligere avskrivninger etter NGAAP har vært høyere enn regelverket under IFRS ville gitt. Forskjell i avskrivninger ble tilbakeført ved overgangen til IFRS 01.01.2007. Det ble ikke foretatt noen oppskrivning eller vurdering til virkelig verdi ved overgang til IFRS 01.01.2007. Det er foretatt en gjennomgang av eiendomsmassen for å vurdere eventuelt behov for nedskrivninger.

KRITISKE ESTIMATER

Tap på utlån

Banken gjennomgår både personmarkedsporteføljen og bedriftsmarkedsporteføljen for identifisering av kredittrisiko og behovet for tapsavsetninger. Vesentlige og spesielt utsatte engasjementer gjennomgås på kvartalsbasis. Både bedriftsmarkeds- og personmarkedsporteføljen er gjenstand for vurdering ved mislighold eldre enn 46 dager som grunnlag for oversendelse til inkasso med tilhørende vurdering av grunnlaget for individuell nedskrivning for tap.

Lån overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS fraregnes balansen. Tapsrisikoen for overførte lån er beregnet til den årlige provisjonen for behandling av overførte lån.

Individuell nedskrivning for tap på enkeltengasjementer foretas når objektive hendelser utløser et verdifall for banken. Individuell nedskrivning utgjør forskjellen mellom engasjementets bokførte verdi og nåverdien av neddiskontert kontantstrøm basert på effektiv rente på tidspunktet for første gangs beregning av individuell nedskrivning. Dette innebærer at engasjementet gis høyeste risikoklasse. Samme metode brukes uavhengig av om lånet er bokført til amortisert kost eller virkelig verdi (fastrentelån). Estimering av verdifall kan være komplisert da prediksjonen av fremtidige hendelser i stor grad er forbundet med usikkerhet. Det legges vekt på konkret tiltaksorientering i verdiestimering som grunnlag for realisasjon av pantesikkerheter. Det foretas periodisk oppdatering av kontantstrømmen ordinært en gang årlig.

Gruppenedskrivning omfatter bankens vurdering av grunnlaget for verdifall på grupper av utlån med tilnærmet like risikoegenskaper. Her inngår også utlån vurdert for individuell nedskrivning, men hvor objektive bevis for verdifall ikke er påvist. Følgelig vurderes alle utlån med unntak for de som har vært gjenstand for individuell nedskrivning. Modellen for beregning av gruppevis nedskrivning baserer seg på bankens risikoklassifiseringssystem.

Finansielle eiendeler og forpliktelser vurdert til virkelig verdi

For finansielle instrumenter som omsettes i et regulert marked benyttes kurs på balansedagen. Virkelig verdi på finansielle instrumenter som ikke handles i et aktivt marked fastsettes basert på verdianslag fra Reuters prissettingstjeneste, indikerte priser fra meglerhus eller andre eksterne kilder samt anerkjente teoretiske beregningsteknikker basert på observerte rente- og kursforhold på balansedagen. Banken vurderer og velger metoder og forutsetninger som i størst mulig grad reflekterer tilgjengelig informasjon og markedsforholdene på balansedagen. Under følger en mer spesifikk angivelse av verdsettelsesmetoder for de enkelte finansielle instrumenter som måles til virkelig verdi.

Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser

Aksjer og egenkapitalbevis måles til bidkurs på balansedagen. For ikke-børsnoterte selskaper benyttes et verdsettelseshieraki som følger:

1) nylig omsetningskurs, 2) ekstern kjent verdivurdering, 3) verdivurdering mottatt fra selskapet, 4) egen verdivurdering, 5) kostpris.

Obligasjoner og sertifikater (utlån)

For obligasjoner og sertifikater som verdivurderes av Reuters prissettingstjeneste, benyttes deres indikerte bidkurs på balansedagen. Andre rentebærende verdipapirer verdsettes mot rentekurven (ask) justert for indikative omsetningsspreader fra anerkjente meglerhus.

Verdipapirgjeld

Utstedte sertifikater og obligasjoner verdsettes mot rentekurven (bid) justert for indikert omsetningsspread fra DNB Markets for Sparebanken Hedmarks verdipapirgjeld.

Derivater

Banken har ingen derivater omsatt i et regulert marked. For ikke-standardiserte derivatkontrakter (OTC) utledes en teoretisk pris basert på en markedsmessig tilnærming hensyntatt avtalte kontantstrømmer og observerbar markedsinformasjon på balansedagen. Eiernes garantiforpliktelse mot Eksportfinans ASA verdsettes til virkelig verdi ved utgangen av hver måned ved økonomiavdelingen i Eksportfinans, som er utpekt «valuation agent» i avtalen. Grunnlaget for verdsettelsen er virkelig verdi på verdipapirporteføljen i Eksportfinans som garantien dekker.

Andre finansielle eiendeler og forpliktelser målt til virkelig verdi (fastrenteinnskudd, termininnskudd, fastrentelån, lån med rentegaranti)

Virkelig verdi beregnes som verdien av avtalte kontantstrømmer diskontert med markedsrente justert for en relevant omsetningsspread på balansetidspunktet. For fastrenteinnskudd og -utlån settes omsetningsspread lik differansen mellom pris gitt av bankens prislister på balansedagen og relevant swaprente. For termininnskudd og lån med rentegaranti er omsetningsspreaden skjønnsmessig vurdert.

Immaterielle eiendeler

Nedskrivningstester av immaterielle eiendeler er i hovedsak basert på neddiskontering av forventede fremtidige kontantstrømmer. Det vil alltid være usikkerhet knyttet til kontantstrømestimer, og i noen tilfeller vil også metodene for tilordning av kontantstrømmer til ulike eiendeler være beheftet med usikkerhet.

Pensjoner

Netto pensjonsforpliktelser og årets pensjonskostnad er basert på en rekke estimater derav; avkastning på pensjonsmidlene, fremtidig rente- og inflasjonsnivå, lønnsutvikling, turnover, utvikling i folketrygdens grunnbeløp og den generelle utviklingen i antall uføretrygdete og levealder er av stor betydning. Estimaterdringer som følge av endringer i nevnte parametre vil bli løpende bokført mot bankens og datterselskaperens utvidede resultat. Tabellen under viser effekten på netto pensjonsforpliktelse ved endring i noen av forutsetningene (gitt de øvrige parametrene uendret).

	Påvirkning på netto pensjonsforpliktelser		
	Endring i forutsetning	Økning i forutsetning	Reduksjon i forutsetning
Diskonteringsrente	0,50 %	-7,10 %	7,90 %
Lønnsvekst	0,50 %	3,40 %	-3,10 %
Forventet løpetid	1 år	3,90 %	3,50 %

Goodwill

Konsernet gjennomfører tester for å vurdere mulig verdifall på goodwill årlig eller ved indikasjoner på verdifall. Gjenvinnbart beløp fra kontantgenererende enheter er fastsatt ved beregning av neddiskonterte fremtidige kontantstrømmer. Kontantstrømmene er basert på historisk inntjening og forventninger om fremtidige forhold og inkluderer antagelser om og estimater om usikre forhold. Utfallet av nedskrivningstestene avhenger av anslag på avkastningskrav. Avkastningskravene er skjønnsmessig fastsatt på bakgrunn av tilgjengelig informasjon på balansedagen.

Note 4 Segmentinformasjon

Segmentopplysningene er knyttet til den måten konsernet styres og følges opp på internt i virksomheten gjennom resultat- og kapitalrapportering, fullmakter og rutiner. Rapportering av segmenter er inndelt i følgende områder:

- Personmarked bank, bedriftsmarked bank, eiendom, finansiering, regnskapstjenester, inkassovirksomhet samt ufordelt virksomhet.
- Eiendomsmedling, leasing/løsørefinansiering, regnskapstjenester og inkassovirksomhet er organisert som selvstendige selskaper.
- Konsernelimineringer fremkommer sammen med ufordelt virksomhet i egen kolonne.

2013	Divisjon PM	Divisjon BM	SpareBank 1 Finans Østlandet	Eiendoms-Megler 1 Hedmark Eiendom	SpareBank 1 Regnskaps- huset Østlandet	Ufordelt virksomhet	Total
Resultatregnskap							
Netto renteinntekter	421	332	180		-2	77	1 008
- av dette utgjør interne poster		-4	-85	4	-2	87	
Netto provisjons- og andre inntekter	329	65	-19	67	102	15	559
- av dette utgjør interne poster			-1			1	
Netto avkastning på finansielle investeringer						263	263
Driftskostnader*	244	103	70	63	104	332	916
Resultatbidrag før tap per segment	506	294	91	4	-4	22	913
Tap på utlån og garantier	18	43	11				72
Resultatbidrag per segment	488	251	80	4	-4	22	841
Balanse							
Brutto utlån til kunder	18 804	13 490	4 381			505	37 180
- av dette utgjør interne poster					30	-30	
Individuell nedskrivning utlån	-43	-88	-7				-138
Gruppenedskrivning utlån	-27	-66	-13				-106
Andre eiendeler	138	2	-16	30	90	10 217	10 461
Sum eiendeler per segment	18 872	13 338	4 345	30	90	10 722	47 397
Innskudd fra og gjeld til kunder	18 502	11 327				268	30 097
- av dette utgjør interne poster		7		-7	-6	6	
Annen gjeld og egenkapital	370	2 011	4 345	30	90	10 454	17 300
Sum egenkapital og gjeld per segment	18 872	13 338	4 345	30	90	10 722	47 397

2012	Divisjon PM	Divisjon BM	SpareBank 1 Finans Østlandet	Eiendoms-Megler 1 Hedmark Eiendom	Consis	Consis Credit	Ufordelt virksomhet	Total
Resultatregnskap								
Netto renteinntekter	401	271	123		-2		162	955
- av dette utgjør interne poster		-4	-104	4	-2		106	
Netto provisjons- og andre inntekter	217	54	-16	59	101	5	15	435
- av dette utgjør interne poster			-1				1	
Netto avkastning på finansielle investeringer							43	43
Driftskostnader*	246	92	59	54	97	3	313	864
Resultatbidrag før tap per segment	372	233	48	5	2	2	-93	569
Tap på utlån og garantier	5	26	11					42
Resultatbidrag per segment	367	207	37	5	2	2	-93	527
Balanse								
Brutto utlån til kunder	18 500	12 763	3 690				502	35 455
- av dette utgjør interne poster					31		-31	
Individuell nedskrivning utlån	-42	-91	-12				-1	-146
Gruppenedskrivning utlån	-24	-74	-11					-109
Andre eiendeler	127	52	12	29	94	4	8 595	8 913
Sum eiendeler per segment	18 561	12 650	3 679	29	94	4	9 096	44 113
Innskudd fra og gjeld til kunder	17 929	9 875					333	28 137
- av dette utgjør interne poster		10		-10	-16		16	
Annen gjeld og egenkapital	632	2 775	3 679	29	94	4	8 763	15 976
Sum egenkapital og gjeld per segment	18 561	12 650	3 679	29	94	4	9 096	44 113

*) Driftskostnader i divisjon PM og BM består av direkte henførbare personal- og administrasjonskostnader.

Note 5 Kapitaldekning og kapitalstyring

Morbank			Konsern	
2012	2013		2013	2012
5 569	6 013	Grunnfondskapital	6 013	5 569
83	71	Gavefond	71	83
69	125	Fond for urealiserte gevinster	125	69
		Annen egenkapital	495	299
		Minoritetsinteresser	14	24
5 721	6 209	Sum balanseført egenkapital	6 718	6 044
		Kjernekapital		
		Urealisert verdiendring som følge av redusert/økt verdi av gjeld		
-171	-188	Utsatt skatt, goodwill og andre immaterielle eiendeler	-248	-242
-69	-125	Fond for urealiserte gevinster tilgjengelig for salg	-125	-69
-167	-210	Fradrags i forventet tap IRB fratrukket tapsavsetninger	-113	-167
-1 129	-543	Fradrags ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner	-68	-487
		Kapitaldekningsreserve	-1 142	-925
		Hybridkapital	61	
4 185	5 144	Sum kjernekapital	5 083	4 154
		Tilleggskapital utover kjernekapital		
31	56	45% av urealisert gevinst på aksjer klassifisert som tilgjengelig for salg	56	31
	500	Tidsbegrenset ansvarlig kapital	703	
	-14	Fradrags i forventet tap IRB fratrukket tapsavsetninger	-112	
-31	-543	Fradrags ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner	-68	-31
		Fradrags i kapitaldekningsreserve	-579	
0	0	Sum tilleggskapital	0	0
4 185	5 144	Netto ansvarlig kapital	5 083	4 154
5 775	5 871	Engasjement med spesialiserte foretak	8 079	5 775
5 063	5 498	Engasjement med øvrige foretak	6 253	5 063
363	431	Engasjement med massemarked SMB	446	363
2 456	2 613	Engasjement med massemarked med pant i fast eiendom	3 529	2 456
479	691	Engasjement med øvrig massemarked personer	765	479
2 604	1 666	Egenkapitalposisjoner	1 492	2 436
16 739	16 770	Beregningsgrunnlag IRB vektet	20 564	16 571
4 797	6 133	Engasjementer beregnet etter standardmetoden	8 902	6 927
		Markedsrisiko	488	
		Overgangsordning		
2 286	1 932	Operasjonell risiko	2 870	2 491
-1 160	-1 085	Fradrags	-1 853	-1 467
22 662	23 751	Totalt beregningsgrunnlag	30 971	24 522
		Kapitaldekning		
18,5 %	21,7 %	Kapitaldekning	16,4 %	16,9 %
18,5 %	21,7 %	Ren kjernekapitaldekning	16,2 %	16,9 %
18,5 %	21,7 %	Kapitaldekning før overgangsordning	16,4 %	16,9 %

Kapitalstyring

Sparebanken Hedmark skal ha en kapitalstyring som sikrer;

- en effektiv kapitalanskaffelse og -anvendelse i forhold til konsernets strategiske mål og vedtatte forretningsstrategi
- konkurransedyktig avkastning
- tilfredsstillende kapitaldekning ut fra valgt risikoprofil
- konkurransedyktige vilkår og langsiktig god tilgang på innlån i kapitalmarkedene
- utnyttelse av vekstmuligheter i konsernets til enhver tid definerte markedsområde
- at ingen enkelthendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad.

På grunnlag av det strategiske målbildet utarbeides det årlig en kapitalplan for de påfølgende tre år for å sikre en langsiktig og målrettet kapitalstyring. Kapitalplanen skal ta hensyn til fremskrivning av konsernets finansielle utvikling for de neste tre årene. Disse fremskrivningene skal ta hensyn til forventet utvikling i perioden samt en situasjon med alvorlige økonomiske tilbakeslag over minimum tre år.

Med grunnlag i fremskrivningene av det samlede kapitalbehovet gjør ledelsen og styret en samlet vurdering av om kapitalbehovet er tilstrekkelig og tilpasset Sparebanken Hedmarks nåværende og fremtidige risikoprofil samt strategiske mål og bilde.

Sparebanken Hedmark (morbank og konsern) har et dynamisk mål til ren kjernekapital som er 1 prosent over det til enhver tid gjeldende norske myndighetskravet for D-SIFI-banker, dog minst 13 prosent ren kjernekapital. Samlet totalkapitalmål settes til samme nivå som for systemviktige banker.

For ytterligere opplysninger om Sparebanken Hedmarks styring av kapital og risiko henvises til Basel II – Pilar III i eget dokument på bankens hjemmeside.

Note 6 Finansiell risikostyring

Overordnet ansvar og kontroll

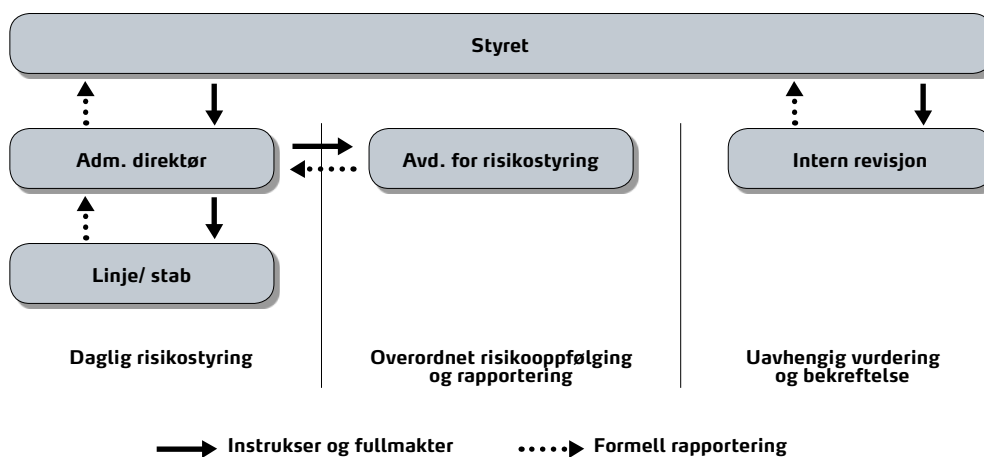
Risikostyringen i Sparebanken Hedmark skal støtte opp under strategisk utvikling og måloppnåelse. Risikostyringen skal videre sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Dette skal oppnås gjennom:

- En tydelig bedriftskultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyring
- En god forståelse av hvilke risikoer som driver inntjeningen
- Å tilstrebe god kapitalanvendelse innenfor vedtatt forretningsstrategi
- Å unngå at uventede enkelthendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad

For å sikre en effektiv og hensiktsmessig prosess for risiko- og kapitalstyring skal rammeverket baseres på de elementer som reflekterer måten styret og ledelsen styrer Sparebanken Hedmark på:

- Strategisk mål bilde
- Organisering og bedriftskultur
- Risikokartlegging
- Risikoanalyse
- Stresstester
- Risikostrategier
- Kapitalstyring (inkl avkastning og kapitaldekning)
- Rapportering
- Oppfølging
- Beredskapsplaner
- Compliance (etterlevelse)

Styring og kontroll omfatter alle prosesser og kontrolltiltak som er iverksatt av konsernets ledelse for å sikre en effektiv forretningsdrift og gjennomføring av konsernets strategier. Konsernet legger vekt på en kontroll- og styringsstruktur som fremmer målrettet og uavhengig styring og kontroll:

Styrets revisjonsutvalg forbereder saker vedrørende økonomi, finans og risikostyring før behandling i styret. Revisjonsutvalget har ikke besluttende myndighet.

Sparebanken Hedmark skal ha en moderat til lav risikoprofil. Risikoprofilen skal sikre konsernet tilgang på langsiktig funding til attraktive priser. Størrelsen på og sammensetningen av konsernet sin risikjusterte kapital skal samsvare med en slik ambisjon.

Styret er ansvarlig for å påse at Sparebanken Hedmark har en ansvarlig kapital som er forsvarlig i forhold til ønsket risikoprofil og myndighetsfastsatte krav. Styret fastsetter de overordnede målsettinger, herunder overordnede rammer, fullmakter og retningslinjer for risikostyringen. Administrerende direktør har ansvaret for risikostyringen. Dette betyr at administrerende direktør er ansvarlig for at det innføres effektive risikostyringsfunksjoner og -systemer, og at risikoeksponeringen overvåkes.

Forretningsområdene og divisjonene er ansvarlige for den daglige risikostyringen innenfor eget ansvarsområde, og skal påse at risikostyring og -eksponering er innenfor de rammer og fullmakter som er fastsatt av styret eller administrerende direktør.

Kredittstyringsavdelingen er ansvarlig for å påse at beslutningsgrunnlag og beslutningsprosess i tilknytning til søknader om kreditt er i overensstemmelse med bankens styringsdokumenter og rutiner. Avdelingen har ansvaret for bankens rammeverk for kredittområdet. Risikostyringsavdelingen er uavhengig og rapporterer direkte til administrerende direktør. Avdelingen har ansvaret for utviklingen av effektive risikostyringsystemer, herunder bankens risikomodeller. I tillegg er avdelingen ansvarlig for overordnet risikoovervåkning og periodisk risikorapportering til styret og ledelsen.

Internrevisjonen rapporterer til styret og er primært styrets, men også administrasjonens redskap for overvåkning av risikostyringsprosessens effektivitet og hensiktsmessighet. Internrevisjonens anbefalinger til forbedringer blir løpende gjennomgått og vurdert implementert.

Risiko i Sparebanken Hedmark tallfestes blant annet gjennom beregning av forventet tap og risikojustert kapital. Sparebanken Hedmark benytter SpareBank 1 alliansens modeller for beregning av kredittrisiko. Modellene tar utgangspunkt i statistiske beregninger og baserer seg på at den risikojusterte kapitalen skal dekke 99,9 prosent av mulige uventede tap. Beregning av risikojustert kapital for øvrige risikotyper baserer seg i større grad på kvalitative metoder. Nedenfor er det gitt en nærmere beskrivelse av finansiell risikostyring knyttet til kredittrisiko, likviditetsrisiko og markedsrisiko.

Kredittrisiko

Den største finansielle risikoeksponeringen i Sparebanken Hedmark er kredittrisiko i utlånsporteføljen. Kredittrisiko er risikoen for tap knyttet til at kunder eller andre motparter ikke har evne og/eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser overfor Sparebanken Hedmark. Styret gjennomgår årlig bankens styringsdokumenter og bevilgningsreglement for utlånsvirksomheten. Gjennom styringsdokumentene defineres bankens kredittpolicy og det fastsettes overordnede mål for eksponering knyttet til portefølje, bransje og enkeltkunder. Samlet danner dette grunnlaget for fastsettelse av ønsket risikoprofil. Gjennom bevilgningsreglementet delegeres kredittfullmakt til administrerende direktør innenfor visse rammer. Administrerende direktør kan videre delegerer fullmakter. De delegererte fullmaktene er relatert til enkeltengasjementers størrelse og risiko.

Sparebanken Hedmark bruker statistiske modeller som grunnlag for beregning av risiko og kategorisering av kredittporteføljen. Banken etterstreber å prise kredittrisiko og har etablert prismatriser basert på risikoklassifiseringssystemet.

Bankens portefølje av rentebærende verdipapirer påfører også banken kredittrisiko. Styret gjennomgår årlig bankens finansstrategi hvor det fastsettes rammer for eksponering mot rentebærende papirer.

For ytterligere informasjon vises til note 7–15.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er risikoen for tap som skyldes endringer i renter, aksje-/verdipapirkurser og valutakurser. Markedsrisiko oppstår i hovedsak som følge av aktiviteter som understøtter den øvrige driften i konsernet - som innlån, forvaltning av likviditet og rente- og valutahandel. Styring av markedsrisiko skjer gjennom styrevedtatte rammer. Disse fastsettes av styret årlig gjennom revisjon av finansstrategien. Sparebanken Hedmark sine posisjoner i forhold til rammer rapporteres periodisk til styret og ledelsen.

Styret har vedtatt rammer for den totale renterisiko både med hensyn til basisrisiko og rentekurverisiko. Sparebanken Hedmark styrer renterisikoen mot ønsket nivå gjennom rentebindingen på plasseringer og innlån, samt ved bruk av rentederivater.

For aksjerisiko er det etablert maksimalrammer mot aksjemarkedet, og for valutarisiko er det etablert rammer for maksimal eksponering totalt og per valuta.

For ytterligere informasjon vises til note 16 og 17.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at Sparebanken Hedmark ikke er i stand til å refinansiere sin gjeld eller ikke har evnen til å finansiere økninger i eiendeler uten vesentlige ekstrakostnader. Styringen av likviditetsrisiko tar utgangspunkt i finansstrategien som årlig vedtas av styret. Strategien setter rammer for likviditetsrisiko gjennom rammer for netto likviditetsbehov i ulike tidsintervaller og krav til langsiktig finansiering. I tillegg setter strategien rammer for størrelsen på likviditetsreserver og lengden på den tidsperioden som banken skal være uavhengig av ny markedsfinansiering. Størrelsen på likviditetsreserven skal til enhver tid være slik at banken i en ordinær driftssituasjon er uavhengig av ekstern finansiering i 12 måneder. I tillegg skal banken i et stressscenario definert som «stor krise i markedet og i egen bank» kunne opprettholde sin drift i minimum tre måneder.

Likviditetsreserven består av innskudd i Norges Bank, deponerbare obligasjoner, ikke benyttede kommitterte trekkrettigheter og børsnoterte aksjer. Reserven per 31.12.2013 er 6,2 milliarder kroner. Gjennomsnittlig løpetid på bankens finansiering er per årsskiftet 3,9 år. I tillegg til likviditetsreserven har banken lån klargjort for SpareBank 1 Boligkreditt for 2,1 milliarder kroner. Det er etablert en egen beredskapsplan for likviditet.

Økonomi- og finansavdelingen har ansvaret for likviditetsstyringen, mens avdeling for risikostyring overvåker og rapporterer utnyttelse av rammer i henhold til finansstrategien.

For ytterligere informasjon vises til note 18 og 19.

Annet

Utvidet markedsinformasjon (Basel II – Pilar III) er beskrevet i eget dokument på bankens hjemmeside.

Note 7 Kredittinstitusjoner – fordringer og gjeld

Morbank			Konsern		
2012	2013	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2013	2012	
25	28	Utlån og fordringer uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	27	25	
3 471	4 226	Utlån og fordringer med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	672	269	
3 496	4 254	Sum	699	294	
Spesifikasjon av utlån og fordringer på de vesentligste valutasorter					
3 429	4 182	NOK	627	227	
7	12	EUR	12	7	
6	19	CHF	19	6	
43	31	JPY	31	43	
11	10	Andre	10	11	
3 496	4 254	Sum	699	294	
2012	2013	Gjeld til kredittinstitusjoner	2013	2012	
7	17	Lån og innskudd uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	15	6	
826	616	Lån og innskudd med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	616	826	
1	1	Påløpte renter	1	1	
834	634	Sum	632	833	
Spesifikasjon av gjeld på de vesentligste valutasorter					
720	619	NOK	617	719	
111	8	EUR	8	111	
2	6	Andre	6	2	
1	1	Påløpte renter	1	1	
834	634	Sum	632	833	
2,9 %	2,2 %	Gjennomsnittlig rente	2,2 %	2,9 %	

Innskudd og utlån fra/til kredittinstitusjoner har i hovedsak flytende rente.

Fordringer og gjeld mot kredittinstitusjoner er klassifisert som utlån og fordringer ihht IAS 39 og er vurdert til amortisert kost.

Gjennomsnittlig rente er beregnet på grunnlag av faktisk rentekostnad i året i prosent av gjennomsnittlig gjeld til kredittinstitusjoner.

Note 8 Utlån til og fordringer på kunder

Morbank			Konsern	
2012	2013		2013	2012
		Utlån fordelt på fordringstype		
		Leiefinansieringsavtaler (finansiell lease)	1 863	1 682
5 360	8 110	Kasse-/drifts- og brukskreditter	8 110	5 360
900	1 318	Byggelån	1 318	900
25 434	23 301	Nedbetalingslån	25 773	27 395
95	92	Opptjente renter	116	118
31 790	32 822	Brutto utlån og fordringer på kunder	37 180	35 455
232	224	Nedskrivninger	244	255
31 558	32 598	Utlån og fordringer på kunder	36 936	35 200
		Utlån fordelt på markeder		
19 065	19 397	Lønnstakere	21 406	20 773
12 722	13 421	Næringsfordelt	15 628	14 569
2	4	Offentlig	146	113
31 790	32 822	Brutto utlån og fordringer på kunder	37 180	35 455
232	224	Nedskrivninger	244	255
31 558	32 598	Utlån og fordringer på kunder	36 936	35 200
		Herav ansvarlig lånekapital		
0	0	Ansvarlig kapital i kredittinstitusjoner	0	0
0	0	Øvrig ansvarlig kapital	0	0
0	0	Ansvarlig lånekapital bokført under utlån	0	0
		<i>Av nedbetalingslån utgjør lån utpekt til virkelig verdi over resultatet (FVO):</i>		
1 809	1 963	- Fastrentelån til kunder, bokført verdi	1 963	1 809
1 753	1 955	- Fastrentelån til kunder, pålydende verdi	1 955	1 753
4	3	- Lån med rentegaranti, bokført verdi	3	4
3	3	- Lån med rentegaranti, pålydende verdi	3	3

Morbank			Konsern	
2012	2013	Totalt engasjement fordelt på risikogrupper	2013	2012
16 178	17 119	Laveste risiko	17 119	16 178
5 258	5 860	Lav risiko	8 058	7 152
9 757	10 110	Middels risiko	11 895	11 262
2 473	2 371	Høy risiko	2 671	2 752
1 884	1 990	Høyeste risiko	1 990	1 884
540	548	Mislighold	548	540
36 090	37 998	Sum totalt engasjement fordelt på risikogrupper	42 281	39 768

Med totalt engasjement menes kundenes engasjement inkludert garantirammer og ubenyttede bevilgninger.

Det er i tillegg gitt lånetilsagn i morbank på 147 millioner kroner i Divisjon PM og 333 millioner kroner i Divisjon BM per 31.12.2013. I konsernet er det gitt lånetilsagn på 268 millioner kroner i privatmarkedet og 356 millioner kroner i bedriftsmarkedet. Disse er ikke diskontert og er derfor ikke inkludert i totalt engasjement.

Morbank			Konsern		
2012	2013	Brutto utlån fordelt på risikogrupper	2013	2012	
14 013	14 947	Laveste risiko	14 947	14 013	
5 239	5 166	Lav risiko	7 355	7 126	
8 300	8 557	Middels risiko	10 426	9 799	
2 106	1 942	Høy risiko	2 242	2 385	
1 630	1 697	Høyeste risiko	1 697	1 630	
502	514	Mislighold	514	502	
31 790	32 822	Sum brutto utlån fordelt på risikogrupper	37 180	35 455	

Morbank			Konsern		
2012	2013	Individuelle nedskrivninger fordelt på risikogrupper	2013	2012	
134	131	Misligholdt (intern definisjon)	138	146	

I bankens interne risikoklassifiseringssystem klassifiseres alle engasjementer med individuelle nedskrivninger som misligholdt uavhengig av ekstern definisjon på mislighold (jmf note 2). De fordeles ikke på ulike risikogrupper slik som øvrige engasjement. Fordeling på risikogrupper er basert på at banken beregner misligholdssannsynlighet for alle kunder i utlånsporteføljen basert på objektive historiske data. Misligholdssannsynligheten benyttes deretter sammen med sikkerhetsverdier til å klassifisere kundene i ulike risikogrupper. Kundene rescores månedlig i bankens porteføljesystem.

Morbank			Konsern		
2012	2013	Forventet årlig gj.snittlig netto tap fordelt på risikogrupper	2013	2012	
1	1	Laveste risiko	1	1	
2	2	Lav risiko	2	2	
19	18	Middels risiko	20	20	
13	17	Høy risiko	28	20	
51	36	Høyeste risiko	36	51	
19	22	Mislighold	22	19	
105	96	Sum forventet årlig gj.snittlig netto tap fordelt på risikogrupper	109	113	

Forventet årlig gjennomsnittlig netto tap er det beløpet som statistisk forventes å tape på utlånsporteføljen i løpet av en 12 måneders periode. Forventet tap er beregnet med bakgrunn i historiske data. I en oppgangskonjunktur vil faktiske årlige tap være lavere enn det gjennomsnittlige forventede tap. I en nedgangskonjunktur vil de faktiske tapene på samme måte kunne bli høyere.

Morbank			Konsern		
2012	2013	Totalt engasjement fordelt på sektor og næring	2013	2012	
20 870	21 612	Lønnstakere o.l	23 630	22 586	
140	137	Offentlig forvaltning	279	252	
3 414	3 614	Primærnæringer	3 784	3 589	
319	308	Trebearbeidende industri	322	336	
571	596	Annen industri	739	708	
1 202	1 540	Bygg og anlegg	1 936	1 574	
170	207	Kraft- og vannforsyning	319	244	
1 063	1 097	Varehandel	1 361	1 335	
186	171	Hotell- og restaurantdrift	179	191	
6 060	6 327	Eiendomsdrift	6 366	6 096	
1 807	2 100	Forretningsmessig tjenesteyting	2 550	2 145	
271	264	Transport og kommunikasjon	792	695	
17	24	Øvrig næring	24	17	
36 090	37 998	Sum totalt engasjement fordelt på sektor og næring	42 281	39 768	

Morbank			Konsern	
2012	2013	Brutto utlån fordelt på sektor og næring	2013	2012
19 065	19 397	Lønnstakere o.l	21 406	20 773
2	4	Offentlig forvaltning	146	113
3 044	3 198	Primærnæringer	3 367	3 218
267	250	Trebearbeidende industri	264	284
437	437	Annen industri	451	573
787	931	Bygg og anlegg	1 326	1 158
148	187	Kraft- og vannforsyning	298	222
736	755	Varehandel	1 018	1 008
181	153	Hotell- og restaurantdrift	161	186
5 454	5 837	Eiendomsdrift	5 876	5 490
1 453	1 457	Forretningsmessig tjenesteyting	2 124	1 791
201	193	Transport og kommunikasjon	719	624
16	24	Øvrig næring	24	16
31 790	32 822	Sum brutto utlån fordelt på sektor og næring	37 180	35 455

Morbank			Konsern	
2012	2013	Individuelle nedskrivninger fordelt på sektor og næring	2013	2012
46	46	Lønnstakere o.l	47	52
4	3	Primærnæringer	3	7
1	1	Trebearbeidende industri	1	1
4	7	Annen industri	8	4
10	10	Bygg og anlegg	12	10
		Kraft- og vannforsyning		
18	20	Varehandel	20	19
10	1	Hotell- og restaurantdrift	1	10
26	26	Eiendomsdrift	26	26
15	17	Forretningsmessig tjenesteyting	17	16
1		Transport og kommunikasjon	3	1
134	131	Sum individuelle nedskrivninger fordelt på sektor og næring	138	146

Morbank			Konsern	
2012	2013	Forventet årlig gjennomsnittlig tap fordelt på sektor og næring	2013	2012
34	36	Lønnstakere o.l	43	38
5	6	Primærnæringer	7	5
3	3	Trebearbeidende industri	3	3
		Annen industri		
8	11	Bygg og anlegg	12	9
3	1	Kraft- og vannforsyning	1	3
4	5	Varehandel	6	5
1	1	Hotell- og restaurantdrift	1	1
16	19	Eiendomsdrift	19	16
18	12	Forretningsmessig tjenesteyting	13	19
13	2	Transport og kommunikasjon	4	14
105	96	Sum forventet årlig gjennomsnittlig tap fordelt på sektor og næring	109	113

Morbank			Konsern	
2012	2013	Brutto utlån fordelt på geografiske områder	2013	2012
23 725	23 745	Hedmark	25 470	25 259
1 618	2 081	Oppland	2 606	1 618
1 945	2 207	Akershus	2 931	1 945
4 270	4 599	Landet for øvrig	5 983	6 401
136	98	Utlandet	98	136
95	92	Opptjente renter, ufordelt	92	95
31 790	32 822	Sum brutto utlån fordelt på geografiske områder	37 180	35 455

Utlån til ansatte

Morbank			Konsern	
2012	2013		2013	2012
599	649	Utlån til ansatte	774	720
244	274	Herav lån i SpareBank 1 Boligkreditt AS	332	289

Nedbetalingslån til ansatte gis med inntil 30 års nedbetalingstid og månedlige terminer. Rentesats for nedbetalingslån og Flexilån til ansatte tilsvarer 75 prosent av laveste ordinære rentesats for privatmarkedslån og Flexilån. Totalt lånebeløp innenfor disse betingelsene kan per 31.12.2013 ikke overstige 2,5 millioner kroner for den enkelte ansatte.

Utlån til og fordringer på kunder knyttet til finansielle leieavtaler (kun konsern)

	2013	2012
Brutto fordringer knyttet til finansielle leieavtaler		
– Inntil 1 år	254	231
– Mellom 1 og 5 år	1 371	1 222
– Over 5 år	238	229
Sum brutto fordringer	1 863	1 682
Ikke opptjent inntekt knyttet til finansielle leieavtaler	40	4
Netto investeringer knyttet til finansielle leieavtaler	1 808	1 677
Netto investeringer i finansielle leieavtaler kan analyseres på følgende måte:		
– Inntil 1 år	199	231
– Mellom 1 og 5 år	1 371	1 217
– Over 5 år	238	229
Sum netto fordringer	1 808	1 677

Note 9 Overføring av finansielle eiendeler

Overføring av utlån til SpareBank 1 Boligkreditt AS

SpareBank 1 Boligkreditt AS er eid av sparebanker som inngår i SpareBank 1-alliansen og er samlokalisert med SpareBank 1 Næringskreditt AS i Stavanger. Sparebanken Hedmark har en eierandel på 8,37 prosent per 31. desember 2013 (7,77 prosent per 31. desember 2012). Hensikten med kredittforetaket er å sikre bankene i alliansen stabil og langsiktig finansiering av boliglån til konkurransedyktige priser. SpareBank 1 Boligkreditt AS sine obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) har en rating på Aaa og AAA fra henholdsvis Moody's og Fitch. Sparebank 1 Boligkreditt AS utsteder også senior obligasjoner. SpareBank 1 Boligkreditt AS erverver utlån med pant i boliger og utsteder obligasjoner med fortrinnsrett innenfor regelverket for dette som ble etablert i 2007. Som en del av alliansen kan Sparebanken Hedmark tilby boligkredittforetaket å kjøpe utlån, og som en del av bankens finansieringsstrategi er det solgt utlån til foretaket. Lån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt AS er sikret med pant i bolig innenfor 75 prosent av takst. Overdratte lån er juridisk eid av SpareBank 1 Boligkreditt AS og Sparebanken Hedmark har, utover retten til å forestå forvaltning og motta provisjon, samt rett til å overta helt eller delvis nedskrevne lån, ingen rett til bruk av lånene. Ved utgangen av desember 2013 er bokført verdi av overdratte utlån 14,6 milliarder kroner (2012; 12,6 milliarder kroner). Sparebanken Hedmark forestår forvaltningen av de solgte utlånene og banken mottar en provisjon basert på nettoen av avkastningen på utlånene banken har overdratt og kostnadene i selskapet.

Sparebanken Hedmark har, sammen med de andre eierne av SpareBank 1 Boligkreditt AS, inngått avtaler om etablering av likviditetsfasilitet til SpareBank 1 Boligkreditt AS. Dette innebærer at bankene har forpliktet seg til å kjøpe obligasjoner med fortrinnsrett for det tilfellet at SpareBank 1 Boligkreditt AS ikke kan refinansiere sin virksomhet i markedet. Kjøpet er begrenset til en samlet verdi av de til enhver tid neste tolv måneders forfall i foretaket. Tidligere kjøp under denne avtalen trekkes fra fremtidige kjøpsforpliktelser. Hver eier hefter prinsipielt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det primære ansvar for i henhold til samme avtale. Obligasjonene kan deponeres i Norges Bank og medfører således ingen vesentlig økning i risiko for banken. SpareBank 1 Boligkreditt AS holder etter sin interne policy likviditet for de neste 12 måneders forfall. Denne trekkes fra ved vurderingen av bankenes ansvar. Det er derfor kun dersom SpareBank 1 Boligkreditt AS ikke lenger har likviditet for de neste 12 måneders forfall at banken vil rapportere noe engasjement her mht. kapitaldekning eller store engasjementer.

Marginsvikt på de lånene som er solgt til SpareBank 1 Boligkreditt AS vil kunne oppstå dersom innlånskostnadene til SpareBank 1 Boligkreditt AS stiger raskere enn økningen i utlånsrenten. Faller rentemarginen på de lånene Sparebanken Hedmark har solgt til boligkredittforetaket under et bestemt nivå (marginulv) må banken betale inn forskjellen på porteføljens faktiske rentemargin og marginulvet begrenses oppad til 0,10 prosent.

Sparebanken Hedmark har også inngått en aksjonæravtale med aksjonærene i SpareBank 1 Boligkreditt AS. Denne innebærer blant annet at banken skal bidra til at SpareBank 1 Boligkreditt AS sin kjernekapitaldekning minst er 9,0 prosent, og eventuelt å tilføre kjernekapital om den faller til et lavere nivå og den risikovektede balansen ikke reduseres på annet vis.

SpareBank 1 Boligkreditt AS har interne retningslinjer om kjernekapitaldekning på minst 10,0 prosent. Ut fra en konkret vurdering har banken valgt ikke å holde kapital for denne forpliktelsen, fordi risikoen for at banken skal bli tvunget til å bidra anses som svært liten. Det vises i den forbindelse også til at det finnes en rekke handlingsalternativer som også kan være aktuelle dersom en slik situasjon skulle inntreffe.

De lånene som er overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS er svært godt sikret og har en svært liten tapssannsynlighet. Sparebanken Hedmark har en gjenværende involvering i form av en mulig avregning mot provisjonen. Dersom det oppstår regnskapsmessig kreditttap eller marginsvikt knyttet til ett eller flere overdratte utlån kan SpareBank 1 Boligkreditt AS redusere den provisjon banken mottar med tapet. Reduksjon i provisjon for banken er begrenset til kalenderårets samlede provisjon og dersom SpareBank 1 Boligkreditt AS senere får dekket sitt tap tilbakebetales provisjonen til banken. Det maksimale beløp som banken kan få redusert resultatført provisjon for kalenderåret er beregnet til 205 millioner kroner per 31.12.2013 og 108 millioner kroner per 31.12.2012. Virkelig verdi av forpliktelsen er beregnet og konstatert uvesentlig. Forpliktelsen har derfor ikke påvirket balanse eller resultat i perioden.

Mottatt vederlag for lån overført fra Sparebanken Hedmark til SpareBank 1 Boligkreditt AS tilsvarer bokført verdi på overførte utlån og vurderes tilnærmet sammenfallende med lånenes virkelige verdi per 31.12.2013 og per 31.12.2012.

Note 10 Aldersfordeling på forfalte, men ikke nedskrevne utlån

Tabellen viser forfalte beløp på utlån og overtrekk på kreditt/innskudd fordelt på antall dager etter forfall som ikke skyldes forsinkelse i betalingsformidlingen.

Morbank					
2013	Inntil 30 dager	31 – 60 dager	61 – 90 dager	Over 91 dager	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder					
– Personmarked	5	2	1	9	17
– Bedriftsmarked	3	2	1	17	23
Sum	8	4	2	26	40

Konsern					
2013	Inntil 30 dager	31 – 60 dager	61 – 90 dager	Over 91 dager	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder					
– Personmarked	9	3	2	11	25
– Bedriftsmarked	8	2	2	19	31
Sum	17	5	4	30	56

Morbank					
2012	Inntil 30 dager	31 – 60 dager	61 – 90 dager	Over 91 dager	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder					
– Personmarked	5	5	1	13	24
– Bedriftsmarked	9	2		8	19
Sum	14	7	1	21	43

Konsern					
2012	Inntil 30 dager	31 – 60 dager	61 – 90 dager	Over 91 dager	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder					
– Personmarked	6	6	1	14	27
– Bedriftsmarked	12	4	1	12	29
Sum	18	10	2	26	56

Note 11 Tap på utlån og garantier

Morbank						Konsern						
2012			2013				2013			2012		
PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt		PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt
-5	-65	-70	3	7	10	Periodens endring i individuelle nedskrivninger	2	3	5	-8	-62	-70
-8	3	-5	3	-8	-5	+ Periodens endring i gruppenedskrivninger	3	-7	-4	-10	7	-3
8	82	90	5	24	29	+ Konstaterte tap på engasjement som tidligere er nedskrevet	9	35	44	14	87	101
13	6	19	26	25	51	+ Konstaterte tap på engasjement som tidligere ikke er nedskrevet	27	26	53	14	6	20
-2	-1	-3	-19	-5	-24	- Inngang på tidligere nedskrevne utlån, garantier m.v.	-20	-6	-26	-5	-1	-6
6	25	31	18	43	61	Sum tap på utlån og garantier	21	51	72	5	37	42

2012			2013				2013			2012		
PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt		PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt
50	166	216	42	96	138	Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån, garantier, m.v. per 01.01.	44	106	150	55	173	228
8	82	90	5	24	29	Konstaterte tap i perioden på utlån, garantier m.v. hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	9	35	44	13	87	100
14	35	49	4	15	19	Tilbakeføring av tidligere års nedskrivninger	5	16	21	16	40	56
1	36	37		13	13	Økning i nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere er gjort individuelle nedskrivninger		14	14	1	36	37
13	11	24	10	30	40	Nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere år ikke er gjort individuelle nedskrivninger	14	36	50	17	24	41
42	96	138	43	100	143	Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier per 31.12. *	44	105	150	44	106	150

* Garantiavsetninger er inkludert i balansenlinje «Annen gjeld og balanseført forpliktelse», og per 31.12.2013 utgjør dette 12 mill kroner. Tilsvarende tall for 2012 er 4 mill kroner.

2012			2013				2013			2012		
PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt		PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt
31	71	102	24	74	98	Gruppenedskrivninger for dekning av tap på utlån og garantier per. 01.01.	27	82	109	37	75	112
-7	3	-4	3	-8	-5	Periodens gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån og garantier.	4	-7	-3	-10	7	-3
24	74	98	27	66	93	Gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån og garantier per 31.12.	31	75	106	27	82	109

2012	2013	Tap fordelt på sektor og næring	2013	2012
14	19	Lønnstakere o.l	21	15
		Offentlig forvaltning	1	
		Primærnæringer		
-2	1	Trebearbeidende industri	1	-2
	10	Annen industri	10	
1	7	Bygg og anlegg	9	9
		Kraft- og vannforsyning	0	
9	3	Varehandel	3	9
	-3	Hotell- og restaurantdrift	-3	
20	28	Eiendomsdrift	28	20
-5	2	Forretningsmessig tjenesteyting	2	-4
		Transport og kommunikasjon	4	-2
-4	-5	Gruppenedskrivning	-3	-3
31	61	Tap på utlån til kunder	72	42

Morbank					Konsern					
2009	2010	2011	2012	2013	Misligholdte (over 90 dager) og tapsutsatte engasjement	2013	2012	2011	2010	2009
453	344	368	382	257	Misligholdte engasjement	340	459	424	390	518
234	434	418	270	271	Øvrige tapsutsatte engasjement	271	270	420	441	247
687	778	786	652	528	Totalt misligholdte og tapsutsatte engasjement	611	729	844	831	765
194	221	216	138	143	Individuelle nedskrivninger	150	150	228	236	226
493	557	570	514	385	Netto misligholdte og tapsutsatte engasjement	461	579	616	595	539
35	41	43	29	28	Inntektsførte renter på nedskrevne lån	28	29	43	41	36

Med engasjement menes kundens totale engasjement inkludert garantirammer og ubenyttede kreditter. Sparebanken Hedmark har kredittkort i egen balanse og tallene inkluderer derfor også mislighold og tapsavsetninger på disse.

Note 12 Kreditteksponering for hver interne risikorating

Banken benytter eget klassifiseringssystem for overvåking av kredittrisiko i porteføljen. Risikoklasseinndeling skjer ut fra hvert enkelt engasjements sannsynlighet for mislighold. Utover misligholdssannsynlighet benytter banken vurdert verdi av sikkerheter (sikkerhetsklasser) som et element i gruppering av kunder. Misligholdssannsynlighet og sikkerhetsklasse danner grunnlag for å gruppere kundene i de forskjellige risikogrupper.

Morbank	Gjennomsnittlig usikret eksponering i %	Totalt engasjement	Gjennomsnittlig usikret eksponering i %	Totalt engasjement
	2013	2013	2012	2012
Laveste risiko	3,33	17 118	3,12	16 178
Lav risiko	6,59	5 860	6,76	5 258
Middels risiko	11,56	10 109	12,32	9 757
Høy risiko	25,28	2 371	16,28	2 473
Høyeste risiko	25,34	1 990	25,12	1 884
Misligholdt og nedskrevet	20,67	548	19,87	540
Totalt	8,79	37 998	8,44	36 090

Konsern	Gjennomsnittlig usikret eksponering i %	Totalt engasjement	Gjennomsnittlig usikret eksponering i %	Totalt engasjement
	2013	2013	2012	2012
Laveste risiko	3,33	17 118	3,10	16 178
Lav risiko	8,33	8 050	10,40	7 145
Middels risiko	10,65	11 903	12,70	11 270
Høy risiko	22,67	2 671	17,60	2 751
Høyeste risiko	25,34	1 990	25,10	1 884
Misligholdt og nedskrevet	20,67	548	19,90	540
Totalt	8,83	42 281	9,40	39 768

Gjennomsnittlig usikret eksponering er estimert på basis av gjennomsnittlig sikkerhetsdekning i hver sikkerhetsklasse. Sparebanken Hedmarks policy er at det som hovedprinsipp skal legges til grunn en forsiktig verdvurdering av sikkerheter. Bankens kredittkortportefølje som er usikret, denne inngår i tabellen.

Note 13 Maksimal kreditteksponering, ikke hensyntatt pantstillelser

Tabellen nedenfor viser maksimal eksponering mot kredittrisiko. Eksponeringen er vist brutto før eventuelle pantstillelser og tillatte motregninger.

Morbank			Konsern	
2012	2013		2013	2012
		Eiendeler		
128	449	Fordringer på sentralbanker	449	128
3 496	4 254	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	699	294
31 790	32 822	Brutto utlån til og fordringer på kunder	37 180	35 455
-134	-131	- Individuelle nedskrivninger	-138	-146
-98	-93	- Nedskrivninger på grupper av utlån	-106	-109
31 558	32 598	Netto utlån til og fordringer på kunder	36 936	35 200
5 104	4 927	Sertifikater, obligasjoner og rentefond	4 927	5 104
513	363	Finansielle derivater	363	513
40 799	42 591	Sum kreditteksponering, balanseposter	43 374	41 239
		Forpliktelser		
766	993	Betingede forpliktelser (stilte garantier)	873	651
3 810	4 615	Ubenyttede kreditter	4 321	3 649
915	480	Lånetilsagn	604	928
5 491	6 088	Sum kreditteksponering, utenom balanseposter	5 798	5 228
46 290	48 679	Sum total kredittisikoeksponering	49 172	46 467

Kredittrisikoeksponering knyttet til finansielle eiendeler fordelt på geografiske områder

Morbank			Konsern	
2012	2013		2013	2012
		Bankaktiviteter		
31 108	31 839	Hedmark	29 611	29 146
1 884	2 439	Oppland	2 981	1 884
2 265	2 587	Akershus	3 334	2 265
5 372	6 514	Landet for øvrig	7 942	7 511
181	142	Utlandet	142	181
-232	-224	Tapsavsetninger ufordelt	-244	-255
95	92	Opptjente renter ufordelt	116	118
40 673	43 389	Totalt bankaktiviteter	43 882	40 850
		Aktiviteter finansielle instrumenter		
4 960	4 696	Norge	4 696	4 960
616	546	Europa	546	616
41	48	USA	48	41
5 617	5 290	Totalt aktiviteter finansielle instrumenter	5 290	5 617
46 290	48 679	Totalt fordelt på geografiske områder	49 172	46 467

Note 14 Finansielle instrumenter og motregning

Fra og med 2013 skal det opplyses om hvilke finansielle instrumenter banken anser å oppfylle kravene til nettoføring iht. IAS 32.42, samt hvilke finansielle instrumenter man har inngått motregningsavtaler på. Begge iht. IFRS 7.13 A-F.

I den finansielle oppstillingen har banken ingen finansielle instrumenter som bokføres netto.

Sparebanken Hedmark har to sett avtaler som regulerer motpartsrisiko og netting av derivater. Mot kunder i person- og bedrifts-markedet anvendes rammeavtaler med krav om sikkerhetsstillelse. For kunder som driver med tradingvirksomhet aksepteres kun kontantdepot som sikkerhet. Avtalene er unilaterale, det vil si at det kun er kundene som stiller sikkerhet. Mot finansielle institusjoner inngår banken standardiserte og hovedsakelig bilaterale ISDA-avtaler. I tillegg har banken inngått tilleggsavtale om kontant sikkerhetsstillelse (CSA) mot én motpart.

Eiendelene og forpliktelsene nedenfor kan motregnes.

	Brutto finansielle eiendeler/ (forpliktelser)	Nettoført	Netto finansielle eiendeler/ (forpliktelser) i balansen	Beløp som ikke er nettopresentert i balansen		Netto
				Finansielle instrumenter	Avgitt/(mottatt) kontantsikkerhet	
31.12.2013						
Derivater som eiendeler	363	0	363	-74	0	289
Derivater som forpliktelser	-182	0	-182	74	16	-92
31.12.2012						
Derivater som eiendeler	513	0	513	-42	0	471
Derivater som forpliktelser	-193	0	-193	42	54	-97

Tall for morbank og konsern er like.

Note 15 Kredittkvalitet per klasse av finansielle eiendeler

Morbank	Noter	Verken misligholdt eller nedskrevet					Misligholdt eller individuelt nedskrevet	Sum
		Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko		
2013								
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	4 254						4 254
Brutto utlån til og fordringer på kunder målt til amortisert kost								
Privatmarked	8	10 317	2 778	3 501	388	507	222	17 713
Bedriftsmarked	8	3 409	2 063	4 711	1 528	1 152	291	13 154
Brutto utlån til og fordring på kunder og kredittinstitusjoner klassifisert som finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet ved første gangs innregning								
Privatmarked	8	1 038	284	297	29	33	3	1 684
Bedriftsmarked	8	133	40	74	11	13		271
Sum brutto utlån		19 151	5 165	8 583	1 956	1 706	515	37 076
Finansielle investeringer								
Sertifikater og obligasjoner	30	3 907	543	438	32	7		4 927
Sum finansielle investeringer		3 907	543	438	32	7		4 927
Totalt utlånsrelaterte eiendeler		23 058	5 708	9 021	1 988	1 713	515	42 003

Konsern	Noter	Verken misligholdt eller nedskrevet					Misligholdt eller individuelt nedskrevet	Sum
		Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko		
2013								
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	699						699
Brutto utlån til og fordringer på kunder målt til amortisert kost								
Privatmarked	8	10 317	3 508	5 052	393	507	222	19 999
Bedriftsmarked	8	3 409	3 520	5 117	1 737	1 152	291	15 226
Brutto utlån til og fordring på kunder og kredittinstitusjoner klassifisert som finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet ved første gangs innregning								
Privatmarked	8	1 038	284	297	29	33	3	1 684
Bedriftsmarked	8	133	40	74	11	13		271
Sum brutto utlån		15 596	7 352	10 540	2 170	1 706	515	37 879
Finansielle investeringer								
Sertifikater og obligasjoner	30	3 907	543	438	32	7		4 927
Sum finansielle investeringer		3 907	543	438	32	7		4 927
Totalt utlånsrelaterte eiendeler		19 503	7 895	10 978	2 202	1 713	515	42 806

Morbank	Noter	Verken misligholdt eller nedskrevet					Misligholdt eller individuelt nedskrevet	Sum
		Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko		
2012								
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	3 496						3 496
Brutto utlån til og fordringer på kunder målt til amortisert kost								
Privatmarked	8	9 987	2 722	3 240	452	507	229	17 137
Bedriftsmarked	8	2 976	2 202	4 737	1 621	1 093	266	12 895
Brutto utlån til og fordring på kunder og kredittinstitusjoner klassifisert som finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet ved første gangs innregning								
Privatmarked	8	938	264	233	17	23	2	1 477
Bedriftsmarked	8	112	51	90	16	7	5	281
Sum brutto utlån		17 509	5 239	8 300	2 106	1 630	502	35 286
Finansielle investeringer								
Sertifikater og obligasjoner	30	3 618	832	573	78	3		5 104
Sum finansielle investeringer		3 618	832	573	78	3		5 104
Totalt utlånsrelaterte eiendeler		21 127	6 071	8 873	2 184	1 633	502	40 390

Konsern	Noter	Verken misligholdt eller nedskrevet					Misligholdt eller individuelt nedskrevet	Sum
		Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko		
2012								
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	294						294
Brutto utlån til og fordringer på kunder målt til amortisert kost								
Privatmarked	8	9 987	3 375	4 269	457	507	245	18 840
Bedriftsmarked	8	2 974	3 436	5 210	1 818	1 093	326	14 857
Brutto utlån til og fordring på kunder og kredittinstitusjoner klassifisert som finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet ved første gangs innregning								
Privatmarked	8	938	264	233	17	23	2	1 477
Bedriftsmarked	8	112	51	90	16	7	5	281
Sum brutto utlån		14 305	7 126	9 802	2 308	1 630	578	35 749
Finansielle investeringer								
Sertifikater og obligasjoner	30	3 618	832	573	78	3		5 104
Sum finansielle investeringer		3 618	832	573	78	3		5 104
Totalt utlånsrelaterte eiendeler		17 923	7 958	10 375	2 386	1 633	578	40 853

Fordelingen av finansielle investeringer i ulike risikogrupper er foretatt basert på rating fra Standard Poor's, Moody's, Fitch eller et anerkjent norsk meglerhus etter konverteringstabellen vist under. For noen utstedelser foreligger det hverken offisiell rating fra ratingbyråene eller skyggerating fra meglerhus. I 2013 beløper disse seg til 800 mill kroner og består utelukkende av sertifikater og obligasjoner i norske kommuner og fylkeskommuner. Utstedelsene er skjønnsmessig fordelt til kategorien laveste risiko.

Kredittkvalitet	Rating (presentert i S&P's format)			
Laveste risiko	AAA	AA+	AA	AA-
Lav risiko	A+	A	A-	
Middels risiko	BBB+	BBB	BBB-	
Høy risiko	BB+	BB	BB-	
Høyeste risiko	B+ eller lavere			

Note 16 Markedsrisiko knyttet til renterisiko

Renterisiko oppstår som følge av at rentebærende eiendeler og forpliktelser har ulik gjenstående rentebindingstid.

Bankens styre har vedtatt rammer for den totale renterisikoen med hensyn til basisrisiko og rentekurverisiko. Renterisikoen styres mot ønsket nivå gjennom rentebindingen på plasseringer og innlån, samt ved bruk av rentederivater.

Basisrisiko er den verdiendring på konsernets eiendeler og gjeld som finner sted når hele rentekurven parallellforskyver seg. Denne risikoen er vist i tabellen nedenfor og er beregnet som effekten på instrumentenes virkelige verdi av en renteendring hvor hele rentekurven forutsettes å parallellforskyve seg med ett prosentpoeng. Det er her ikke tatt hensyn til administrativ renterisiko, dvs. effekten av at det i praksis vil gå noe tid fra en renteendring inntreffer i markedet til banken har fått justert vilkårene på innskudd og utlån med flytende rente.

Konsernets renterisiko er i all hovedsak knyttet til forskyvninger i rentekurven for norske kroner (NOK).

Alle beløp er like for morbank og konsern.

Basisrisikoen	Renterisiko, 1% endring	
	2013	2012
Obligasjoner og sertifikater	-30	-27
Fastrenteutlån til kunder	-39	-39
Fastrenteinnskudd til kunder		1
Sertifikatlån	1	1
Obligasjonslån	142	107
Annen fastrentefinansiering og -plassering	1	1
Derivater	-92	-77
Total renterisiko, effekt på resultat etter skatt og egenkapital	-18	-33

Negativt fortegn indikerer at banken taper på en renteoppgang.

Selv om beregningene ovenfor viser at banken vil tape på en renteoppgang, er det ikke likegyldig hvordan renteoppgangen skjer. Tabellen under viser den såkalte rentekurverisikoen, dvs. risikoen for at rentekurven forskyver seg ulikt innenfor ulike tidsbånd ved en renteendring, ved å måle bankens netto renteeksponering innenfor de ulike tidsintervallene.

Rentekurverisikoen	Renterisiko, 1% endring	
	2013	2012
0 - 1 mnd	1	
1 - 3 mndr	2	2
3 - 6 mndr		1
6 - 12 mndr	-1	
1 - 3 år	-11	-10
3 - 5 år	4	-11
5 - 10 år	-14	-16
Total renterisiko, effekt på resultat etter skatt og egenkapital	-18	-33

Note 17 Markedsrisiko knyttet til valutaeksponering

Valutarisiko er risikoen for at konsernet pådrar seg et tap som følge av endringer i valutakursene i disfavør bankens posisjoner. Valutarisiko oppstår ved at konsernet har forskjeller mellom eiendeler og forpliktelser i den enkelte valuta.

Aktiviteter knyttet til omsetning av valuta skal til enhver tid skje innenfor vedtatte retningslinjer, rammer og fullmakter. Konsernets rammer definerer kvantitative mål for maksimal valutaeksponering, målt i kroner. Det er utarbeidet rammer for nettoposisjoner i hver enkelt valuta, samt rammer for samlet netto valutaeksponering og samlet absolutt sum av nettoposisjoner per valuta:

- Samlet absolutt sum av nettoposisjoner per valuta skal ikke overstige 75 mill kroner overnight.
- Samlet absolutt sum av nettoposisjoner per valuta skal ikke overstige 100 mill kroner intra dag.

Valutarisikoen kvantifiseres og overvåkes kontinuerlig. Konsernet har både gjennom året og ved årets slutt en begrenset valutarisiko. Per 31. desember var nettoposisjonene i de viktigste valutasortene, basert på virkelig verdi av de underliggende aktiva, som følger:

Alle beløp er like for morbank og konsern.

Netto valutaeksponering NOK	2013	2012
GBP	1	6
USD	3	2
DKK	2	2
JPY		2
PLN	1	-2
SEK	4	2
EUR	7	1
CHF	4	1
Andre		1
Sum	22	16
Effekt på resultatet etter skatt og egenkapital ved 3 prosent netto kursendring	0	0
Effekt på resultatet etter skatt og egenkapital ved 10 prosent netto kursendring	2	1

Note 18 Likviditetsrisiko

Morbank

2013	På forespørsel	Under 3 måneder	3 – 12 måneder	1 – 5 år	Over 5 år	Totalt
KONTANTSTRØMMER KNYTTET TIL FORPLIKTELSE						
Gjeld til kredittinstitusjoner		-22	-9	-109	-630	-770
Innskudd fra og gjeld til kunder	-28 780		-1 330			-30 110
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		-1 160	-496	-5 660	-1 728	-9 044
Ansvarlig lånekapital		-4	-13	-559		-575
Derivater knyttet til forpliktelser		21	56	166	47	291
Forpliktelser ved periodeskatt			-131			-131
Andre forpliktelser		-57	-123	-20	-303	-503
Sum kontantstrøm forpliktelser	-28 780	-1 222	-2 045	-6 181	-2 614	-40 842

Konsern

2013	På forespørsel	Under 3 måneder	3 – 12 måneder	1 – 5 år	Over 5 år	Totalt
KONTANTSTRØMMER KNYTTET TIL FORPLIKTELSE						
Gjeld til kredittinstitusjoner		-22	-9	-109	-630	-770
Innskudd fra og gjeld til kunder	-28 767		-1 330			-30 097
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		-1 160	-496	-5 660	-1 728	-9 044
Ansvarlig lånekapital		-4	-13	-559		-575
Derivater knyttet til forpliktelser		21	56	166	47	291
Forpliktelser ved periodeskatt			-144			-144
Andre forpliktelser		-61	-323	-20	-319	-723
Sum kontantstrøm forpliktelser	-28 767	-1 226	-2 258	-6 181	-2 630	-41 062

Morbank

2012	På forespørsel	Under 3 måneder	3 – 12 måneder	1 – 5 år	Over 5 år	Totalt
KONTANTSTRØMMER KNYTTET TIL FORPLIKTELSE						
Gjeld til kredittinstitusjoner		-214	-10	-116	-650	-990
Innskudd fra og gjeld til kunder	-27 548		-620			-28 168
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		-721	-1 106	-5 393	-1 350	-8 570
Derivater knyttet til forpliktelser		23	65	155	19	262
Forpliktelser ved periodeskatt			-114			-114
Andre forpliktelser		-154	-150	-21	-249	-574
Sum kontantstrøm forpliktelser	-27 548	-1 066	-1 935	-5 375	-2 230	-38 154

Konsern

2012	På forespørsel	Under 3 måneder	3 – 12 måneder	1 – 5 år	Over 5 år	Totalt
KONTANTSTRØMMER KNYTTET TIL FORPLIKTELSE						
Gjeld til kredittinstitusjoner		-214	-10	-116	-650	-990
Innskudd fra og gjeld til kunder	-27 517		-620			-28 137
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		-721	-1 106	-5 393	-1 350	-8 570
Derivater knyttet til forpliktelser		23	65	155	19	262
Forpliktelser ved periodeskatt			-117			-117
Andre forpliktelser		-194	-276	-21	-260	-751
Sum kontantstrøm forpliktelser	-27 517	-1 106	-2 064	-5 375	-2 241	-38 303

Note 19 Forfallsanalyse av eiendeler og forpliktelser

Morbank

2013	På forespørsel	Under 3 måneder	3 – 12 måneder	1 – 5 år	Over 5 år	Totall
Eiendeler						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	572					572
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	3 927		227	100		4 254
Brutto utlån til og fordringer på kunder	12 413	349	482	4 483	15 095	32 822
- Individuelle nedskrivninger	-58	-1	-8	-29	-35	-131
- Nedskrivninger på grupper av utlån				-93		-93
Netto utlån til og fordringer på kunder	12 355	348	474	4 361	15 060	32 598
Sertifikater og obligasjoner		921	439	2 761	806	4 927
Finansielle derivater		83	18	182	79	363
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser					357	357
Investering i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet					2 140	2 140
Investering i datterselskaper					407	407
Eiendeler holdt for salg						0
Eiendom, anlegg og utstyr				67	199	266
Goodwill og andre immaterielle eiendeler			8	33	76	117
Eiendel ved utsatt skatt				70		70
Andre eiendeler		175	365	16	43	599
Sum eiendeler	16 854	1 527	1 531	7 591	19 166	46 669
Gjeld						
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	17	1	2	65	549	634
Innskudd fra og gjeld til kunder	28 779	1 330				30 110
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		1 141	304	5 321	1 632	8 398
Finansielle derivater		11	11	90	69	182
Forpliktelse ved periodeskatt			131			131
Annen gjeld og balanseført forpliktelse		57	123	20	303	503
Ansvarlig lånekapital					503	503
Sum gjeld	28 796	2 541	571	5 496	3 056	40 460

Konsern

2013	På forespørsel	Under 3 måneder	3 – 12 måneder	1 – 5 år	Over 5 år	Totalt
Eiendeler						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	572					572
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	372		227	100		699
Brutto utlån til og fordringer på kunder	12 413	399	1 002	7 079	16 287	37 180
– Individuelle nedskrivninger	-58	-1	-8	-36	-35	-138
– Nedskrivninger på grupper av utlån				-106		-106
Netto utlån til og fordringer på kunder	12 355	398	994	6 937	16 252	36 936
Sertifikater og obligasjoner		921	439	2 761	806	4 927
Finansielle derivater		83	18	182	79	363
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser					357	357
Investering i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet					2 565	2 565
Investering i datterselskaper						0
Eiendeler holdt for salg			1			1
Eiendom, anlegg og utstyr				82	206	288
Goodwill og andre immaterielle eiendeler			8	33	136	177
Eiendel ved utsatt skatt				58		58
Andre eiendeler	13	79	304	16	43	455
Sum eiendeler	13 312	1 481	1 991	10 170	20 443	47 397
Gjeld						
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	17	1		65	549	632
Innskudd fra og gjeld til kunder	28 766	1 331				30 097
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		1 141	304	5 321	1 632	8 398
Finansielle derivater		11	11	90	69	182
Forpliktelse ved periodeskatt			144			144
Annen gjeld og balanseført forpliktelse		61	323	20	319	722
Ansvarlig lånekapital					503	503
Sum gjeld	28 783	2 545	782	5 496	3 072	40 679

Morbank

2012	På forespørsel	Under 3 måneder	3 – 12 måneder	1 – 5 år	Over 5 år	Totalt
Eiendeler						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	236					236
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	25	3 244	93	134		3 496
Brutto utlån til og fordringer på kunder	8 754	327	1 067	4 694	16 948	31 790
– Individuelle nedskrivninger	-62	-7	-3	-19	-43	-134
– Nedskrivninger på grupper av utlån				-98		-98
Netto utlån til og fordringer på kunder	8 692	320	1 064	4 577	16 905	31 558
Sertifikater og obligasjoner		1 075	341	3 027	662	5 104
Finansielle derivater		78	13	247	176	513
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser					341	341
Investering i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet					1 299	1 299
Investering i datterselskaper					340	340
Eiendeler holdt for salg			1			1
Eiendom, anlegg og utstyr				53	197	250
Goodwill og andre immaterielle eiendeler				1	125	126
Eiendel ved utsatt skatt			5	41		46
Andre eiendeler		6	242	56	28	332
Sum eiendeler	8 953	4 722	1 759	8 135	20 073	43 642
Gjeld						
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	8	211			615	834
Innskudd fra og gjeld til kunder	28 168					28 168
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		671	5 076	908	1 383	8 038
Finansielle derivater		23	11	39	120	193
Forpliktelser ved periodeskatt			114			114
Annen gjeld og balanseført forpliktelse		154	150	21	249	574
Sum gjeld	28 176	1 059	5 351	968	2 367	37 921

Konsern

2012	På forespørsel	Under 3 måneder	3 – 12 måneder	1 – 5 år	Over 5 år	Totalt
Eiendeler						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	236					236
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	25	42	93	134		294
Brutto utlån til og fordringer på kunder	8 764	472	1 312	6 939	17 968	35 455
– Individuelle nedskrivninger	-62	-7	-15	-19	-43	-146
– Nedskrivninger på grupper av utlån				-109		-109
Netto utlån til og fordringer på kunder	8 702	465	1 297	6 811	17 925	35 200
Sertifikater og obligasjoner		1 075	341	3 027	662	5 104
Finansielle derivater		78	13	247	176	513
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser					341	341
Investering i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet					1 558	1 558
Investering i datterselskaper						0
Eiendeler holdt for salg			1			1
Eiendom, anlegg og utstyr				67	205	272
Goodwill og andre immaterielle eiendeler				1	198	199
Eiendel ved utsatt skatt			2	41		43
Andre eiendeler		26	242	56	28	352
Sum eiendeler	8 963	1 685	1 989	10 383	21 093	44 113
Gjeld						
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	7	211			615	833
Innskudd fra og gjeld til kunder	28 137					28 137
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		671	908	5 076	1 383	8 038
Finansielle derivater		23	11	39	120	193
Forpliktelse ved periodeskatt			117			117
Annen gjeld og balanseført forpliktelse		194	276	21	260	751
Sum gjeld	28 144	1 100	1 312	5 135	2 378	38 069

Note 20 Netto renteinntekter

Morbank			Konsern	
2012	2013		2013	2012
		Renteinntekter		
159	131	Renter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	46	55
1 607	1 640	Renter av utlån til og fordringer på kunder	1 902	1 832
		Renter av sertifikater, obligasjoner og		
146	109	andre rentebærende verdipapirer	109	146
29	28	Inntektsførte renter på nedskrevne utlån	28	29
1 942	1 908	Sum renteinntekter	2 085	2 062
		Rentekostnader		
72	37	Renter på gjeld til kredittinstitusjoner	37	71
785	807	Renter på innskudd fra og gjeld til kunder	806	781
250	203	Renter på utstedte verdipapirer	203	250
		10 Renter på ansvarlig lånekapital	10	
		21 Avgifter til bankenes sikringsfond	21	
1		Andre rentekostnader og lignende kostnader		5
1 108	1 078	Sum rentekostnader	1 077	1 107
834	830	Sum netto renteinntekter	1 008	955

Note 21 Netto provisjons- og andre driftsinntekter

Morbank			Konsern	
2012	2013		2013	2012
		Provisjonsinntekter		
13	15	Garantiprovisjon	14	13
6	7	Verdipapiromsetning	7	6
100	111	Betalingsformidling	110	100
57	66	Liv- og forsikringsprodukter	66	57
108	207	Provisjon fra lån overført til kredittforetak	207	108
11	10	Andre provisjonsinntekter	11	11
295	416	Sum provisjonsinntekter	415	294
		Provisjonskostnader		
21	20	Betalingsformidling	20	21
8	7	Andre provisjonskostnader	25	24
29	27	Sum provisjonskostnader	45	44
		Andre driftsinntekter		
4	5	Driftsinntekter fast eiendom	4	4
		Eiendomsomsetning	67	59
		Inntekt fra regnskapstjenester	102	101
1	1	Leieinntekter	1	1
11	10	Gevinst anleggsmidler	10	11
5	3	Andre driftsinntekter	5	9
21	19	Sum andre driftsinntekter	189	185
287	409	Sum netto provisjons- og andre driftsinntekter	559	435

Note 22 Netto resultat fra andre finansielle eiendeler og forpliktelser

Morbank			Konsern	
2012	2013		2013	2012
		Verdiendring på renteinstrumenter		
69	-12	Obligasjoner og sertifikater utpekt til virkelig verdi over resultatet	-12	69
-223	-9	Verdipapirgjeld utpekt til virkelig verdi over resultatet	-9	-223
7	-34	Fastrenteutlån utpekt til virkelig verdi over resultatet	-34	7
-1	1	Fastrenteinnskudd utpekt til virkelig verdi over resultatet	1	-1
		Verdiendring på derivater/sikring		
-16	16	Netto verdiendring på derivater som sikrer obligasjoner (eiendeler)	16	-16
73	-62	Netto verdiendring på derivater som sikrer innlån	-62	73
16	3	Garantiforpliktelse Eksportfinans ASA	3	16
2	0	Netto verdiendring på øvrige derivater	0	2
		Inntekter fra egenkapitalinstrumenter til virkelig verdi over resultatet		
0	0	Utbytte fra egenkapitalinstrumenter holdt for omsetning	0	0
2	0	Verdiendring på egenkapitalinstrumenter holdt for omsetning	0	2
-70	-95	Sum netto inntekter fra finansielle eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi over resultatet	-95	-70
7	21	Utbytte fra egenkapitalinstrumenter tilgjengelig for salg	21	7
-5	-3	Gevinst/tap ved realisasjon av egenkapitalinstrumenter tilgjengelig for salg	-3	-5
3	3	Nedskrivning og reversering av tidligere nedskrivninger av egenkapitalinstrumenter tilgjengelig for salg	3	3
5	21	Sum netto inntekter fra egenkapitalinstrumenter tilgjengelig for salg	21	5
93	189	Inntekter fra eierinteresser	326	95
13	11	Netto inntekter fra valutahandel	11	13
41	126	Sum netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser	263	43

Note 23 Personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte

Morbank			Konsern	
2012	2013		2013	2012
242	244	Lønn	358	346
37	37	Arbeidsgiveravgift	54	50
36	43	Pensjonskostnader (note 24)	49	38
16	18	Sosiale kostnader	25	23
331	342	Sum personalkostnader	486	457
497	485	Gjennomsnittlig antall ansatte	693	700
462	464	Antall årsverk per 31.12.	656	659
484	486	Antall ansatte per 31.12.	687	698

Ytelser til konsernledelsen

2013 (hele 1000)

Tittel/navn	Lønn og andre kortsiktige ytelser	Andre godtgjørelser	Opptjente pensjonsrettigheter siste år	Styre-honorar i døtre og lignende	Lån	Garantier
Administrerende direktør Richard Heiberg	2 717	130	1 516		4 200	
Direktør Nils Arne Nordheim	2 031	24	255	95	2 231	
Direktør Bedriftsmarked Vegard Sæten - fra 01.10.2013	392	5	16			
Direktør Personmarked Kari E. Gisnås	1 317	22	238	85	1 999	
Direktør Økonomi og Finans Tore Anstein Dobloug	1 253	43	203			
Direktør Organisasjon og HR Eldar Kjendlie	1 213	22	125	55	1 041	
Driftsdirektør Dag-Arne Hoberg	1 214	18	285	50	2 296	
Direktør Risikostyring Vidar Nordheim	1 053	26	137		1 858	
Banksjef Tor Morten Nygård	1 038	23	209		3 442	
Informasjonsdirektør Siv Stenseth	1 043	19	199		4 141	
Adm dir EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS Magnus Aasen	1 007	29	137		652	
Adm dir SpareBank 1 Finans Østlandet AS Hans Olav Wedvik	1 170	24	164		13 735	
Adm dir SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS Ove Jahnsen	1 205	6	69			

2012 (hele 1000)

Tittel/navn	Lønn og andre kortsiktige ytelser	Andre godtgjørelser	Opptjente pensjonsrettigheter siste år	Styre-honorar i døtre og lignende	Lån	Garantier
Administrerende direktør Richard Heiberg	2 616	128	1 191		200	
Direktør Bedriftsmarked Nils Arne Nordheim	1 993	24	185	90	699	
Direktør Personmarked Kari E. Gisnås	1 265	19	289	80	2 002	
Direktør Økonomi og Finans Tore Anstein Dobloug	1 174	19	231			
Direktør Organisasjon og HR Eldar Kjendlie	1 140	22	143	50	992	
Driftsdirektør Dag-Arne Hoberg	1 157	22	312	45	2 006	
Direktør Risikostyring Vidar Nordheim	1 095	22	159		1 769	
Banksjef Tor Morten Nygård	980	22	246		3 531	
Informasjonsdirektør Siv Stenseth	854	17	250		1 744	
Adm dir EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS Magnus Aasen	876	28	95		672	
Adm dir SpareBank 1 Finans Østlandet AS Hans Olav Wedvik	1 162	24	218		13 465	
Adm dir Consis AS Ove Jahnsen	1 025	5	45			
Adm dir Consis Credit AS Geir Schølberg	328		34	20		

Av sum utlån til konsernledelsen er 9 mill kroner overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS i 2013 (6 mill kroner i 2012)

Ytelser til styret og kontrollkomiteen**2013 (hele 1000)**

Tittel/navn	Honorar	Andre godtgjørelser	Lån	Garantier
Styret:				
Styreleder Siri J. Strømmevold	257		2 219	
Nestleder Bjørnar Håkensmoen	186			
Styremedlem Aud Christensen	140			
Styremedlem Nina Cecilie Lier	177			
Styremedlem Erik Garaas	107			
Styremedlem Morten Herud	103			
Styremedlem Espen B. Larsen (ansatt, inkl i lønn)	129		4 434	
Varamedlem Sverre Bjørnstad				
Varamedlem Alexander S. Lund	15			
Varamedlem Ola Reidar Gulli (ansatt, inkl i lønn)	74		2 015	
Kontrollkomite:				
Leder Vidar Brobakken	131			
Nestleder Mikael Løken	66			
Gro Svarstad	61			
Jan Erik Myrvold	61			
Valborg Berthelsen	66			
Varamedlem Marit Johnsrud				
Varamedlem Anne Grete Melbye				
Varamedlem Gry Torgals			1 269	
Varamedlem Bodil Helene Andersen			891	
Varamedlem Gunn S. Hvamstad			1 064	

2012 (hele 1000)

Tittel/navn	Honorar	Andre godtgjørelser	Lån	Garantier
Styret:				
Styreleder Siri J. Strømmevold	226		2 304	
Nestleder Bjørnar Håkensmoen	133			
Styremedlem Aud Christensen	118			
Styremedlem Nina Cecilie Lier	172		8	
Styremedlem Jan Wibe	129		1	
Styremedlem Grethe G. Fossum	118			
Styremedlem Espen B. Larsen (ansatt, inkl i lønn)	129		4 447	
Varamedlem Sverre Bjørnstad	14			
Varamedlem Morten Herud	7			
Varamedlem Ola Reidar Gulli (ansatt, inkl i lønn)	78		582	
Kontrollkomite:				
Leder Vidar Brobakken	94			
Nestleder Mikael Løken	54			
Gro Svarstad	69			
Jan Erik Myrvold	58		9	
Valborg Berthelsen	68		7	
Varamedlem Marit Johnsrud				
Varamedlem Anne Grete Melbye				
Varamedlem Gry Torgals			1 275	
Varamedlem Bodil Helene Andersen			718	
Varamedlem Gunn S. Hvamstad			1 105	

Av sum utlån til styret og kontrollkomite er 3 mill kroner overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS i 2013 (4 mill kroner i 2012)

Ytelser til representantskapet

(1000 kr)	2013	2012
Representantskapets leder Jonny Holen	24	2
Øvrige medlemmer	2-46	2-46

Alle overnevnte ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte, bortsett fra lån og garantier, er arbeidsgiveravgiftspliktige.

Godtgjøringsordning i henhold til «Forskrift om godtgjøringsordninger i finansinstitusjoner, verdipapirforetak og forvaltningsselskap for verdipapirfond»

Ledende ansatte m.v som faller inn under forskriftens definisjon mottar godtgjørelse i form av fast lønn, og er medlemmer i bankens ordinære pensjonsordninger. Det er ikke etablert ordninger med variable lønselementer for ledere, og det er heller ikke etablert særskilte pensjonsordninger. Det er heller ikke etablert andre særskilte administrative ordninger for denne gruppen. Lønnsvilkårene vurderes gjennom årlige prosesser på slutten av året- endringer gis normalt med effekt fra 1.januar påfølgende år. Vurderingene skjer med utgangspunkt i bankens lønnspolitikk og beskrevne prosesser

Note 24 Pensjoner

Ytelsesbasert ordning

Pensjonsordningen administreres ved egen pensjonskasse, og gir rett til bestemte fremtidige pensjonsytelser fra fylte 67 år. I ordningen inngår også uførepensjon etter nærmere bestemte regler. Konsernets ytelsesbaserte pensjonsordning sikrer de fleste medlemmene en pensjon på ca 70 prosent av sluttlønn opptil 12G. Ytelsesordningen er lukket for nye medlemmer.

Innskuddsbasert ordning

Innskuddsbaserte pensjonsordninger innebærer at konsernet ikke gir løfte om fremtidig pensjon av en gitt størrelse, men betaler et årlig tilskudd til de ansattes kollektive pensjonssparing. Den fremtidige pensjonen vil avhenge av størrelsen på tilskuddet og den årlige avkastningen på pensjonssparingen. Konsernet har ingen ytterligere forpliktelser knyttet til levert arbeidsinnsats etter at det årlige innskuddet er betalt. Det er ingen avsetning for påløpte forpliktelser i slike ordninger. Innskuddsbaserte pensjonsordninger kostnadsføres direkte. Konsernet har tilbudt innskuddsbasert pensjonsordning for sine ansatte siden 01.07.2008.

Avtalefestet førtidspensjon

Bank- og finansnæringen har inngått avtale om avtalefestet pensjon (AFP). Ordningen dekker førtidspensjon fra 62 til 67 år. Bankens ansvar er 100 prosent av pensjonen som utbetales mellom 62 og 64 år og 60 prosent av pensjonen som utbetales mellom 65 og 67 år. Opptak av nye pensjonister opphørte med virkning fra 01.01.2011.

Avtalefestet førtidspensjon ny ordning

Lov om statstilskudd til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor (AFP-tilskuddsloven) trådte i kraft 19.02.2010. Arbeidstakere som tar ut AFP med virkningstidspunkt i 2011 eller senere, vil bli gitt ytelser etter den nye ordningen. Ny AFP-ordning utgjør et livsvarig påslag på Folketrygden og kan tas ut fra 62 år. Arbeidsgivernes premie skal fastsettes som en prosentandel av lønnsutbetalinger opp til 7,1G. I tråd med anbefalinger fra Regnskapsstiftelsen er det ikke foretatt avsetning for konsernets reelle AFP-forpliktelse. Dette skyldes at Felleskontoret for LO/NHO så langt ikke har foretatt de nødvendige beregningene.

I tillegg har konsernet pensjonsforpliktelser overfor førtidspensjonister og enkelte arbeidstakere med lønn over 12G.

For nærmere omtale av konsernets pensjonsordninger se note 2 om regnskapsprinsipper samt note 23 personalkostnader.

Innskuddsbasert pensjon fra 01.07.2008

Lønn mellom 1 og 6 G	5 %
Lønn mellom 6 og 12 G	8 %

Lønn inkluderer faste tillegg, men omfatter ikke overtid, trekkpliktige naturalytelser og utgiftsgodtgjørelser for øvrig.

Lukket pensjonsordning omfatter	Morbank	Konsern
Ansatte	328	364
Pensjonister	245	249

Til grunn for beregning av kostnader og forpliktelser for lukket pensjonsordning ligger følgende forutsetninger:

Økonomiske forutsetninger 31.12	01.01.14	01.01.13	01.01.12	01.01.11
Diskonteringsrente	4,00 %	3,90 %	2,60 %	4,00 %
Forventet avkastning på midlene	4,00 %	3,90 %	4,20 %	4,30 %
Forventet fremtidig lønnsutvikling	3,75 %	3,50 %	3,50 %	4,00 %
Forventet G-regulering	3,50 %	3,25 %	3,25 %	3,75 %
Forventet pensjonsregulering	3,50 %	3,25 %	3,25 %	3,75 %
Arbeidsgiveravgift	14,10 %	14,10 %	14,10 %	14,10 %
Forventet frivillig avgang	2,00 %	2,00 %	2,00 %	2,00 %
Forventet AFP-uttak fra 62 år	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Benyttet uførhetstabell	IR02	IR02	IR02	IR02
Benyttet dødelighetstabell	K2013 BE	Forsterket K2005	K2005	K2005

De tidspunktene som er angitt ovenfor angir fra hvilket tidspunkt forpliktelsen beregnes med endrede forutsetninger. Dette innebærer eksempelvis at pensjonsforpliktelsen per 31.12.2013 er neddiskontert med de forutsetninger som gjelder 01.01.2014, mens årskostnaden for 2013 er basert på de forutsetninger som gjaldt ved årets begynnelse.

NRS gjorde i 2012 en fornyet vurdering av markedet for foretaksobligasjoner som følge av innspill fra markedsaktører med hensyn til fremveksten av markeder for obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Disse aktørene hadde kommet til at markedet for OMF er tilstrekkelig dypt og prisingen pålitelig. NRS kan etter dette ikke avvise at markedsrenten på OMF kan anvendes ved beregning av diskonteringsrenten. På bakgrunn av dette valgte Sparebanken Hedmark å ta i bruk OMF-renten som diskonteringsrente per 31.12.2012.

Pensjonskostnad**Sikret ordning**

Morbank			Konsern	
2012	2013		2013	2012
25	19	Nåverdi av årets pensjonsopptjening	22	30
20	25	Rentekostnad på pensjonsforpliktelsen	26	21
-21	-17	Avkastning på pensjonsmidler	-17	-22
1	1	Administrasjonskostnader	1	1
		Effekt av overgang til innskuddspensjon		-6
4	4	Periodisert arbeidsgiveravgift	4	4
29	32	Netto pensjonskostnad	36	28

Faktisk avkastning på pensjonsmidler:

3,8 %	3,6 %	3,6 %	3,8 %
-------	-------	-------	-------

Usikret ordning

Morbank			Konsern	
2012	2013		2013	2012
	2	Nåverdi av årets pensjonsopptjening	2	
1	1	Rentekostnad på pensjonsforpliktelsen	1	1
3	4	Resultatført innskuddspensjon	5	6
3	3	Resultatført effekt av ny AFP-ordning	3	3
	1	Periodisert arbeidsgiveravgift	1	
7	11	Netto pensjonskostnad	12	10

Sum sikret og usikret ordning

Morbank			Konsern	
2012	2013		2013	2012
25	21	Nåverdi av årets pensjonsopptjening	25	30
21	26	Rentekostnad på pensjonsforpliktelsen	27	22
-21	-17	Avkastning på pensjonsmidler	-17	-22
1	1	Administrasjonskostnader	1	1
3	4	Resultatført innskuddspensjon	5	6
3	3	Resultatført effekt av ny AFP-ordning	3	3
		Effekt av overgang til innskuddspensjon		-6
4	5	Periodisert arbeidsgiveravgift	5	4
36	43	Netto pensjonskostnad	49	38

Pensjonsforpliktelse**Sikret ordning**

Morbank			Konsern	
2012	2013		2013	2012
795	705	Brutto forpliktelse 01.01.	731	833
26	20	Årets pensjonsopptjening	23	30
20	25	Renter på pensjonsforpliktelse	26	21
-17	-17	Utbetalte pensjoner	-17	-17
	-5	Arbeidsgiveravgift av innbetalt premie	-5	
-119	63	Estimatavvik ført mot egenkapitalen	67	-136
705	791	Brutto forpliktelse 31.12	824	731
490	524	Verdi av pensjonsmidlene 01.01	541	507
47	40	Innbetalt til ordningen	44	51
	-5	Aga av innbetalt til ordningen	-5	
21	19	Forventet avkastning på pensjonsmidlene	19	21
-1		Administrasjonskostnader		-1
-17	-17	Utbetalte pensjoner	-17	-17
-16	-3	Estimatavvik ført mot egenkapitalen	-4	-21
524	558	Verdi av pensjonsmidlene 31.12	578	541
43	26	Arbeidsgiveravgiftsforpliktelse 01.01	29	45
-7	-5	Arbeidsgiveravgift på innbetalt pensjonspremie	-6	-6
-14	8	Arbeidsgiveravgift på estimatavvik	8	-14
4	4	Arbeidsgiveravgift på årets pensjonskostnad	4	5
26	33	Arbeidsgiveravgiftsforpliktelse 31.12	36	29
348	207	Netto pensjonsforpliktelse sikret ordning 01.01	220	371
207	266	Netto pensjonsforpliktelse sikret ordning 31.12	282	220

Premieoverføringer i 2014 anslås til 38 millioner kroner for banken og 43 millioner kroner for konsernet.

Usikret ordning

Morbank			Konsern	
2012	2013		2013	2012
42	36	Brutto forpliktelse 01.01	36	42
	2	Årets pensjonsopptjening	2	
1	1	Renter på pensjonsforpliktelse	1	1
-13	-8	Utbetalte pensjoner	-8	-13
		Planendring		
6	1	Estimatavvik ført mot egenkapitalen	1	6
36	32	Brutto forpliktelse 31.12	32	36
6	5	Arbeidsgiveravgiftsforpliktelse 01.01	5	6
-2	-1	Arbeidsgiveravgift på pensjonsutbetalinger	-1	-2
1		Arbeidsgiveravgift på estimatavvik		1
		Arbeidsgiveravgift på resultatført effekt av ny AFP-ordning		
		Arbeidsgiveravgift på årets pensjonskostnad		
5	5	Arbeidsgiveravgiftsforpliktelse 31.12	5	5
48	41	Netto pensjonsforpliktelse usikret ordning 01.01	41	48
41	37	Netto pensjonsforpliktelse usikret ordning 31.12	37	41

Sum sikret og usikret ordning

Morbank			Konsern	
2012	2013	Sammendrag forpliktelse	2013	2012
395	248	Netto pensjonsforpliktelse 01.01	261	418
249	303	Netto pensjonsforpliktelse 31.12	319	261

Aktuarielle gevinster og tap (estimatendringer)

Morbank			Konsern	
2012	2013		2013	2012
110	-67	Periodens aktuarielle gevinster og tap før skatt innregnet over utvidet resultat	-68	118
77	144	Kumulative aktuarielle gevinster og tap før skatt innregnet over utvidet resultat	138	70

Morbank	2013	2012	2011	2010	2009
Nåverdi pensjonsforpliktelse	861	773	885	767	765
Virkelig verdi av pensjonsmidler	558	524	490	472	429
Underskudd/overskudd	303	249	395	296	293
Erfarte justeringer på pensjonsforpliktelsene	73	-129	90	-7	-57
Erfarte justeringer på pensjonsmidlene	-3	-18	-23	5	-5

Konsern	2 013	2 012	2 011	2 010	2 009
Nåverdi pensjonsforpliktelse	897	801	925	791	787
Virkelig verdi av pensjonsmidler	578	541	507	482	438
Underskudd/overskudd	319	261	418	309	349
Erfarte justeringer på pensjonsforpliktelsene	78	-148	93	-9	-65
Erfarte justeringer på pensjonsmidlene	-5	-24	-24	2	-5

Sammensetning av pensjonsmidler i konsernet	2013	2012
Rentefond	32,9 %	34,6 %
Aksjer	2,9 %	0,5 %
Omløpsobligasjoner	31,2 %	16,2 %
Sertifikater	16,2 %	24,7 %
Pengemarked	14,9 %	23,8 %
Annet	1,8 %	0,1 %

Note 25 Andre driftskostnader

Morbank			Konsern	
2012	2013		2013	2012
38	42	Eksterne tjenester	45	41
39	39	Ekstern databehandling	40	40
40	40	Markedsføring	65	64
25	24	Porto/frakt/tlf/datalinjer	29	29
68	75	EDB-utstyr/programvare	79	72
29	33	Avskrivninger (note 33 og 34)	39	36
9	11	Leiebetalinger *	28	26
18	18	Driftskostnader faste eiendommer	18	18
20	12	Formueskatt	12	20
35	45	Andre driftskostnader	75	62
321	339	Sum andre driftskostnader	430	407
		Godtgjørelse til revisor (1000 kroner)		
816	945	Lovpålagt revisjon	1 733	1 813
		Andre attestasjonstjenester	50	91
100	76	Andre tjenester	389	392
916	1 021	Sum inklusiv merverdiavgift	2 172	2 295

* Spesifikasjon på leiebetalinger for 2013 (1000 kr):

Morbank

Leie av lokaler	7 428
Leie maskiner	267
Leie parkeringsplass	137
Strøm/brensel leide lokaler	1 118
Andre driftsutgifter leide lokaler	1 854
Reperasjon og vedlikehold	178
Sum leiebetalinger	10 982

Konsern

Leie av lokaler	13 489
Leie maskiner	7 583
Leie parkeringsplass	153
Strøm/brensel leide lokaler	1 583
Andre driftsutgifter leide lokaler	4 624
Reperasjon og vedlikehold	231
Sum leiebetalinger	27 663

Note 26 Skatt

Morbank			Konsern	
2012	2013		2013	2012
479	622	Resultat før skattekostnad	840	527
-100	-192	+/-permanente forskjeller *	-328	-74
-82	104	+/- endring i midlertidige forskjeller	70	-153
110	-67	+/- endring i midlertidige forskjeller ført direkte mot egenkapitalen	-73	116
407	467	Årets skattegrunnlag/skattepliktig inntekt	510	416
114	131	Herav betalbar skatt 28%	144	117
	1	Kildeskatt	1	
23	-24	+/- endring i utsatt skatt	-14	39
1	-2	For mye/lite avsatt betalbar skatt tidligere år	-2	1
-22	18	+/- endring som ikke føres over resultatregnskapet	18	-33
116	124	Årets skattekostnad	147	124
2012	2013	Forklaring til hvorfor årets skattekostnad ikke utgjør 28 % av resultat før skatt	2013	2012
134	174	28% av resultat før skatt	235	148
-27	-52	28% av permanente forskjeller *	-91	-21
	1	Kildeskatt	1	
1	-2	For mye/lite avsatt betalbar skatt tidligere år	-2	1
		For mye/lite avsatt utsatt skatt tidligere år	1	-4
	3	Redusert skattesats på utsatt skattefordel fra 28% til 27%	2	
109	124	Resultatført periodeskatt	147	124
23%	20%	Effektiv skattesats i %	17%	23%
2012	2013	Sammensetning av balanseført utsatt skatt	2013	2012
-70	-98	Utsatt skattefordel som reverserer om mer enn 12 mnd	-113	-96
-5	-2	Utsatt skattefordel som reverserer om mindre enn 12 mnd	-2	-5
-75	-100	Sum utsatt skattefordel	-115	-101
29	29	Utsatt skatt som reverserer om mer enn 12 mnd	55	55
		Utsatt skatt som reverserer om mindre enn 12 mnd	2	3
29	29	Utsatt skatt	57	59
-46	-70	Netto eiendel ved utsatt skatt/utsatt skattefordel	-58	-43
2012	2013	Spesifikasjon over midlertidige forskjeller	2013	2012
12	16	Gevinst-/tapskonto	16	12
-249	-303	Netto pensjonsforpliktelse	-320	-261
15	40	Driftsmidler	191	119
59	-12	Andre midlertidige forskjeller	-58	21
		Fremførbart underskudd	-45	-44
-163	-260	Sum midlertidige forskjeller	-215	-152
28%	27%	Anvendt skattesats	27%	28%

* Inkluderer skattefritt utbytte, ikke fradragsberettigede kostnader, netto skattefri gevinst ved realisasjon av aksjer innenfor EØS-området, samt fradrag for resultatandel knyttet til tilknyttede selskaper (resultatandel trekkes ut ettersom den allerede er skattlagt hos det enkelte selskap).

Formueskatt blir etter IFRS-regelverket klassifisert som en avgift og ikke som en skattekostnad.

Formueskatten for 2013 er kostnadsført med 12 mill kroner (20 mill kr i 2012) og klassifisert som andre driftskostnader.

Note 27 Vurdering av virkelig verdi på finansielle instrumenter

Tabellen under viser finansielle instrumenter til virkelig verdi etter verdsettelsesmetode. De ulike nivåene er definert som følger:

- Nivå 1: Notert pris i et aktivt marked for en identisk eiendel eller forpliktelse.
- Nivå 2: Verdsettelse basert på andre observerbare faktorer enn notert pris (brukt i nivå 1) enten direkte (pris) eller indirekte (utledet fra priser) for eiendelen eller forpliktelsen.
- Nivå 3: Verdsettelse basert på faktorer som ikke er hentet fra observerbare markeder (ikke observerbare forutsetninger).

Alle beløp er like for morbank og konsern

2013

Eiendeler	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
– Derivater		360	3	363
– Obligasjoner og sertifikater		4 927		4 927
– Egenkapitalinstrumenter				
– Fastrentelån		1 976		1 976
– Lån med rentegaranti			3	3
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg				
– Egenkapitalinstrumenter	101		256	357
Sum eiendeler	101	7 262	261	7 624
Forpliktelser	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet				
– Derivater		182		182
– Verdipapirgjeld		8 398		8 398
– Tidsbegrenset ansvarlig lån		503		503
– Fastrenteinnskudd		76		76
– Termininnskudd			51	51
Sum forpliktelser	0	9 159	51	9 210

2012

Eiendeler	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
– Derivater		502	11	513
– Obligasjoner og sertifikater		5 053		5 053
– Egenkapitalinstrumenter				0
– Fastrentelån		1 809		1 809
– Lån med rentegaranti			4	4
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg				
– Egenkapitalinstrumenter	78	12	251	341
Sum eiendeler	78	7 376	265	7 720
Forpliktelser	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet				
– Derivater		193		193
– Verdipapirgjeld		8 038		8 038
– Fastrenteinnskudd		429		429
– Termininnskudd			206	206
Sum forpliktelser	0	8 660	206	8 866

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som handles i aktive markeder er basert på markedspris på balansedagen. Et marked er betraktet som aktivt dersom markedskursene er enkelt og regelmessig tilgjengelige fra en børs, handler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse prisene representerer faktiske og regelmessige forekommende markedstransaksjoner på en armlengdes avstand. Markedsprisen som benyttes for finansielle eiendeler er gjeldende kjøpskurs; for finansielle forpliktelser benyttes gjeldende salgskurs. Instrumenter inkludert i nivå 1 omfatter kun egenkapitalinstrumenter notert på Oslo Børs eller New York Stock Exchange klassifisert som holdt for omsetning eller tilgjengelig for salg.

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som ikke handles i et aktivt marked (for eksempel enkelte OTC derivater) bestemmes ved å bruke verdsettelsesmetoder. Disse verdsettelsesmetodene maksimerer bruken av observerbare data der det er tilgjengelig, og beløp seg minst mulig på konsernets egne estimater. Dersom alle vesentlige data som kreves for å fastsette virkelig verdi av et instrument er observerbare data, er instrumentet inkludert i nivå 2.

Dersom en eller flere vesentlige data ikke er basert på observerbare markedsdata, er instrumentet inkludert i nivå 3.

Verdsettelsesmetoder som brukes til å verdsette finansielle instrumenter inkluderer;

- Virkelig verdi av rentebytteavtaler er beregnet som nåverdien av estimert fremtidig kontantstrøm basert på observerbar rentekurve.
- Virkelig verdi av forwardkontrakter i fremmed valuta er bestemt ved å se på nåverdien av forskjellen mellom avtalt terminkurs og terminkurs på balansedagen
- Virkelig verdi av obligasjoner og sertifikater (eiendeler og forpliktelser) er beregnet som nåverdien av estimert fremtidig kontantstrøm basert på observerbar avkastningskurve, herunder inkludert en indikert kredittspread på utsteder fra et anerkjent meglerhus eller Reuters prissettingstjeneste.
- Virkelig verdi av fastrenteinnskudd og -utlån er beregnet som nåverdien av estimert fremtidig kontantstrøm basert på observerbar swaprentekurve med tillegg for et implisitt påslag beregnet som differanse mellom referanserenten og rente gitt av bankens prislistepå balansedagen.
- Andre teknikker, slik som multiplikatormodeller, er benyttet for å fastsette virkelig verdi på de resterende finansielle instrumentene.

Følgende tabell presenterer endringene i instrumentene klassifisert i nivå 3:

2013	Lån med rentegaranti	Egenkapital-instrumenter	Derivater	Termin-innskudd	Sum
Inngående balanse	4	251	11	-206	59
Investeringer i perioden		2		-51	-49
Salg/innløsning i perioden	-1	-29	-11	205	164
Gevinst eller tap ført i resultatet		-3	3	1	1
Gevinst eller tap ført direkte mot totalresultatet		35			35
Utgående balanse	3	256	3	-51	210
Gevinst eller tap for perioden inkludert i resultatet for eiendeler eiet på balansedagen		-3	3		0

2012	Lån med rentegaranti	Egenkapital-instrumenter	Derivater	Termin-innskudd	Sum
Inngående balanse	7	225	-4	-361	-132
Investeringer i perioden		6		361	367
Salg/innløsning i perioden	-4		-1	-205	-210
Gevinst eller tap ført i resultatet			16		16
Gevinst eller tap ført direkte mot totalresultatet		20			20
Utgående balanse	4	251	11	-206	59
Gevinst eller tap for perioden inkludert i resultatet for eiendeler eiet på balansedagen			16		16

Gevinst eller tap fra instrumenter klassifisert i nivå 3 ført over resultatet er i sin helhet inkludert i resultatlinjen «netto resultat fra andre finansielle eiendeler og forpliktelser».

En realistisk endring av ikke observerbare faktorer knyttet til verdsettelsen av lån med rentegaranti, derivater og termininnskudd i nivå 3, vil kun påvirke resultater uvesentlig. Ikke børsnoterte egenkapitalinstrumenter verdsettes i henhold til verdsettelseshierarkiet i note 3. For disse instrumentene er det betydelig usikkerhet med hensyn til fastsettelsen av virkelig verdi. Det kan imidlertid ikke knyttes sensitivitetsbetraktninger til spesifikke verdsettelsesfaktorer. Alle egenkapitalinstrumenter i nivå 3 er forøvrig klassifisert som tilgjengelig for salg og med verdiendringer over utvidet resultat.

For fastrentelån til kunder har økte kredittpåslag i 2013 redusert den virkelige verdien av bankens fordringer med anslagsvis 38 millioner kroner. For fastrenteinnskudd fra kunder er samme effekt uvesentlig.

Note 28 Klassifikasjon av finansielle instrumenter

Morbank	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet			Finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost	Totalt
	Holdt for omsetning	Bestemt regnskapsført til virkelig verdi	Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg		
2013					
Eiendeler					
Kontanter og fordringer på sentralbanker				572	572
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner				4 254	4 254
Brutto utlån til og fordringer på kunder		1 978		30 844	32 822
– Individuelle nedskrivninger				-131	-131
– Nedskrivninger på grupper av utlån				-93	-93
Netto utlån til og fordringer på kunder	0	1 978	0	30 620	32 598
Sertifikater og obligasjoner		4 927			4 927
Finansielle derivater	363				363
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser			357		357
Sum eiendeler	363	6 905	357	35 446	43 070
Gjeld					
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner				634	634
Innskudd fra og gjeld til kunder		127		29 983	30 110
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		8 398			8 398
Finansielle derivater	182				182
Ansvarlig lånekapital		503			503
Sum gjeld	182	9 028	0	30 617	39 827

Konsern	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet			Finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost	Totalt
	Holdt for omsetning	Bestemt regnskapsført til virkelig verdi	Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg		
2013					
Eiendeler					
Kontanter og fordringer på sentralbanker				572	572
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner				699	699
Brutto utlån til og fordringer på kunder		1 978		35 202	37 180
– Individuelle nedskrivninger				-138	-138
– Nedskrivninger på grupper av utlån				-106	-106
Netto utlån til og fordringer på kunder	0	1 978	0	34 958	36 936
Sertifikater og obligasjoner		4 927			4 927
Finansielle derivater	363				363
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser			357		357
Sum eiendeler	363	6 905	357	36 229	43 853
Gjeld					
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner				632	632
Innskudd fra og gjeld til kunder		127		29 970	30 097
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		8 398			8 398
Finansielle derivater	182				182
Ansvarlig lånekapital		503			503
Sum gjeld	182	9 028	0	30 602	39 812

Morbank	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet			Finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost	Totalt
	Holdt for omsetning	Bestemt regnskapsført til virkelig verdi	Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg		
2012					
Eiendeler					
Kontanter og fordringer på sentralbanker				236	236
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner				3 496	3 496
Brutto utlån til og fordringer på kunder		1 812		29 978	31 790
– Individuelle nedskrivninger				-134	-134
– Nedskrivninger på grupper av utlån				-98	-98
Netto utlån til og fordringer på kunder	0	1 812	0	29 746	31 558
Sertifikater og obligasjoner		5 053		51	5 104
Finansielle derivater	513				513
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser			341		341
Sum eiendeler	513	6 865	341	33 528	41 248
Gjeld					
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner				834	834
Innskudd fra og gjeld til kunder		635		27 533	28 168
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		8 038			8 038
Finansielle derivater	193				193
Sum gjeld	193	8 673	0	28 367	37 232

Konsern	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet			Finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost	Totalt
	Holdt for omsetning	Bestemt regnskapsført til virkelig verdi	Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg		
2012					
Eiendeler					
Kontanter og fordringer på sentralbanker				236	236
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner				294	294
Brutto utlån til og fordringer på kunder		1 812		33 643	35 455
– Individuelle nedskrivninger				-146	-146
– Nedskrivninger på grupper av utlån				-109	-109
Netto utlån til og fordringer på kunder	0	1 812	0	33 388	35 200
Sertifikater og obligasjoner		5 053		51	5 104
Finansielle derivater	513				513
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser			341		341
Sum eiendeler	513	6 865	341	33 968	41 688
Gjeld					
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner				833	833
Innskudd fra og gjeld til kunder		635		27 502	28 137
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		8 038			8 038
Finansielle derivater	193				193
Sum gjeld	193	8 673	0	28 335	37 200

Note 29 Opplysninger om virkelig verdi

Morbank	Bokført verdi	Virkelig verdi	Nivå i verdsettelseshierarki	Bokført verdi	Virkelig verdi	Nivå i verdsettelseshierarki
	2013	2013		2012	2012	
EIENDELER						
Utlån til- og fordringer på kredittinstitusjoner	4 254	4 254	2	3 496	3 496	2
Netto utlån til- og fordringer på kunder:						
PM	19 324	19 324	3	18 996	18 996	3
BM	13 274	13 274	3	12 562	12 562	3
Verdipapirer	5 283	5 283	1,2,3	5 445	5 445	1,2,3
Derivater	363	363	2	513	513	2
Sum finansielle eiendeler	42 498	42 498		41 012	41 012	
FORPLIKTELSE						
Gjeld til kredittinstitusjoner	634	634	2	834	834	2
Innskudd fra- og gjeld til kunder	30 110	30 110	3	28 168	28 168	3
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	8 398	8 398	2	8 038	8 038	2
Derivater	182	182	2	193	193	2
Ansvarlig lånekapital	503	503	2			
Sum finansielle forpliktelser	39 826	39 826		37 232	37 232	

Konsern	Bokført verdi	Virkelig verdi	Nivå i verdsettelseshierarki	Bokført verdi	Virkelig verdi	Nivå i verdsettelseshierarki
	2013	2013		2012	2012	
EIENDELER						
Utlån til- og fordringer på kredittinstitusjoner	699	699	2	294	294	2
Netto utlån til- og fordringer på kunder:						
PM	21 328	21 328	3	20 694	20 694	3
BM	15 608	15 608	3	14 506	14 506	3
Verdipapirer	5 283	5 283	1,2,3	5 445	5 445	1,2,3
Derivater	363	363	2	513	513	2
Sum finansielle eiendeler	43 281	43 281		41 452	41 452	
FORPLIKTELSE						
Gjeld til kredittinstitusjoner	632	632	2	833	833	2
Innskudd fra- og gjeld til kunder	30 097	30 097	3	28 137	28 137	3
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	8 398	8 398	2	8 038	8 038	2
Derivater	182	182	2	193	193	2
Ansvarlig lånekapital	503	503	2			
Sum finansielle forpliktelser	39 813	39 813		37 200	37 200	

Generelt

Finansielle instrumenter vurdert til virkelig verdi

Finansielle instrumenter, med unntak av kundeutlån og kundeinnskudd med flytende rente samt gjeld til kredittinstitusjoner, vurderes til virkelig verdi. For nærmere beskrivelse henvises til note 2 og 3.

Finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost

Finansielle instrumenter som ikke måles til virkelig verdi regnskapsføres til amortisert kost. For nærmere beskrivelse se note 2. Amortisert kost innebærer verdsetting av balanseposter etter opprinnelig avtalte kontantstrømmer, eventuelt justert for nedskrivninger.

Verdsetting til virkelig verdi vil alltid være beheftet med usikkerhet.

Vurdering av virkelig verdi av poster ført til amortisert kost

Ved vurdering av virkelig verdi av poster ført til amortisert kost, har vi delt postene inn i følgende: Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner, utlån til kunder i personmarkedet og i bedriftsmarkedet, innskudd fra og gjeld til kunder og gjeld til kredittinstitusjoner.

Utlån til kunder og kredittinstitusjoner prises på ulike måter. Her følger en oversikt over ulike prismodeller fordelt på de ulike kategoriene:

- Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner prises med utgangspunkt i NIBOR.
- Utlån til kunder i personmarkedet prises med enten flytende- eller fast kunderente.
- Utlån til kunder i bedriftsmarkedet prises med enten flytende- eller fast kunderente, samt at en del lån prises med utgangspunkt i NIBOR.

Alle fastrentelån bokføres til virkelig verdi i bankens regnskap.

Etter bankens vurdering har lån til person- og bedriftsmarkedet med flytende rente en riktig markedspris på balansetidspunktet. Begrunnelsen for dette er at den flytende renten kontinuerlig vurderes og justeres i henhold til rentenivået i kapitalmarkedet. Samlet sett har denne porteføljen etter bankens vurdering en riktig markedspris. De øvrige NIBOR-lånene kan reforhandles kontinuerlig. Banken tilstreber at disse lånene har rett markedspris til enhver tid.

Gjeld til kredittinstitusjoner og innskudd fra kunder

For innskudd fra kunder og gjeld til kredittinstitusjoner estimeres virkelig verdi lik bokført verdi siden disse i all hovedsak har flyende rente.

Basert på overnevnte vurderinger blir det ingen forskjell mellom bokført verdi og virkelig verdi i tabellen over.

Note 30 Sertifikater, obligasjoner og rentefond

Alle beløp er like for morbank og konsern.

Sertifikater, obligasjoner og rentefond fordelt på utstedersektor		2013	2012
Stat			
	Pålydende verdi	150	150
	Virkelig verdi	157	157
Annen offentlig utsteder			
	Pålydende verdi	1 098	1 253
	Virkelig verdi	1 111	1 271
Finansielle foretak			
	Pålydende verdi	3 018	2 793
	Virkelig verdi	3 098	2 889
Ikke-finansielle foretak			
	Pålydende verdi	566	791
	Virkelig verdi	560	786
Sum rentepapirer, pålydende verdi		4 832	4 987
Sum rentepapirer, virkelig verdi over resultatet		4 927	5 104

Virkelig verdi presenteres inklusive påløpte renter. Påløpte renter utgjør 43 mill kr i 2013 og 43 mill kr i 2012.

Se note 15 for nærmere spesifisering av risiko knyttet til rentepapirer.

Note 31 Finansielle derivater

Alle beløp er like for morbank og konsern.

Til virkelig verdi over resultatet	2013		
	Kontraktssum	Virkelig verdi	
Valutainstrumenter		Eiendeler	Forpliktelser
Valutaterminer	672	25	15
Valutabytteavtaler	1 369	14	4
Sum valutainstrumenter	2 041	38	19
Renteinstrumenter			
Rentebytteavtaler (inkl. rente- og valutaswap)	9 468	310	163
Andre rentekontrakter	150	11	
Sum renteinstrumenter	9 618	322	163
Andre derivater			
Garantiforpliktelse overfor Eksportfinans ASA	66	3	0
Sum valuta- og renteinstrumenter			
Sum valutainstrumenter	2 041	38	19
Sum renteinstrumenter	9 618	322	163
Sum andre derivater	66	3	0
Sum	11 725	363	182

Til virkelig verdi over resultatet	2012		
	Kontraktssum	Virkelig verdi	
Valutainstrumenter		Eiendeler	Forpliktelser
Valutaterminer	856	20	19
Valutabytteavtaler	974	19	2
Sum valutainstrumenter	1 830	38	21
Renteinstrumenter			
Rentebytteavtaler (inkl. rente- og valutaswap)	9 847	451	172
Andre rentekontrakter	430	13	
Sum renteinstrumenter	10 277	464	172
Andre derivater			
Garantiforpliktelse overfor Eksportfinans ASA	57	11	
Sum valuta- og renteinstrumenter			
Sum valutainstrumenter	1 830	38	21
Sum renteinstrumenter	10 277	464	172
Sum andre derivater	57	11	0
Sum	12 164	513	193

Note 32 Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser

Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser er klassifisert som enten finansielle eiendeler holdt for omsetning (HFO) eller finansielle eiendeler tilgjengelig for salg (TFS).

Alle beløp er like for morbank og konsern.

	2013	2012
Til virkelig verdi over resultat		
- Børsnoterte		
Tilgjengelig for salg	357	341
- Børsnoterte	101	78
- Unoterte	256	262
Sum aksjer og andeler	357	341
Sum børsnoterte selskaper	101	78
Sum unoterte selskaper	256	262

Børsnoterte selskaper	Klassifisering	Eierandel (%)	Vår beholdning (antall)	Ansk.kost (1000 kr)	Markedsverdi/ bokført verdi (1000 kr)
Visa Inc.	TFS	0,0 %	13 710	5 891	18 416
Sum børsnoterte aksjer				5 891	18 416
SpareBank 1 Ringerike Hadeland	TFS	0,3 %	41 388	5 126	5 064
Totens Sparebank	TFS	23,5 %	1 440 530	94 782	77 428
Sum børsnoterte egenkapitalbevis				99 908	82 492
Sum børsnoterte aksjer og egenkapitalbevis				105 799	100 908
Unoterte selskaper					
Eiendomskreditt AS	TFS	1,1 %	32 510	3 446	3 414
Eksportfinans ASA	TFS	1,3 %	3 499	52 127	67 139
Nets Holding ASA	TFS	1,4 %	2 591 201	112 312	167 462
Norgesinvestor IV AS	TFS	1,7 %	79 000	7 308	8 335
Øvrige	TFS			18 624	9 466
Sum unoterte aksjer og andeler				193 817	255 816
Sum aksjer, andeler og egenkapitalbevis				299 616	356 724

Note 33 Goodwill og andre immaterielle eiendeler

Morbank			Konsern	
2012	2013		2013	2012
		Goodwill		
22	22	Anskaffelsekost 01.01	93	82
		Tilgang	6	11
22	22	Anskaffelsekost 31.12	99	93
		Akkumulerte nedskrivninger 01.01		
		Årets nedskrivninger	20	
		Akkumulerte nedskrivninger 31.12	20	
22	22	Balansført goodwill 31.12	79	93

Morbank

Balansført goodwill i morbanken oppstod ved overtakelse av Bank 1 Oslo Akershus AS, avdeling Hamar i 2006.

Ved overtakelse av portefølje fra Bank 1 Oslo Akershus AS i 2006 ble alle kundene som ble konvertert til Sparebanken Hedmark merket slik at de kunne identifiseres på et senere tidspunkt. Gjenværende kunder i porteføljen regnes derfor som laveste nivå for kontantgenererende enhet. Ved nedskrivningstest av denne porteføljen estimeres i prinsippet en netto kontantstrøm med utgangspunkt i inntjening i porteføljens utlån og innskudd, kostnader samt inntekter knyttet til fonds- og forsikringsprodukter. Videre beregnes det et forventet tap for porteføljen. Kontantstrømmen beregnes over 20 år og neddiskonteres med risikofrirente + risikopremie for lignende virksomheter. Beregninger viser at verdien av neddiskonterte fremtidige kontantstrømmer, knyttet til overtatt portefølje fra Bank 1 Oslo Akershus AS, overstiger balansført goodwill.

Konsern

Konsernets goodwill består, i tillegg til goodwill knyttet til overtakelse av Bank 1 Oslo Akershus AS, av en mindre post goodwill i EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS, samt en større goodwillpost i datterselskapet SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS. Begge postene har oppstått i forbindelse med tidligere oppkjøp i selskapene. Det er også en goodwillpost i konsernregnskapet knyttet til bankens overtakelse av SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS i april 2011. Konsernets goodwilltilgang på 13 millioner kroner i 2012 oppstod i forbindelse med kjøp av Skjæveland Regnskap AS (11 millioner kroner) samt eiendomsmeglervirksomhet på Årnes (2,5 millioner kroner). Tilgang i 2013 har oppstått i forbindelse med kjøp av aksjer i Consis Sandnes AS.

Goodwill i døtre, tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter er vurdert for nedskrivning per 31.12.2013. På bakgrunn av egenkapital og forventet fremtidig inntjening i selskapene er det foretatt en nedskrivning på 20 millioner kroner i konsernresultatet for 2013.

Morbank			Konsern	
2012	2013		2013	2012
		Andre immaterielle eiendeler		
107	130	Anskaffelsekost 01.01	133	107
23		Tilgang		26
		Avgang		
130	130	Anskaffelsekost 31.12	133	133
19	26	Akkumulerte avskrivninger 01.01	27	20
		Avgang akkumulerte avskrivninger		
7	8	Årets avskrivninger	8	7
26	34	Akkumulerte avskrivninger 31.12	35	27
104	95	Andre immaterielle eiendeler 31.12	98	106

Andre immaterielle eiendeler består i hovedsak av 55 millioner kroner knyttet til kjøp av kundeportefølje i Bank 1 Oslo Akershus AS, avdeling Hamar i 2006, 25 millioner kroner knyttet til kjøp av kundeportefølje fra SpareBank1 Ringerike Hadeland i oktober 2011, samt 23 millioner kroner knyttet til kjøp av kundeportefølje fra Bank1 Oslo Akershus AS på Årnes i oktober 2012. Porteføljene avskrives over hhv 20 og 14 år.

Morbank			Konsern	
2012	2013		2013	2012
126	117	Sum immaterielle eiendeler 31.12	177	199

Se note 3 for beskrivelse av verddivurderingsmodell for goodwill og immaterielle eiendeler.

Note 34 Eiendom, anlegg og utstyr

Morbank			Konsern		
Bygg, tomter og annen fast eiendom	Maskiner, inventar og transportmidler	Totalt	Bygg, tomter og annen fast eiendom	Maskiner, inventar og transportmidler	Totalt
349	211	560	412	250	662
13	19	32	14	24	38
17	7	24	17	7	24
345	224	569	409	267	676
149	162	311	204	186	390
9	13	22	9	20	29
10	4	14	10	4	14
148	171	319	203	201	404
197	53	250	206	66	272
Balansført verdi 31.12.2012					
345	224	569	409	267	676
22	24	46	22	31	53
17	20	37	17	20	37
350	228	578	414	278	692
148	171	319	203	201	404
9	15	24	10	21	31
12	19	31	12	19	31
145	167	312	201	203	404
205	61	266	214	75	288
Balansført verdi 31.12.2013					
0 Bygninger tilgjengelig for salg					0

Sikkerhetsstillelse

Banken har ikke pantsatt eller akseptert andre rådighetsbegrensninger for sine anleggsmidler.

Anskaffelseskost av avskrevne eiendeler

Anskaffelseskost av fullt ut avskrevne eiendeler som fortsatt er i bruk i banken i 2013 utgjør 171 mill kroner. I 2012 utgjorde dette 179 mill kroner.

Bruttoverdi av anleggsmidler som er midlertidig ute av drift.

Konsernet har ikke anleggsmidler som midlertidig er ute av drift per 31.12.2013.

Investerings eiendommer (1000 kr)

Morbank					Konsern				
Verdi 01.01.13	Tilg./ avg./ avskr.	Verdi 31.12.13	Leie- innt.	Utleid per 31.12.13	Verdi 01.01.13	Tilg./ avg./ avskr.	Verdi 31.12.13	Leie- innt.	Utleid per 31.12.13
7 144	-317	6 827	410	100%	7 144	-317	6 827	174	66%
7 144	-317	6 827	410	Totalt	7 144	-317	6 827	174	
8 000					Virkelig verdi				
8 000					Virkelig verdi				

Morbank					Konsern				
Verdi 01.01.12	Tilg./ avg./ avskr.	Verdi 31.12.12	Leie- innt.	Utleid per 31.12.12	Verdi 01.01.12	Tilg./ avg./ avskr.	Verdi 31.12.12	Leie- innt.	Utleid per 31.12.12
7 479	-335	7 144	356	100%	7 479	-335	7 144	193	66%
7 479	-335	7 144	356	Totalt	7 479	-335	7 144	193	
8 000					Virkelig verdi				
8 000					Virkelig verdi				

Virkelig verdi av investerings eiendommen er basert på takst foretatt av uavhengig takstmann.

Note 35 Andre eiendeler

Morbank			Konsern	
2012	2013		2013	2012
28	43	Kapitalinnskudd pensjonskasse	43	28
161	298	Opptjente ikke mottatte inntekter	298	161
32	32	Forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader	32	32
111	226	Øvrige eiendeler	82	131
332	599	Andre eiendeler	455	352

Note 36 Innskudd fra og gjeld til kunder

Morbank			Konsern	
2012	2013	Innskudd fra og gjeld til kunder	2013	2012
27 532	28 777	Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid	28 767	27 506
620	1 330	Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid	1 330	620
16	3	Påløpte renter		11
28 168	30 110	Sum innskudd fra og gjeld til kunder	30 097	28 137
		<i>Av totale innskudd utgjør innskudd utpekt til virkelig verdi over resultatet (FVO):</i>		
429	74	Fastrenteinnskudd, bokført verdi	74	429
418	74	Fastrenteinnskudd, pålydende verdi	74	418
206	50	Termininnskudd, bokført verdi	50	206
200	50	Termininnskudd, pålydende verdi	50	200
2012	2013	Innskudd fordelt på sektor og næring	2013	2012
18 134	18 744	Lønnstakere o.l	18 744	18 134
2 843	3 966	Offentlig forvaltning	3 966	2 843
796	831	Primærnæringer	831	796
119	135	Trebearbeidende industri	135	119
405	410	Annen industri	410	405
598	616	Bygg og anlegg	616	598
116	108	Kraft- og vannforsyning	108	116
720	666	Varehandel	666	720
89	84	Hotell- og restaurantdrift	84	89
1 536	1 688	Eiendomsdrift	1 688	1 536
2 604	2 601	Forretningsmessig tjenesteyting	2 588	2 573
203	254	Transport og kommunikasjon	254	203
6	6	Øvrig virksomhet	6	6
28 168	30 110	Sum innskudd fordelt på sektor og næring	30 097	28 137
2012	2013	Innskudd fordelt på geografiske områder	2013	2012
24 259	26 043	Hedmark	26 033	24 233
515	541	Oppland	541	515
861	954	Akershus	954	861
2 180	2 211	Landet for øvrig	2 211	2 180
336	358	Utlend	358	336
16	3	Påløpte renter, ufordelt		11
28 168	30 110	Sum innskudd fordelt på geografiske områder	30 097	28 137

Note 37 Gjeld ved utstedelse av verdipapirer

Morbank og konsern

	2013	2012
Sertifikatgjeld		
– pålydende verdi	300	300
– virkelig verdi	304	307
Obligasjonsgjeld		
– pålydende verdi	7 718	7 346
– virkelig verdi	8 094	7 731
Tidsbegrenset ansvarlig lån		
– pålydende verdi	500	
– virkelig verdi	503	
Sum gjeld ved utstedelse av verdipapirer, pålydende verdi	8 518	7 646
Sum gjeld ved utstedelse av verdipapirer, virkelig verdi	8 901	8 038
Gjennomsnittlig rente sertifikatgjeld	2,3%	3,3%
Gjennomsnittlig rente obligasjonsgjeld	2,8%	3,3%
Gjennomsnittlig rente tidsbegrenset ansvarlig lån	3,5%	

Verdipapirgjeld fordelt på forfallstidspunkt

	2013	2012
2013		1 546
2014	1 388	1 250
2015	1 205	1 205
2016	1 745	1 345
2017	1 000	1 000
2018	1 580	1 030
2019	700	
2020	300	270
2022	200	
2023	400	
Sum verdipapirgjeld, pålydende verdi	8 518	7 646

Morbank og konsern

Endring i verdipapirgjeld	31.12.13	Emittert	Forfalt/ innløst	Øvrige endringer	31.12.12
Sertifikatgjeld, nominell verdi	300	300	-300		300
Obligasjonsgjeld, nominell verdi	7 718	1 700	-1 350	22	7 346
Tidsbegrenset ansvarlig lån, nominell verdi	500	500			0
Opptjente renter	164			-19	183
Verdijusteringer	219			10	209
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer, bokført verdi	8 901	2 500	-1 650	13	8 038

Endring i verdipapirgjeld	31.12.12	Emittert	Forfalt/ innløst	Øvrige endringer	31.12.11
Sertifikatgjeld, nominell verdi	300	300	-300		300
Obligasjonsgjeld, nominell verdi	7 346	1 075	-1 000	123	7 148
Opptjente renter	183			3	180
Verdijusteringer	209			239	-30
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer, bokført verdi	8 038	1 375	-1 300	365	7 598

Verdipapirgjelden presenteres netto egenbeholdning. Virkelig verdi inkluderer påløpte renter (dirty price). All verdipapirgjeld er tatt opp i norske kroner.

Redusert nivå på omsetningsspreader i 2013 har isolert sett økt den virkelige verdien av bankens verdipapirgjeld med anslagsvis 36 millioner kroner. Anslaget tilsvarende en beregnet differanse mellom markedsverdi av verdipapirgjelden med utgangspunkt i balansedagens spreadkurve og estimert markedsverdi av samme beholdning med utgangspunkt i spreadkurven slik den var ved utgangen av 2012, eventuelt ved førstegangsinnregning forgjeld som ble utstedt i 2013. Alle andre forhold er holdt like.

Til sammenligning medførte reduserte omsetningsspreader i 2012 at virkelig verdi på verdipapirgjelden økte med anslagsvis 88 millioner kroner fra inngangen til utgangen av året.

Per 31.12.2013 er det balanseført et akkumulert urealisert tap, inklusiv sikringsderivater, på 114 millioner kroner knyttet til vurderingen av bankens verdipapirgjeld til virkelig verdi.

Note 38 Annen gjeld og forpliktelse

Morbank			Konsern		
2012	2013	Annen gjeld og balanseført forpliktelse	2013	2012	
249	303	Pensjonsforpliktelser (note 24)	319	261	
4	12	Garantiavsetninger	12	4	
9	8	Bankremisser	8	9	
42	41	Leverandørgjeld	44	48	
270	139	Annet	339	430	
574	503	Sum annen gjeld og balanseført forpliktelse	722	751	
		Stilte garantier mv. (avtalte garantibeløp)			
343	563	Betalingsgarantier	443	343	
259	385	Kontraktsgarantier	385	259	
		Lånegarantier			
5	5	Garantier for skatter	5	5	
159	40	Annet garantiansvar	40	44	
		Garanti ovenfor Bankenes Sikringsfond			
766	993	Sum stilte garantier	873	651	
		Andre forpliktelser ikke balanseført			
3 810	4 615	Ubenyttede kreditter	4 321	3 662	
915	480	Innvilgede lånetilsagn (ikke diskontert)	604	915	
8	18	Andre forpliktelser	18	8	
4 733	5 113	Sum andre forpliktelser	4 943	4 585	
6 073	6 609	Totale forpliktelser	6 538	5 987	

Bygg	Verdipapir	Sum	Pantstillelser	Bygg	Verdipapir	Sum
		0	Pantstillelse 2013 *			0
		0	Tilhørende forpliktelse 2013			0
	2 607	2 607	Pantstillelse 2012 *		2 607	2 607
		0	Tilhørende forpliktelse 2012			0

* Deponerte obligasjoner stilt som sikkerhet for låneadgang i Norges Bank.

SpareBank 1 Boligkreditt AS

Sparebanken Hedmark inngikk i 2010, sammen med de andre eierne av SpareBank 1 Boligkreditt AS, en avtale om etablering av likviditetsfasilitet for SpareBank 1 Boligkreditt AS. Dette innebærer at bankene kommitterer seg til å kjøpe boligkredittobligasjoner begrenset til en samlet verdi av tolv måneders forfall i SpareBank 1 Boligkreditt AS. Hver eier hefter prinsipielt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det primære ansvaret i henhold til samme avtale. Obligasjonene kan deponeres i Norges Bank og medfører således ingen vesentlig økning i risiko for banken.

Pågående rettsvister

Konsernet er part i rettsvister med et økonomisk omfang som vurderes til ikke å ha vesentlig betydning for konsernets økonomiske stilling. Det er foretatt tapsavsetninger i de saker hvor det er funnet grunnlag for dette.

Note 39 Investeringer i datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

Firma	Ansk. tidsp.	Forretningskontor	Eierandel i prosent*
Investering i datterselskaper			
Aksjer eid av morbanken			
EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS	1988	Hamør, Norge	100,00%
SpareBank 1 Finans Østlandet AS	1995	Hamør, Norge	100,00%
SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS	2011	Hamør, Norge	60,00%
Vato AS	1981	Hamør, Norge	100,00%
Investeringer i tilknyttede selskaper			
Bank 1 Oslo Akershus AS	2010	Oslo, Norge	40,50%
SpareBank 1 Boligkreditt AS	2007	Stavanger, Norge	8,37%
SpareBank1 Næringskreditt AS	2012	Stavanger, Norge	2,93%
SpareBank 1 Kundesenter AS	2012	Stavanger, Norge	9,70%
SpareBank 1 Kredittkort AS	2012	Trondheim, Norge	7,99%
SpareBank 1 Verdipapirservice AS	2012	Tromsø, Norge	8,90%
SpareBank 1 Markets AS	2013	Oslo, Norge	14,70%
KOMM-IN AS	2013	Raufoss, Norge	23,70%
Investeringer i felleskontrollert virksomhet			
Torggt 22 AS	2001	Hamør, Norge	50,00%
SpareBank 1 Gruppen AS	2006	Tromsø, Norge	11,00%
SpareBank 1 Utvikling DA	2006	Oslo, Norge	11,30%
Oslo Eiendom Holding AS	2013	Lena, Norge	50,00%

* Stemmeandel og eierandel er lik for alle selskaper.

Aksjer i datterselskaper morbank

Investeringer er bokført til anskaffelseskost i morbanken. Det foretas full konsolidering i konsernregnskapet .

2013	Selskapets aksjekapital	Antall aksjer	Eiendeler*	Kortsiktig gjeld	Langsiktig gjeld	Sum inntekter	Sum kostnader	Selskapets årsresultat	Bokført verdi 2013
SpareBank 1 Finans Østlandet AS	370,0	370 000	4 345	350	3 564	161	70	58	370
Sum investering i kredittinstitusjoner			4 345	350	3 564	161	70	58	370
EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS	0,5	500	30	14	7	70	63	3	8
SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS	12,5	750 000	90	30	30	100	104	-4	20
Vato AS	0,6	352	11			2	1	1	9
Sum investering i andre datterselskaper			131	44	37	172	168	0	37
Sum investeringer i konsernselskap morbank			4 476	394	3 601	333	238	58	407

2012	Selskapets aksjekapital	Antall aksjer	Eiendeler*	Kortsiktig gjeld	Langsiktig gjeld	Sum inntekter	Sum kostnader	Selskapets årsresultat	Bokført verdi 2012
SpareBank 1 Finans Østlandet AS	285,0	285 000	3 679	153	3 209	107	59	27	285
Sum investering i kredittinstitusjoner			3 679	153	3 209	107	59	27	285
EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS	0,5	500	29	14	5	59	54	3	8
Consis AS	12,5	750 000	94	29	31	99	97	5	37
Consis Credit AS	1,3	100 600	4	2		5	3	1	1
Vato AS	0,6	352	12			2	1	1	9
Sum investering i andre datterselskaper			139	45	36	165	155	10	55
Sum investeringer i konsernselskap morbank			3 818	198	3 245	272	214	37	340

* Eiendelene klassifiseres som anleggsmidler.

Investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

Tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet er bokført til anskaffelseskost i morbanken. Konserntall er presentert etter egenkapitalmetoden.

Morbank			Konsern	
2012	2013		2013	2012
1 100	1 299	Balanseført verdi per 01.01.	1 558	1 329
199	841	Tilgang/avgang	869	199
		Nedskrivning		
		EK-endringer	2	2
		Resultatandel	261	95
		Utbetalt utbytte	-124	-68
1 299	2 140	Balanseført verdi per 31.12.	2 565	1 558

Inntekter fra investeringer i datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

Morbank			Konsern	
2012	2013		2013	2012
52	82	Utbytte SpareBank 1 Gruppen AS		
		Res.andel SpareBank 1 Gruppen AS	132	60
		Res.andel Bank 1 Oslo Akershus AS	133	15
		Res.andel SpareBank 1 Boligkreditt AS	17	20
8		Utbytte Bank 1 Oslo Akershus AS		
7	12	Utbytte SpareBank 1 Boligkreditt AS		
6	3	Utbytte EM 1 Hedmark Eiendom AS		
27	27	Utbytte SB 1 Finans Østlandet AS		
	-17	Nedskrivning	-20	
-8	82	Tap/gevinst ved salg eierandeler	66	
		Resultatandeler andre	-2	1
93	189	Sum inntekt	326	95

Konsernets eierandeler i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

2013	Eierandel	Antall aksjer	Eiendeler	Kortsiktig gjeld	Langsiktig gjeld	Inntekter	Kostnader	Resultat	Bokført verdi 2013
Bank 1 Oslo Akershus AS	40,50%	1 854 126	12 816	8 072	3 707	456	247	133	1 036
SpareBank 1 Boligkreditt AS	8,37%	4 442 411	17 256	1 234	15 329	28	3	17	693
SpareBank 1 Næringskreditt AS	2,93%	400 000	462	1	410	2		1	51
SpareBank 1 Kundesenter AS	9,70%	966							
SpareBank 1 Kredittkort AS	7,99%	55 486	17		1	1	3	-1	15
SpareBank 1 Verdipapirservice AS	8,90%	106 088	8	3			2	-1	4
SpareBank 1 Markets AS	14,70%	8 821	99	73		7	9	-1	21
KOMM-IN AS	23,70%	7 500 000							8
Torggt 22 AS	50,00%	8 000	20	1	6	2	1	1	13
Oslo Eiendom Holding AS	50,00%	15 000	2						2
SpareBank 1 Gruppen AS	11,00%	215 204	5 580	441	4 499	1 532	1 342	132	709
SpareBank 1 Utvikling DA	11,30%		63	14	38	78	79	-1	13
			36 322	9 840	23 991	2 106	1 686	280	2 565

2012	Eierandel	Antall aksjer	Eiendeler	Kortsiktig gjeld	Langsiktig gjeld	Inntekter	Kostnader	Resultat	Bokført verdi 2012
Bank 1 Oslo Akershus AS	12,00%	427 344	3 504	2 309	983	118	79	15	212
SpareBank 1 Boligkreditt AS	7,77%	3 910 886	14 530	649	13 259	29	2	20	605
SpareBank 1 Kundesenter AS	9,70%	966							0
SpareBank 1 Kredittkort AS	8,78%	88							0
SpareBank 1 Verdipapirservice AS	8,90%	5 874							3
Torggt 22 AS	50,00%	8 000	20	1	7	2	1		12
SpareBank 1 Gruppen AS	12,00%	234 768	5 604	443	4 519	1 397	1 301	60	713
SpareBank 1 Utvikling DA	11,30%		59	9	38	75	75		13
			23 717	3 411	18 805	1 621	1 458	95	1 558

Note 40 Oppkjøp av virksomheter/ virksomhetssammenslutning

KJØP AV AKSJER I SPAREBANK 1 MARKETS AS FRA SPAREBANK 1 GRUPPEN AS

Sparebanken Hedmark overtok i tredje kvartal 14,7 prosent av aksjene i SpareBank 1 Markets AS. Banken eide tidligere indirekte 12 prosent av SpareBank 1 Markets AS gjennom sitt eierskap i SpareBank 1 Gruppen AS. Det er foretatt en endelig oppkjøpsanalyse i samsvar med IFRS 3 hvor anskaffelseskost, 21,7 millioner kroner, er allokert til virkelig verdi av eiendeler og gjeld. Tidligere eierandel er videreført til kontinuitet. Differansen mellom identifiserbare netto eiendeler og anskaffelseskost for økt eierandel, i underkant av en million kroner, er i samsvar med IAS 28 ført som inntekt i tredje kvartal.

Antall aksjer eid av SpareBank 1 Gruppen før bankenes oppkjøp:	59 172
SpareBank 1 Gruppens eierandel i Markets på overtagelsestidspunktet	98,62%
Bokført verdi på egenkapital i SpareBank 1 Markets balanse per 30.09.13 var kroner:	191
<hr/>	
Antall aksjer eid indirekte av Sparebanken Hedmark før oppkjøp:	7 101
Totalt antall aksjer kjøpt av Sparebanken Hedmark	8 821
Økning i antall aksjer eid av Sparebanken Hedmark etter oppkjøp:	1 720
<hr/>	
Prosentvis andel av kostpris på de nye aksjene	19,5 %
Betalt pris per aksje var kroner:	2 464,65
<hr/>	
Tidligere eierandel for Sparebanken Hedmark (indirekte eid)	12,0 %
Ny eierandel (direkte eid)	14,70%
Økning i eierandel	2,70%
<hr/>	
Økning av eierandel på 2,7 % gir Sparebanken Hedmark konsern en økt egenkapital på kroner:	5
<hr/>	
Kostpris for totalt antall kjøpte aksjer:	22
Betalt for allerede indirekte eid aksjepost	18
Rest av kjøpesum er betalt for økt andel av aksjer	4
<hr/>	
Kostpris for den nye aksjeposten måles mot verdien av økt egenkapital i konsernet:	
Økning i egenkapital på grunn av økt eierandel	5
For denne posten ble det betalt kroner:	4
Negativ goodwill	1
<hr/>	
Den negative goodwillen ble inntektsført i konsernet 30.09.2013.	
Opprinnelig aksjepost eid indirekte er videreført til kontinuitet:	
Kostpris for tidligere eierandel på 12 % eid indirekte var kroner:	18
Kontinuitetsverdi fra SpareBank 1 Gruppens regnskap (bokført verdi):	13
Betaling for mer-/mindreverdi på tidligere eierandel	5
<hr/>	
Bokført verdi på samtlige aksjer i SpareBank 1 Markets på oppkjøpstidpunktet (30.09.2013):	
Opprinnelig eierandel eid indirekte til kontinuitet:	18
Kostpris betalt for den nye eierandelen:	4
Negativ goodwill:	1
Betaling for mer-/mindreverdi til SpareBank 1 Gruppen for opprinnelig eierandel:	-5
Bokført verdi av aksjepost verdørende SpareBank 1 Markets i Sparebanken Hedmark konsern 30.9.13:	18

ØKT EIERANDEL I BANK 1 OSLO AKERSHUS AS

Sparebanken Hedmark økte sin eierandel fra 12 til 40,5 prosent i Bank 1 Oslo Akershus AS ved erverv av aksjer fra de øvrige eierne i banken. Transaksjonen ble gjennomført med virkning fra 02.01.2013 og anskaffelseskost for andelen var 705 millioner kroner. På oppkjøpstidspunktet er det foretatt en merverdianalyse hvor anskaffelseskost på den sist ervervede eierandelen er sammenholdt med netto identifiserbare eiendeler og gjeld for tilsvarende eierandel i selskapet. Analysen viser at det ikke er goodwill i den ervervede aksjeposten.

Omløpsmidler	319
Utlån til kunder og kredittinstitusjoner	7 277
Aksjer og verdipapirer	944
Finansielle derivater	125
Investeringer tilknyttede selskaper	195
Eiendom anlegg og utstyr	171
Goodwill og immaterielle eiendeler	7
Andre eiendeler	72
Innskudd fra kunder og kredittinstitusjoner	-5 889
Verdipapirgjeld	-2 352
Finansielle derivater	-41
Annen gjeld	-76
Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner	-47
Sum identifiserbare nettoeiendeler	706

Note 41 Vesentlige transaksjoner med nærstående selskaper

Med nærstående selskaper menes her tilknyttede selskaper, felleskontrollerte virksomheter og datterselskaper. Bankens mellomværende med ansatte og medlemmer av styret vises i note 8 og 23. For kjøp av aksjer vises til note 40.

Datterselskap

2013	Utlån	Obl og ansv lån	Innskudd	Rente- inntekter	Rente- kostnader	Provisjons- inntekter	Andre inntekter	Drifts- kostnader	Utstedte garantier og kausjonsansvar
SpåreBank 1 Finans Østlandet AS	3 555		1	84		1	1		120
EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS			7	3	4				
Øvrige datterselskaper	30		11	2					
Sum datterselskap	3 585	0	19	89	4	1	1	0	120

2012	Utlån	Obl og ansv lån	Innskudd	Rente- inntekter	Rente- kostnader	Provisjons- inntekter	Andre inntekter	Drifts- kostnader	Utstedte garantier og kausjonsansvar
SpåreBank 1 Finans Østlandet AS	3 202		1	104		1	1		115
EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS			6		4				
Øvrige datterselskaper	31		20	2					2
Sum datterselskap	3 233	0	27	106	4	1	1	0	117

Tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

2013	Utlån	Obl og ansv lån	Innskudd	Rente- inntekter	Rente- kostnader	Provisjons- inntekter	Andre inntekter	Drifts- kostnader	Utstedte garantier og kausjonsansvar
Bank 1 Oslo Akershus AS									
SpåreBank 1 Boligkreditt AS		476		15		205			
SpåreBank 1 Næringskreditt AS		150		1		2			
SpåreBank 1 Gruppen AS	327			8		66			
Øvrige TS/FKV								79	
Sum TS/FKV	327	626	0	24	0	273	0	79	0

2012	Utlån	Obl og ansv lån	Innskudd	Rente- inntekter	Rente- kostnader	Provisjons- inntekter	Andre inntekter	Drifts- kostnader	Utstedte garantier og kausjonsansvar
Bank 1 Oslo Akershus AS									
SpåreBank 1 Boligkreditt AS		468		17		108			
SpåreBank 1 Gruppen AS	227			4		55			
Øvrige TS/FKV			1					71	
Sum TS/FKV	227	468	1	21	0	163	0	71	0

Alle lån til og innskudd fra nærstående selskaper er bokført i morbanken.

Note 42 Utbytte fra datterselskaper

Utbytte	2013	2012
Mottatt utbytte fra:		
EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS	3	6
SpareBank 1 Finans Østlandet AS	27	27
Vato AS	1	1
Sum utbytte	31	34

Note 43 Hendelser etter balansedagen

Det har ikke inntrådt hendelser etter balansedagen som er av vesentlig betydning for det avlagte årsregnskap.

Elin Sveløkken Paalsrud tjente nesten en million på undertøy i fjor. Hun nyter godt av at Ringsaker hadde Innlandets største vekst i butikkomsætnig i 2012.

ERKLÆRING FRA STYRET OG DAGLIG LEDER

Vi bekrefter at årsregnskapet for perioden 1. januar til 31. desember 2013, etter vår beste overbevisning, er utarbeidet i samsvar med internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS) og at opplysningene i årsrapporten gir et rettviseende bilde av morbankens og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet og gir en rettviseende oversikt over opplysningene nevnt i vphl. § 5-5.

Styret i Sparebanken Hedmark
Hamar, 6.mars 2014

Siri J. Strømmevold
Styreleder

Bjørnar Håkensmoen

Erik Garaas

Morten Herud

Aud Christensen

Nina C. Lier

Espen Bjørklund Larsen

Richard Heiberg
Adm. direktør

MELDING FOR 2013

TIL

REPRESENTANTSKAPET I SPAREBANKEN HEDMARK

Kontrollkomiteen har i henhold til lov om finansieringsvirksomhet, sparebankloven, og egen instruks og arbeidsplan ført tilsyn med bankens virksomhet i 2013.

Styrets protokoller med tilhørende dokumentasjoner er løpende gjennomgått sammen med administrasjonens bevillingsprotokoll og fullmaktsreglementet.

Komiteen har i sitt arbeid lagt vekt på vurdering av større engasjementer, risikoforhold, planer og rammeverk. Komiteen har løpende hatt innsyn i overtrekks- og restanselister for bankens medarbeidere, ansatte i datterselskaper og tillitsvalgte. Komiteen har mottatt rapport fra bankens internrevisjon om utvalgte saksområder i bankens virksomhet i henhold til fastsatt arbeidsinstruks og plan for kontrollarbeidet. Internrevisor har i henhold til plan blitt innkalt til komiteens møter og har besvart komiteens spørsmål. Det er som tidligere år særlig vektlagt risikostyring, kredittforhold samt etterlevelse av lover og forskrifter.

Bankens ansatte i ledende stillinger har møtt i komiteen i henhold til plan og orientert om større forvaltningsspørsmål. Banksjef risikostyring har presentert risikorapportene, saker av vesentlig betydning, samt utsatte og større enkeltengasjementer.

Komiteen har hatt særlig fokus på tapsutsatte engasjementer og engasjementer med høy kredittrisiko.

Komiteen har fokusert på bankens likviditetsstyring og finansstrategien.

Det er avholdt fellesmøte med bankens hovedstyre for utveksling av informasjon og orientering om vesentlige forhold for bankens drift og stilling. Det har vært avholdt møte mellom styreleder og komiteens leder.

Ved gjennomgåelse av forslaget til årsregnskap for morbanken med styrets beretning og revisors orientering, samt tilsvarende dokumentasjon for bankens datterselskaper, i særlig grad Sparebank 1 Finans Østlandet AS, har komiteen særskilt vurdert årsregnskapet i lys av regelverket med hensyn til tapsføring og nedskrivninger for tap. Det er ikke avdekket forhold av vesentlig betydning for bankens soliditet og drift som har gitt grunnlag for orientering til bankens representantskap eller Finanstilsynet.

Regnskapet er etter komiteens oppfatning presentert i samsvar med gjeldende regler og forskrifter og kan overfor representantskapet anbefales godkjent som bankens regnskap for år 2013.

Hamar, den 7. mars 2013

Kontrollkomiteen for Sparebanken Hedmark

Vidar Brobakken

Gro Svarstad

Valborg Berthelsen

Mikael Løken

Jan Erik Myrvold

Til forstanderskapet i Sparebanken Hedmark

Revisors beretning

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Sparebanken Hedmark som består av selskapsregnskap og konsernregnskap. Selskapsregnskapet og konsernregnskapet består av balanse per 31. desember 2013, resultatregnskap, utvidet resultatregnskap, endringer i egenkapital og kontantstrøm for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapet og konsernet Sparebanken Hedmark' finansielle stilling per 31. desember 2013 og av deres resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Revisors beretning - 2013 - Sparebanken Hedmark, side 2

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen og om redegjørelse om samfunnsansvar

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsen om samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon" mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Hamar, 6. mars 2014
PricewaterhouseCoopers AS

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Ola Tronsrud', is written over a faint blue circular stamp.

Ola Tronsrud
Statsautorisert revisor

Datterselskaper

SpareBank1 Finans Østlandet AS

Etterspørselen etter SpareBank1 Finans Østlandet AS' produkter ble i 2013 bedre enn noe tidligere år. Nysalget endte på 2 337 millioner kroner, en økning på 241 millioner kroner. Resultatet ble 60 millioner kroner etter skatt.

Resultatet påvirkes av god vekst i utlån og stabil kostnadsutvikling. Tapene på utlån ble lave i 2013. Det ble også et godt år for selskapet markedsmessig.

Selskapet fortsatte sin vekst i tråd med vedtatt strategi. Våre netto utlån økte 18 prosent og ble totalt 4 220 millioner kroner. Selskapets tap på kreditt har de siste årene vært tilfredsstillende lave. Tapskostnadene for 2013 ble på 0,27 prosent av gjennomsnittlig netto utlån. Styret er tilfreds med arbeidet som gjøres for tapshåndtering og tapsbegrensning.

Selskapet har fortsatt ambisjoner om videre vekst og forventer positive effekter av sin økte tilstedeværelse på Østlandet. Virksomheten har de seneste årene utviklet seg til å bli en betydelig aktør innenfor selskaps satsningsområder på Østlandet. I dag er det 46 ansatte, inkludert vikarer.

Virksomheten opplever økt aktivitet innenfor både person- og bedriftsmarkedet. Enkelte aktører innen transport og bygg har ikke tilfredsstillende lønnsomhet. Kombinert med lav tæringsevne blir situasjonen utfordrende for de enkelte aktørene.

Om SpareBank1 Finans Østlandet AS

SpareBank1 Finans Østlandet er et heleid datterselskap av Sparebanken Hedmark med hovedkontor i Hamar. Selskapet har også kontor i Akershus og Oppland og er en betydelig aktør innen leasing og salgspantfinansiering på Østlandet. Vår aktivitet rundt Oslofjorden er økende, blant annet som følge av vår tilknytning til SpareBank1-alliansen. For mer informasjon se www.sb1fo.no.

EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS

EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS er i vekst og omsatte 5 prosent flere boliger i 2013 enn i 2012. Samtidig økte omsetningen med 14 prosent fra 58,8 millioner kroner til 67 millioner.

Veksten er hovedsakelig kommet innenfor prosjekt-salg og bruktboligsalg. Totalvolumet i markedet har i samme periode gått ned med 8 prosent.

Selskapet har økt sin tilstedeværelse i fylket med to nye kontorer, der eiendom nå er samlokalisert med Sparebanken Hedmark på Stange og Tynset. I 2013 har EiendomsMegler 1 hatt i gjennomsnitt 45 årsverk i bedriften, en økning på åtte årsverk fra 2012. Resultat etter skatt ble på 3,3 millioner kroner. Selskapet forventer ytterligere vekst og har som mål å styrke sin posisjon som regionens største eiendomsmegler.

Om EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS

EiendomsMegler 1 Hedmark Eiendom AS er et heleid datterselskap av Sparebanken Hedmark og er fylkets største eiendomsmegler. Selskapet har egne kontorer i de største tettstedene i Hedmark, Hamar, Kongsvinger, Elverum, Trysil, Brumunddal, Stange, Tynset, samt Årnes i Akershus.

Consis endret navn til SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS

Selskapet skiftet i 2013 navn fra Consis AS til SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS og innledet samtidig et strategisk samarbeid med de øvrige regnskapsselskapene som eies av SpareBank 1-banker i Norge. Som en del av sin strategi la selskapet ned sin franchisevirksomhet i 2013 og vil fra og med 2014 kun bestå av egneid virksomhet. Hovedmarkedene vil være Hedmark, Oppland, Oslo og Akershus.

Driftsinntektene i 2013 ble 103 millioner kroner. Resultat etter skatt ble blant annet preget av selskapets strategiske tilpasning og endte på minus 4,5 millioner kroner. Egenkapitalandelen var på 34,5 prosent ved årets slutt og antall ansatte var 111.

Om SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS

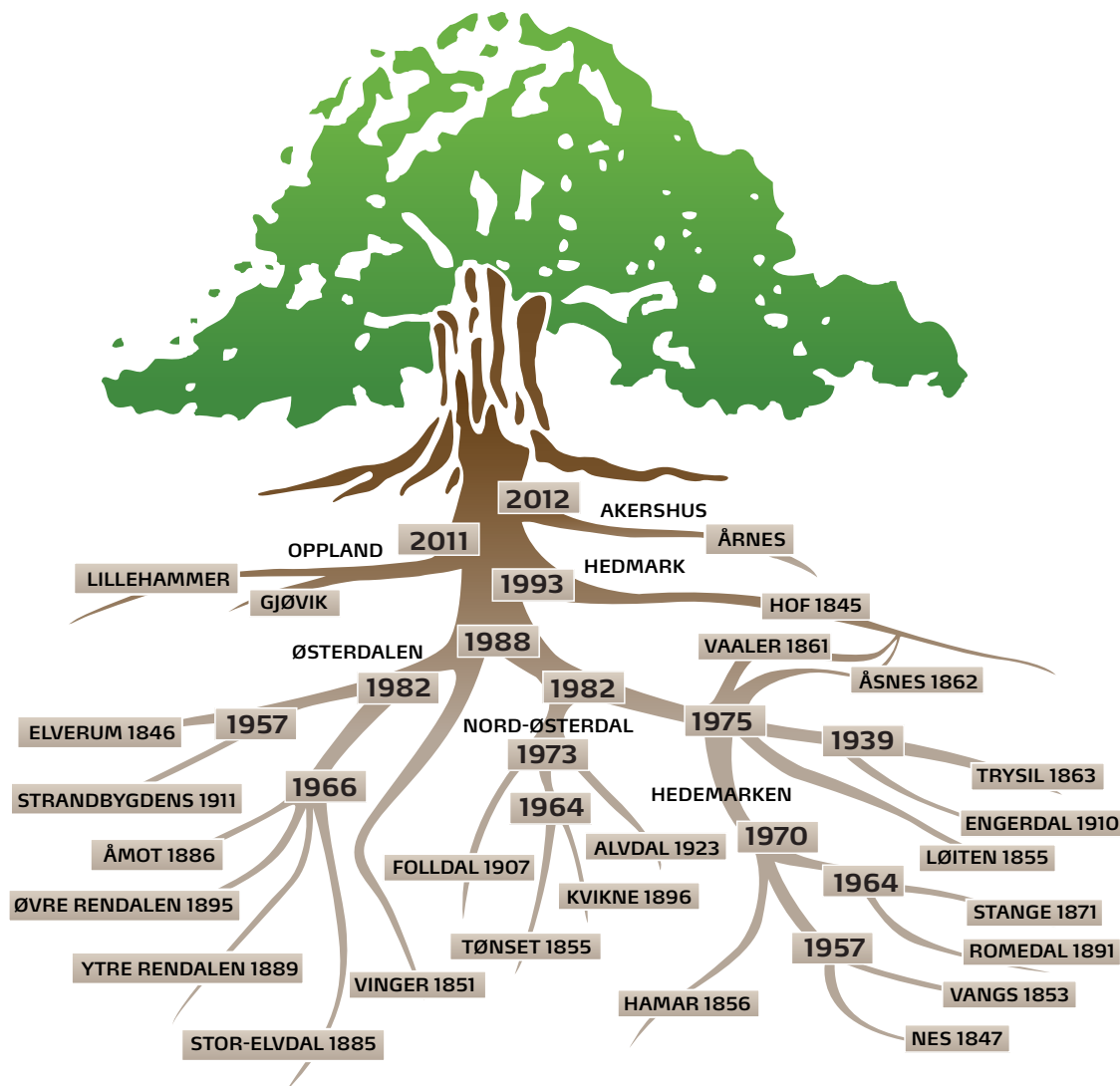
SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS leverer tjenester innenfor regnskap, lønn og rådgivning. Selskapet hadde ved årets utgang virksomheter på 11 geografiske steder på Østlandet og i Rogaland. Hovedkontoret ligger i Hamar kommune. Selskapet eies av Sparebanken Hedmark (60 prosent) og SpareBank 1 Regnskapshuset SMN AS (40 prosent). SpareBank 1 Regnskapshuset Østlandet AS betjener små og mellomstore bedriftskunder innenfor produksjon, handel og landbruk i Norge.

Birkenarrangementene skaper ringvirkninger for over 350 millioner kroner i året. Størsteparten av arbeidet utføres av 6.500 frivillige på dugnad. Her deltar ledelsen i Birken og eierklubbene i et uoffisielt birkenløp opp Ballettbakken i Lillehammer.

Her deltar Bjørgulv Norberg (f.v.), Brit Pettersen Tofte, Tone Lien, Jon Erik Rønning, David Tofthagen og Lisbeth Berntsen Huse i et uoffisielt birkenløp.

Med røtter i Hedmark

Telefon

02999

E-post

Kundesenter privat: kundesenter@sparebanken-hedmark.no

Kundesenter bedrift: bedrift@sparebanken-hedmark.no

Nettbank

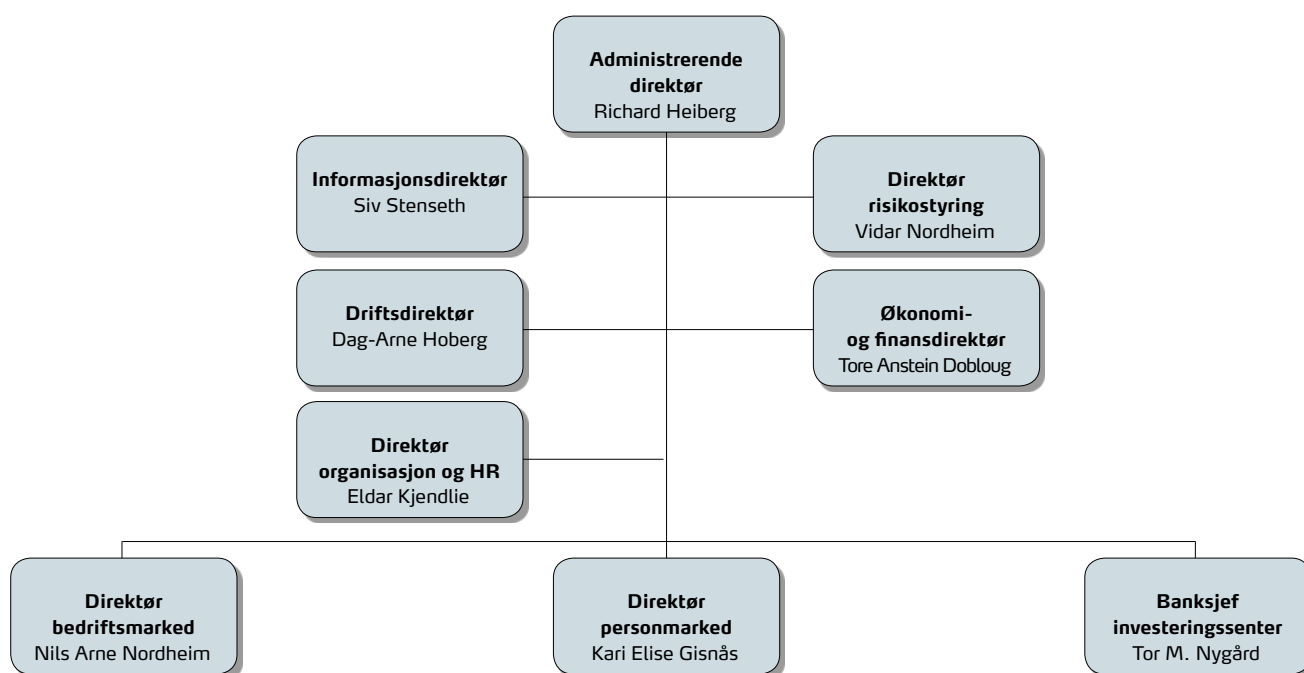
sparebanken-hedmark.no

Konsernadministrasjon

Strandgata 15, Postboks 203, 2302 Hamar

Organisasjonsnummer 920 426 530

Konsernledelse 2013

Sammen om å skape

Sparebanken Hedmark er en bærebjelke i regionen. Gjennom utlån til privatpersoner og næringsliv, samt forvaltning av kundenes innskuddsmidler, bidrar banken til at folk kan bygge, bo og arbeide her. Bankens visjon, *Sammen om å skape*, formidler at det er i samspill med kundene at bankens resultater blir til.